

ZAKON O UPRAVNOM POSTUPKU

PRVI DIO OPCE ODREDBE

I- OSNOVNA NACELA

1. Vazenje Zakona

Clan 1.

(1) Po ovom zakonu dužni su postupati organi uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) i organi uprave kantona, kao i gradske i općinske službe za upravu i drugi organi (u daljnjem tekstu: organi) kad u upravnim stvarima, neposredno primjenjujući propise, rješavaju o pravima, obavezama ili pravnim interesima građana, pravnih lica ili drugih stranaka.

(2) Nadležna tijela kantona mogu donositi dopunska pravila upravnog postupka, koja moraju biti sukladna ovom zakonu.

(3) Po ovom zakonu dužna su postupati i poduzeca (društva), ustanove i druga pravna lica kad u obavljanju javnih ovlasti (u daljnjem tekstu: institucije koje imaju javne ovlasti) koje su im povjerene zakonom ili propisom gradskog ili općinskog vijeća rješavaju u upravnim stvarima.

2. Poseban postupak

Clan 2.

Pojedina pitanja postupka za određenu upravnu oblast mogu se samo izuzetno, posebnim zakonom, urediti drukčije nego što su uređena ovim zakonom, ako je to nužno za drugacije postupanje u tim pitanjima, s tim da ne mogu biti suprotna nacelima ovog zakona.

3. Supsidijarna primjena Zakona

Clan 3.

U upravnim oblastima za koje je zakonom propisan poseban postupak, postupa se po odredbama tog zakona, s tim da se po odredbama ovog zakona postupa u svim pitanjima koja nisu uređena posebnim zakonom.

4. Nacelo zakonitosti

Clan 4.

(1) Organi i institucije koje imaju javne ovlasti kada postupaju u upravnim stvarima dužni su da te stvari rješavaju na osnovu zakona i drugih propisa, kao i općih akata institucija koje imaju javne ovlasti i koje one donose na osnovu javnih ovlasti.

(2) U upravnim stvarima u kojima je organ, odnosno institucija koja ima javne ovlasti zakonom ili na zakonu zasnovanom propisu ovlasten da rješava po slobodnoj ocjeni, rješenje mora biti doneseno u granicama ovlastenja i u skladu s ciljem s kojim je ovlastenje dato.

(3) Pravila postupka utvrđena odredbama ovog zakona vaze i za slučajeve u kojima je organ

odnosno institucija koja ima javne ovlasti, ovlasten da u upravnim stvarima rjesava po slobodnoj ocjeni.

5. Zastita prava gradjana i zastita javnog interesa

Clan 5.

(1) Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti vode postupak i rjesavaju, duzni su da strankama omoguce da sto lakse zastite i ostvare svoja prava, vodeci pritom racuna da ostvarivanje njihovih prava ne bude na stetu prava drugih osoba niti u suprotnosti sa zakonom utvrdjenim javnim interesom.

(2) Kad sluzbena osoba koja rjesava neku upravnu stvar, s obzirom na postojece cinjenico stanje, sazna ili ocijeni da odredjena stranka ima osnova za ostvarenje nekog prava, upozorit ce je na to.

(3) Ako se na osnovu zakona strankama nalazu kakve obaveze, prema njima ce se primjenjivati one mjere predvidjene propisima koje su za njih povoljnije, ako se takvim mjerama postize cilj zakona.

6. Nacelo efikasnosti

Clan 6.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti rjesavaju u upravnim stvarima, duzni su da osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa gradjana, poduzeca (drustava), ustanova i drugih pravnih lica, sto obuhvata dobru organizaciju na izvrsavanju poslova organa, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rjesavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

7. Nacelo materijalne istine

Clan 7.

U postupku se mora utvrditi pravo stanje stvari i u tom cilju moraju se utvrditi sve cinjenice koje su od vaznosti za donosenje zakonitog i pravilnog rjesenja.

8. Nacelo saslusanja stranke

Clan 8.

(1) Prije donosenja rjesenja stranci se mora pruziti mogucnost da se izjasni o svim cinjenicama i okolnostima koje su vazne za donosenje rjesenja.

(2) Rjesenje se moze donijeti bez prethodnog izjasnjenja stranke samo u slucajevima kad je to zakonom dopusteno.

9. Ocjena dokaza

Clan 9.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje ovlasteno službeno lice po svom uvjerenju, na osnovu savjesne i brizljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka.

10. Samostalnost u rješavanju

Clan 10.

(1) Organ vodi upravni postupak i donosi rješenje samo-stalno, u okviru ovlasti datih zakonom, drugim propisima i općim aktima.

(2) Ovlaštena službena osoba organa nadležnog za vođenje postupka samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti i na osnovu utvrđenih činjenica i okolnosti primjenjuje propise, odnosno opće akte na konkretni slučaj.

11. Pravo žalbe

Clan 11.

(1) Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju stranka ima pravo žalbe. Samo zakonom može se propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena, i to ako se na drugi način osigura zaštita prava i zakonitosti.

(2) Ako nema organa uprave drugog stupnja, žalba protiv prvostepenog rješenja može se izjaviti samo kad je to zakonom predviđeno. Tim zakonom odredit će se i organ koji će rješavati po žalbi.

(3) Pod uvjetima iz ovog zakona stranka ima pravo žalbe i kad prvostepeni organ nije u određenom roku donio rješenje o njenom zahtjevu.

(4) Protiv rješenja donesenog u drugom stupnju žalba nije dopuštena.

12. Konacnost rjesenja

Clan 12.

Rješenje protiv kojeg se ne može izjaviti redovno pravno sredstvo (žalba) u upravnom postupku (konačno u upravnom postupku), a kojim je stranka stekla neko pravo, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze, može se ponistiti, ukinuti ili izmijeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni.

13. Pravomocnost rjesenja

Clan 13.

Rješenje protiv koga se ne može izjaviti žalba niti pokrenuti upravni spor (pravomocno rješenje), a kojim je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze, može se ponistiti, ukinuti ili izmijeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni.

14. Ekonomicnost postupka

Clan 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa sto manje troskova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje ucestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve sto je potrebno za pravilno utvrđivanje cinjenicnog stanja i za donosenje zakonitog i pravilnog rjesenja.

15. Pomoc neukoj stranci

Clan 15.

Organ koji vodi postupak starat ce se da neznanje i neukost stranke i drugih osoba koje ucestvuju u postupku ne bude na stetu prava koja im po zakonu pripadaju.

16. Upotreba jezika i pisma

Clan 16.

- (1) Upravni postupak vodi se na bosanskom jeziku i hrvat-skom jeziku, a kao sredstva komuniciranja mogu se koristiti i ostali jezici.
- (2) Organ koji vodi upravni postupak osigurava ravnopravnu upotrebu bosanskog jezika i hrvatskog jezika.
- (3) Ako je federalnim zakonom kao sluzbeni jezik odredjen i dodatni jezik, taj jezik ce se koristiti sukladno federalnom zakonu.
- (4) Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, organ koji vodi postupak duzan je da joj omoguci da prati tok postupka na svom jeziku. Organ ce pouciti stranku odnosno drugog ucesnika o mogucnosti koristenja njenog jezika u postupku, a u zapisnik ce se zabiljeziti da je stranka, odnosno drugi ucesnik poucen o tom pravu i njegova izjava u vezi sa datom poukom unijet ce se u zapisnik.
- (5) Stranke i drugi ucesnici u postupku koji nisu drzavljeni Federacije Bosne i Hercegovine, a ne znaju jezik na kome se vodi postupak, imaju pravo da tok postupka prate preko tumaca (prevodioca).
- (6) U upravnom postupku sluzbeno pismo je latinica.

17. Upotreba izraza "organ"

Clan 17.

Pod organom koji vodi postupak odnosno rjesava u upravnim stvarima, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove, sluzbe i institucije iz clana 1. ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugacije odredjeno.

II - NADLEZNOST

1. Stvarna i mjesna nadležnost

Clan 18.

(1) Stvarna nadležnost za rješavanje u upravnom postupku određuje se po propisima kojima se uređuje određena upravna oblast ili po propisima kojima se određuje nadležnost pojedinih organa.

(2) Mjesna nadležnost se određuje po federalnim propisima kojima su uređene federalne jedinice (kantoni) Federacije, kao i po propisima o teritorijalnoj podjeli općina i po propisima o organizaciji federalnih i kantonalnih organa uprave, odnosno po gradskim i općinskim propisima o organizaciji gradskih i općinskih službi za upravu.

Clan 19.

(1) Za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stupnju stvarno je nadležan federalni i kantonalni organ uprave, odnosno gradska i općinska služba za upravu, ako zakonom ili odlukom gradskog, odnosno općinskog vijeća nije određena nadležnost drugog organa.

(2) Federalni organi uprave rješavaju u prvom stupnju u onim upravnim stvarima iz isključive nadležnosti Federacije i za-jednic ke nadležnosti Federacije i kantona koje su federalnim zakonom stavljene u nadležnost tih organa, osim pitanja koja su federalnim zakonom prenesena na kantonalne organe uprave, odnosno gradske i općinske službe za upravu, kao i u upravnim stvarima iz nadležnosti kantona koje su zakonom kantona prene-sene na federalne organe uprave.

(3) Kantonalni organi uprave rješavaju u prvom stupnju u upravnim stvarima koje su kantonalnim zakonom stavljene u nadležnost kantonalnih organa uprave i u upravnim stvarima koje su federalnim zakonom prenesene na kantonalne organe uprave.

(4) Gradske, odnosno općinske službe za upravu rješavaju u prvom stupnju u upravnim stvarima iz oblasti uprave i samou-prave koje su statutom grada odnosno općine i propisom grad-skog, odnosno općinskog vijeća stavljene u nadležnost gradskih odnosno općinskih službi za upravu, kao i u upravnim stvarima koje su federalnim i kantonalnim zakonom prenesene u nadležnost tih službi.

(5) Ako propisima iz st. 1 do 4 ovog clana nije određeno koji je organ uprave stvarno nadležan za rješavanje u određenoj upravnoj stvari, a to se ne može utvrditi ni po prirodi stvari, takva stvar spada u nadležnost organa uprave koji je nadležan za poslove uprave u Federaciji odnosno kantonu, a u gradu i općini služba koja se odredi propisom gradskog, odnosno općinskog vijeća.

Clan 20.

(1) Nijedan organ ne može preuzeti određenu upravnu stvar iz nadležnosti drugog organa i sam je riješiti, osim ako je to zakonom predviđeno i pod uvjetima propisanim tim zakonom.

(2) Organ nadležan za rješavanje u određenoj upravnoj stvari može samo na osnovu izricitog zakonskog ovlastenja prenijeti rješavanje u toj stvari na drugi organ.

(3) Stvarna i mjesna nadležnost ne mogu se mijenjati dogo-vorom stranaka, dogovorom organa i stranaka, ni dogovorom organa, osim ako je to zakonom drukcije određeno.

Clan 21.

(1) U okviru propisa predvidjenih u clanu 18. stav 2. ovog zakona, mjesna nadležnost se određuje:

1. u stvarima koje se odnose na nepokretnost - prema mjestu gdje se nepokretnost nalazi;
2. u stvarima koje se odnose na djelatnost nekog organa, poduzeca (društva), ustanove ili drugog pravnog lica -prema mjestu njihovog sjedista. U stvarima koje se odnose na djelatnost poslovnih jedinica pravnih lica, nadležnost se određuje prema sjedistu poslovne jedinice;
3. u stvarima koje se odnose na vodjenje radnje ili na pro-fesionalnu djelatnost pojedinih osoba koja se obavlja ili se ima obavljati u određenom mjestu - prema sjedistu radnje, odnosno prema mjestu gdje se djelatnost obavlja;
4. u ostalim stvarima - prema prebivalistu stranke. Kad ima više stranaka, nadležnost se određuje prema stranci prema kojoj je zahtjev upravljen. Ako stranka nema prebivaliste u Federaciji, nadležnost se određuje prema mjestu njenog boravista, a ako nema ni boravista - prema mjestu njenog posljednjeg prebivalista, odnosno boravista u Federaciji.

(2) Ako se mjesna nadležnost ne može odrediti po odredbama stava 1. tac. 1 do 4. ovog clana, ona se određuje prema mjestu gdje je nastao povod za vodjenje postupka.

(3) U stvarima koje se odnose na brod ili zrakoplov, ili u kojima je povod za vodjenje postupka nastao na brodu ili u zrakoplovu, mjesna se nadležnost određuje prema maticnoj luci broda, odnosno maticnom pristanistu zrakoplova.

(4) Odredbe ovog clana primjenjuju se ako posebnim pro-pisima nije drugacije određeno.

Clan 22.

(1) Ako bi prema odredbama clana 21. ovog zakona istovremeno bila mjesno nadležna dva ili više organa, nadležan je onaj organ koji je prvi pokrenuo postupak, ali se mjesno nadležni organi mogu sporazumjeti koji će od njih voditi postupak.

(2) Svaki mjesno nadležni organ izvršit će na svom području one radnje postupka koje ne trpe odlaganje.

Clan 23.

Organ koji je pokrenuo postupak kao mjesno nadležan zadržava nadležnost i kad u toku postupka nastupe okolnosti prema kojima bi bio mjesno nadležan drugi organ. Organ koji je pokrenuo postupak može ustupiti predmet organu koji je prema novim okolnostima postao mjesno nadležan, ako se time znatno olakšava postupak, narocito za stranku.

Clan 24.

(1) Svaki organ pazi po službenoj dužnosti u toku cijelog postupka na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost.

(2) Ako organ utvrdi da nije nadležan za rad po određenoj upravnoj stvari, postupit će na način propisan u clanu 65. st. 3. i 4. ovog zakona.

(3) Ako je nenadležni organ izvršio neku radnju postupka, nadležni organ kome je stvar ustupljena cijenit će da li će koju od tih radnji ponoviti. 2. Stranke sa diplomatskim imunitetom

Clan 25.

(1) Glede nadležnosti domaćih organa u stvarima u kojima je stranka stranac koji uziva pravo imuniteta u Federaciji, strana država ili međunarodna organizacija, imaju u upravnom postupku položaj uređen međunarodnim pravom, odnosno međunarodnim ugovorima, priznatim od Bosne i Hercegovine i Federacije.

(2) U slučaju sumnje o postojanju i obimu prava imuniteta, objašnjenje daje organ uprave nadležan za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

(3) Službene radnje koje se ticu osoba koje uzivaju pravo imuniteta obavljaju se posredovanjem organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine. 3. Prostorno ograničenje nadležnosti

Clan 26.

(1) Svaki organ vrši službeni rad u granicama svog područja.

(2) Ako postoji opasnost zbog odgadjanja, a službenu radnju bi trebalo izvršiti van granica područja organa, organ može izvršiti radnju i van granica svog područja. On je dužan da o tome odmah obavijesti organ na cijem je području tu radnju poduzeo.

(3) Službene radnje u zgradama ili drugim objektima u pos-jedu vojnih organa obavljaju se po prethodnoj prijavi zapovjed-niku zgrade, odnosno objekta i po sporazumu s njim.

(4) Službene radnje koje se obavljaju na eksteritorijalnom području vrse se posredovanjem organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine. 4. Sukob nadležnosti

Clan 27.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između organi-zacionih jedinica federalnih organa uprave koje se nalaze van sjedista federalnog organa uprave, a osnovane su sa zadatkom da obavljaju određene upravne poslove iz nadležnosti federalnog organa uprave, rješava federalni organ uprave iz čije nadležnosti obavljaju poslove te organizacione jedinice.

Clan 28.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku na nivou Federacije rješava:

1) između federalnih organa uprave, između federalnih or-gana uprave i federalnih ustanova, kao i između federalnih ustanova - Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljn-jem tekstu: Vlada Federacije);

2) između organa uprave dva ili više kantona - Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud Federacije);

3) između institucija koje imaju javne ovlasti s područja dva ili više kantona, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i federalnih organa uprave - Vrhovni sud Fed-eracije;

4) između federalnih organa uprave i federalnih ustanova i kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova, kao i federalnih i kantonalnih institucija koje imaju javne ovlasti - Vrhovni sud Federacije.

Clan 29.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između vlada dva ili više kantona, odnosno između Vlade Federacije i vlade kan-tona rješava Vrhovni sud Federacije.

Clan 30.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između federalnih organa koji nisu predviđeni u čl. 27. i 28. ovog zakona i za koje nije određena nadležnost drugog organa ili suda rješava Vrhovni sud Federacije.

Clan 31.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u kantonu rješava:

1) između kantonalnih organa uprave, između kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova, kao i između kantonalnih ustanova - vlada kantona; 2) između kantonalnih institucija koje imaju javne ovlasti i kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova - najvisi i sud kantona.

Clan 32.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u općini rješava:

1) između općinskih službi za upravu, između općinskih službi za upravu i općinskih ustanova, kao i između općinskih ustanova - općinski načelnik; 2) između općinskih službi za upravu dvije ili više općina - najvisi i sud kantona; 3) između institucija koje imaju javne ovlasti s područja dvije ili više općina, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i općinskih službi za upravu - najvisi sud kantona; 4) između općinskih načelnika dvije ili više općina, odnosno između općinskog načelnika i vlade kantona - najvisi sud kantona.

Clan 33.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u gradu rješava:

1) između gradskih službi za upravu, između gradskih službi za upravu i gradskih ustanova, kao i između gradskih ustanova - gradonačelnik; 2) između gradskih službi za upravu i općinskih službi za upravu - najvisi sud kantona; 3) između gradskih institucija koje imaju javne ovlasti, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i gradskih službi za upravu i gradskih ustanova - najvisi sud kantona.

Clan 34.

(1) Kada se dva organa izjasne kao nadležni ili kao nenadležni za rješavanje u istoj upravnoj stvari, prijedlog za rješavanje sukoba nadležnosti podnosi organ koji je posljednji odlučivao o svojoj nadležnosti, a može ga podnijeti i stranka.

(2) Organ koji rješava sukob nadležnosti istovremeno će ponistiti rješenje koje je u upravnoj stvari donio nenadležni organ, odnosno ponistiti će zaključak kojim se nadležni organ izjasnio kao nenadležan i dostaviti će spise predmeta nadležnom organu.

(3) Protiv rješenja kojim se odlučuje o sukobu nadležnosti stranka ne može izjaviti posebnu žalbu ni voditi poseban upravni spor.

(4) Odredbe člana 22. stav 2. ovog zakona shodno se primjenjuju i u slučaju sukoba nadležnosti.

Clan 35.

(1) Ako organ u sukobu smatra da mu je rjesenjem kojim je odluceno o sukobu nadleznosti povrijedjeno neko pravo, moze na to rjesenje izjaviti zalbu. Ako je o sukobu nadleznosti rijesio nadlezni sud, zalba nije dopustena.

(2) Ako organ nadlezan za rjesavanje po zalbi iz stava 1. ovog clana utvrdi da rjesenje o sukobu nije zasnovano na propisima, raspravit ce odnose koji su usljed toga nastali izmedju organa koji se zalio i organa koji je rjesenjem o sukobu nadleznosti oglasen za nadleznog, vodeci racuna o pravima koja po odgovarajucim propisima pripadaju organu koji se zalio. Rjesenje doneseno po zalbi smatra se prvostepenim rjesenjem o odnosima koji se njime rjesavaju.

(3) Zalbu u vezi sa stavom 1. ovog clana i rjesenje doneseno u vezi s zalbom nemaju uticaja na upravni postupak u konkret-nom predmetu, jer tu upravnu stvar rjesava organ koji je odredjen kao nadlezan rjesenjem donesenim o sukobu nadleznosti.

5. Sluzbena osoba ovlastena za vodjenje postupka i za rjesavanje

Clan 36.

(1) U upravnoj stvari za cije je rjesavanje nadlezan organ uprave rjesenje u upravnom postupku donosi rukovodilac tog organa, ako propisima o organizaciji tog organa ili drugim posebnim propisima nije drukcije odredjeno.

(2) Rukovodilac organa uprave moze ovlastiti drugu sluzbenu osobu istog organa da rjesava u upravnim stvarima iz odredjene vrste upravnih poslova ili drugu strucnu sluzbenu osobu za vodjenje postupka odnosno preduzimanje radnje u pos-tupku prije donosenja rjesenja.

(3) O ovlastenju sluzbenih osoba iz stava 2. ovog clana, rukovodilac organa uprave duzan je donijeti posebno rjesenje, koje sadrzi licne podatke sluzbenih osoba i obim njihovih ovlastenja za rjesavanje u upravnim stvarima (da rjesava upravne stvari ili da vodi upravni postupak ili i jedno i drugo). (4) Ovlastenje za rjesavanje obuhvata i vodjenje postupka koji prethodi rjesavanju.

Clan 37.

Ako je za rjesavanje u upravoj stvari nadlezna Vlada Feder-acije ili vlada kantona, postupak vodi i priprema prijedlog rjesenja ovlastena osoba ili tijelo koje svojim aktom odrede te vlade, ako posebnim propisima nije drugacije odredjeno.

Clan 38.

Ako je za rjesavanje u upravnoj stvari nadlezan dom Parla-menta Federacije ili zakonodavno tijelo kantona odnosno grad-sko ili opcinsko vijece, postupak vodi i priprema prijedlog rjesenja ovlastena osoba ili komisija ili drugo tijelo koje svojim aktom odrede ti organi, ako zakonom odnosno drugim propisom nije drukcije odredjeno.

Clan 39.

U upravnim stvarima u kojima rjesava institucija koja ima javne ovlasti rjesenje donosi rukovodilac institucije, ako zak-onom ili drugim propisom nije drukcije odredjeno.

Rukovodilac moze ovlastiti drugu sluzbenu osobu institucije da poduzima radnje u postupku do donosenja rjesenja ili da rjesava u upravnim stvarima iz nadleznosti te institucije, o cemu

se donosi posebno rjesenje, koje sadrzi licne podatke sluzbenih osoba i obime ovlastenja za rjesavanje u upravnim stvarima.

6. Pravna pomoc

Clan 40.

(1) Za izvršenje pojedinih radnji u postupku koje se imaju poduzeti izvan područja nadležnog organa ovaj će organ zamoliti organ uprave na čijem se području radnja ima poduzeti da izvrši te radnje.

(2) Organ nadležan za rješavanje u upravnoj stvari može, radi lakšeg i brzog obavljanja radnje ili izbjegavanja nepotrebnih troškova, zamoliti drugi odgovarajući organ ovlašten za poduzimanje takve radnje da izvrši pojedinu radnju u postupku.

Clan 41.

(1) Organi, kao i institucije koje imaju javne ovlasti za rješavanje u upravnim stvarima, dužni su jedni drugima ukazivati pravnu pomoc u upravnom postupku. Ova se pomoc trazi posebnom molbom.

(2) Zamoljeni organi, odnosno institucije iz stava 1. ovog clana, dužni su postupati po molbi u granicama svog područja i djelokruga, bez odgađanja, a najkasnije u roku od 10 dana od dana prijema molbe.

(3) Pravna pomoc za izvršenje pojedinih radnji u postupku može se traziti od sudova samo u okviru posebnih propisa. Izuzetno, organ odnosno institucija koja ima javne ovlasti za rješavanje u upravnim stvarima mogu traziti od sudova da im dostave spise koji su potrebni za vođenje upravnog postupka. Sudovi su dužni postupiti po takvom traženju ako se time ne ometa sam sudski postupak. Sud može odrediti rok u kom mu se spisi moraju vratiti.

(4) Za pravnu pomoc u odnosu sa inozemnim organima vaze odredbe medjunarodnih ugovora, a ako ovih ugovora nema, primjenjuje se nacelo reciprociteta. Ako postoji sumnja o postojanju reciprociteta, objasnjenje o tom pitanju zatražit ce se od organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

(5) Domaci organi ukazuju pravnu pomoc inozemnim organima na nacin predvidjen u domacem zakonu. Organ ce uskratiti pravnu pomoc ako se trazi radnja koja je protivna domacem zakonu. Radnja koja je predmet molbe inozemnog organa može se izvršiti i na nacin koji zahtijeva inozemni organ, ako takav postupak nije protivan domacem zakonu.

(6) Ako medjunarodnim ugovorima nije predvidjena mogucnost neposrednog kontakta sa inozemnim organima, domaci organi kontaktiraju sa inozemnim organima preko organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

7. Izuzece

Clan 42.

Sluzbena osoba koja je ovlastena da rjesava ili da obavlja pojedine radnje u postupku izuzet ce se od rada u predmetu:

1) ako je u predmetu u kome se vodi postupak: stranka, suovlastenik, odnosno suobveznik, svjedok, vjestak, punomocnik ili zakonski zastupnik stranke; 2) ako je sa strankom, zastupnikom ili punomocnikom stranke srodnik po krvi u pravoj liniji, a u pobocnoj liniji do cetvrtog stupnja zakljucno, bracni drug ili srodnik po tazbini do drugog stupnja zakljucno, pa i onda kad je brak prestao; 3) ako je sa strankom, zastupnikom ili punomocnikom stranke u

odnosu staraoca, usvojioca, usvojenika ili hra-nioca; 4) ako je u prvostepenom postupku ucestvovalo u vodjenju postupka ili u donosenju rjesenja.

Clan 43.

Sluzbena osoba koja je ovlastena da rjesava u odredjenoj upravnoj stvari ili da obavi neku radnju u postupku, cim sazna da postoji koji od razloga za izuzece iz clana 42. ovog zakona, duzna je da prekine svaki daljnji rad na predmetu i da o tome obavijesti organ nadležan za rjesavanje o izuzecu (clan 45). Ako sluzbena osoba smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njeno izuzece, obavijestit ce o tome taj organ ne prekidajuci rad.

Clan 44.

(1) Stranka moze zahtijevati izuzece sluzbene osobe iz razloga navedenih u clanu 42. ovog zakona, a i kad postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njenu nepristrasnost. U svom zahtjevu stranka mora navesti okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od razloga za izuzece.

(2) Sluzbena osoba za koju je stranka zahtijevala izuzece iz nekog od razloga navedenog u clanu 42. ovog zakona ne moze, sve do donosenja zakljucka o ovom zahtjevu, obavljati nikakve radnje u postupku, osim onih koje ne trpe odgadjanje.

Clan 45.

(1) O izuzecu sluzbene osobe u federalnom organu uprave i federalne ustanove, odnosno u kantonalnom organu uprave i kantonalnoj ustanovi odlucuje rukovodilac koji rukovodi tim organom odnosno ustanovom.

(2) O izuzecu sluzbene osobe u gradskoj, odnosno opcinskoj sluzbi za upravu odlucuje gradonacelnik, odnosno opcinski nacelnik.

(3) O izuzecu sluzbene osobe organa koji se nalazi u sastavu organa uprave odlucuje rukovodilac organa koji se nalazi u sastavu organa uprave.

(4) O izuzecu rukovodioca iz stava 1. ovog clana odlucuje Vlada Federacije odnosno vlada kantona, a o izuzecu ruko-vodioca organa koji se nalazi u sastavu drugog organa uprave odlucuje rukovodilac organa u cijem se sastavu nalazi taj organ.

(5) O izuzecu gradonacelnika odnosno opcinskog nacelnika odlucuje gradsko odnosno opcinsko vijece.

(6) O izuzecu sluzbene osobe institucije koja ima javne ovlasti odlucuje rukovodilac te institucije, a o izuzecu ruko-vodioca te institucije odlucuje organ utvrdjen statutom ili drugim opcim aktom institucije, ako zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona ili drugim posebnim propisom nije drukcije odredjeno.

(7) Odredbe ovog zakona o izuzecu sluzbenih osoba shodno se primjenjuju i na izuzece sluzbenih osoba iz cl. 37. i 38. ovog zakona. O izuzecu tih osoba odlucuju odgovarajuca vlada odnosno dom.

(8) O izuzecu se odlucuje zakljuckom.

Clan 46.

(1) U zakljucku o izuzecu odredit ce se sluzbena osoba koja ce rjesavati, odnosno obavljati pojedine radnje u postupku u vezi s predmetom u kome je izuzece odredjeno.

(2) Protiv zakljucka kojim se odredjuje izuzece nije dopustena zalba.

Clan 47.

(1) Odredbe clana 45. ovog zakona o izuzecu sluzbenih osoba shodno se primjenjuju i na izuzece zapisnicara. (2) Zakljucak o izuzecu zapisnicara donosi sluzbena osoba koja je ovlastena da vodi postupak.

III - STRANKA I NJENO ZASTUPANJE

1. Stranka

Clan 48.

Stranka je osoba po cijem je zahtjevu pokrenut postupak ili protiv koje se vodi postupak, ili koja radi zastite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da ucestvuje u postupku.

Clan 49.

- (1) Stranka u upravnom postupku moze biti svako fizicko i pravno lice.
- (2) Organi uprave i drugi organ i poslovna jedinica poduzeca (društva), naselje, grupa osoba i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica, mogu biti stranke u postupku, ako mogu biti nosioci prava i obaveza o kojima se rjesava u upravnom postupku.
- (3) Stranka moze biti i sindikalna organizacija ako se upravni postupak odnosi na kakvo pravo ili pravni interes sluzbenika i namjestenika u organima uprave, kao i radnika u poduzecu (društvu), ustanovi ili u drugom pravnom licu.
- (4) Kad u vršenju poslova iz svoje nadleznosti ombudsmen utvrdi da je konacnim upravnim aktom povrijedjeno ljudsko dostojanstvo prava i slobode gradjana zajamceni ustavom, on moze prisustvovati upravnom postupku do donosenja pra-vomoc ne sudske odluke i u postupcima vanrednih pravnih lijek-ova.

Clan 50.

- (1) Poduzece (društvo), ustanova i drugo pravno lice, drustvena organizacija i udruzenje gradjana koji prema svom opcem aktu imaju zadatak da stite odredjena prava i interese svojih clanova, mogu , po pristanku svog clana, u njegovo ime da stave zahtjev koji se odnosi na takva prava i interese, kao i da stupe u vec pokrenuti postupak sa svim pravima stranke.
- (2) Pravno lice iz stava 1. ovog clana, moze da zastupa svog radnika u upravnom postupku na njegov zahtjev, ako je to predvidjeno opcim aktom toga pravng lica.

Clan 51.

- (1) Ako su tuzitelj, pravobranitelj i drugi organi vlasti zak-onom ovlasteni da u upravnom postupku zastupaju javne inter-ese, oni imaju u granicama svojih ovlastenja, prava i duznosti stranke.
- (2) Organi iz stava 1. ovog clana ne mogu u upravnom postupku imati sira ovlastenja nego sto ih imaju stranke, ako zakonom nije druckije odredjeno.

2. Procesna sposobnost i zakonski zastupnik

Clan 52.

- (1) Fizicka osoba koja je potpuno poslovno sposobna moze sama obavljati radnje u postupku (procesna sposobnost).
- (2) Za procesno nesposobnu fizicku osobu radnje u postupku obavlja njegov zakonski zastupnik. Zakonski zastupnik se odredjuje na osnovu zakona ili aktom nadleznog organa done-senog na osnovu zakona.
- (3) Pravno lice obavlja radnje u postupku preko svog pred-stavnika odnosno zakonskog zastupnika. Predstavnik, odnosno zakonski zastupnik pravnog lica odredjuje se njegovim opcim aktom, ako nije odredjen zakonom ili aktom nadleznog organa donesenog na osnovu zakona.
- (4) Organ uprave obavlja radnje u postupku preko zakonom odredjenog predstavnika, poslovna jedinica poduzeca (društva) -preko osobe koja rukovodi radom poslovne jedinice, a naselje, odnosno grupa osoba koje nemaju svojstvo pravnog lica - preko osobe koju oni odrede, ako posebnim propisima nije drugacije odredjeno.
- (5) Kad organ koji vodi postupak ustanovi da zakonski zastupnik osobe pod starateljstvom ne pokazuje potrebnu paznju u zastupanju, obavijestit ce o tome organ starateljstva.

Clan 53.

- (1) U toku cijelog postupka organ ce po sluzbenoj duznosti paziti da li osoba koja se pojavljuje kao stranka moze biti stranka u postupku i da li stranku zastupa njen zakonski zastupnik, odnosno predstavnik.
- (2) Ako u toku postupka nastupi smrt stranke, postupak se moze obustaviti ili nastaviti, zavisno od prirode upravne stvari koja je predmet postupka. Ako prema prirodi stvari postupak ne moze da se nastavi, organ ce obustaviti postupak zakljuckom protiv kojeg je dopustena posebna zalba.

3. Privremeni zastupnik

Clan 54.

- (1) Ako procesno nesposobna stranka nema zakonskog zas-tupnika ili se neka radnja ima poduzeti protiv osobe cije je boraviste nepoznato, a koja nema punomocnika, organ koji vodi postupak postaviti ce takvoj stranci privremenog zastupnika, ako to trazi hitnost predmeta, a postupak se mora provesti. Organ koji vodi postupak odmah ce izvijestiti o tome organ starateljstva, a ako je privremeni zastupnik postavljen osobi cije je boraviste nepoznato, objavit ce svoj zakljucak na oglasnoj tabli ili na drugi uobicajeni nacin.
- (2) Ako poduzece (društvo), ustanova ili drugo pravno lice nema zakonskog zastupnika, predstavnika ni punomocnika, or-gan koji vodi postupak, pod uvjetima iz stava 1. ovog clana, postaviti ce takvoj stranci privremenog zastupnika, po pravilu, iz reda osoba iz pravnog lica i o tome ce, bez odgadjanja, obavijestiti to pravno lice.
- (3) Na nacin predvidjen u odredbama st. 1. i 2. ovog clana, postaviti ce se privremeni zastupnik i kad se ima izvršiti radnja koja se ne moze odgoditi a stranku, odnosno njenog punomocnika ili zastupnika nije moguće pravovremeno pozvati. O tome ce se stranka, punomocnik ili zastupnik odmah obavijes-titi.
- (4) Postavljena osoba je duzna primiti se zastupanja, a zastu-panje moze odbiti samo iz razloga koji su predvidjeni posebnim propisima. Privremeni zastupnik ucestvuje samo u postupku za koji je izricito postavljen, i to dok se ne pojavi zakonski zastupnik ili predstavnik, odnosno sama stranka ili njen punomocnik.

4. Zajednicki predstavnik

Clan 55.

- (1) Dvije ili vise stranaka mogu, ako posebnim propisom nije drugacije odredjeno, u istom predmetu istupati zajednicki. One su u takvom slucaju duzne naznaciti ko ce od njih istupati kao njihov zajednicki predstavnik, ili postaviti zajednickog punomocnika.
- (2) Organ koji vodi postupak, moze ako to ne zabranjuje poseban propis, odrediti strankama koje u postupku ucestvuju s istovjetnim zahtjevima da u odredjenom roku naznace ko ce ih izmedju njih predstavljati, ili da postave zajednickog punomocnika o cemu se donosi zakljucak. Ako stranke po takvom zakljucku ne postupe, moze to odrediti sam organ koji vodi postupak, u kom slucaju zajednicki predstavnik, odnosno punomocnik zadrzava to svojstvo sve dok stranke ne postave drugog. Protiv takvog zakljucka stranke imaju pravo posebne zalbe, ali zalba ne odgadja izvršenje zakljucka.
- (3) I u slucaju odredjivanja zajednickog predstavnika, od-nosno punomocnika, svaka stranka zadrzava pravo da istupa kao stranka u postupku, da daje izjave, da samostalno izjavljuje zalbe i koristi druga pravna sredstva.

5. Punomocnik

Clan 56.

- (1) Stranka, odnosno njen zakonski zastupnik moze odrediti punomocnika koji ce je zastupati u postupku, osim u radnjama u kojima je potrebno da sama stranka daje izjave.
- (2) Radnje u postupku koje punomocnik poduzima u grani-cama punomoci imaju isto pravno djelovanje kao da ih je poduzela sama stranka.
- (3) I pored punomocnika, sama stranka moze davati izjave, a ove izjave se mogu od stranke i neposredno traziti.
- (4) Stranka koja je prisutna kad njen punomocnik daje us-menu izjavu moze neposredno poslije date izjave izmijeniti ili opozvati izjavu svog punomocnika. Ako u pismenim ili usmenim izjavama koje se ticu cinjenica postoji nesuglasnost izmedju izjava stranke i njenog punomocnika, organ koji vodi postupak cijenit ce obje izjave u smislu clana 9. ovog zakona.

Clan 57.

- (1) Punomocnik moze biti svaka osoba koja je potpuno poslovno sposobna, osim osobe koja se bavi nadriparstvom.
- (2) Ako se kao punomocnik pojavi osoba koja se bavi nadriparstvom, organ ce takvoj osobi uskratiti daljnje zastu-panje, o cemu se donosi zakljucak i o tome ce odmah obavijestiti stranku.
- (3) Protiv zakljucka o uskracivanju zastupanja moze se izjaviti posebna zalba, koja ne odgadja izvršenje zakljucka.

Clan 58.

- (1) Punomoc se moze dati pismeno, ili usmeno u zapisnik koji sacinjava sluzbena osoba organa koji vodi postupak.
- (2) Stranka koja nije pismena ili nije u stanju da se potpise stavit ce na pismenu punomoc umjesto potpisa otisak prsta. Ako se punomoc izdaje osobi koja nije advokat, potrebno je i prisustvo dvojice svjedoka, koji ce se potpisati na punomoc.
- (3) Iznimno, sluzbena osoba koja vodi postupak ili obavlja pojedine radnje u postupku moze dopustiti da u ime stranke, kao njen punomocnik, izvrši odredjenu radnju osoba koja nije

podni-jela punomoc (clan porodice i dr.), ali ce istovremeno narediti toj osobi da naknadno u odredjenom roku podnese odgovarajucu punomoc za tu radnju.

Clan 59.

- (1) Ako je punomoc data u obliku privatne isprave, pa se posumnja u njenu istinitost, moze se narediti da se podnese ovjerena punomoc.
- (2) Pravilnost punomoci ispituje se po sluzbenoj duznosti, a nedostaci pismene punomoci uklanjaju se shodno odredbi clana 67. ovog zakona, pri cemu sluzbena osoba koja vodi postupak moze dopustiti punomocniku s neurednom punomoci da izvrsi hitne radnje u postupku.

Clan 60.

- (1) Za sadrzaj i obim punomoci mjerodavne su odredbe punomoci. Punomoc se moze dati za cio postupak ili samo za pojedine radnje, a moze se i vremenski ograniciti.
- (2) Punomoc ne prestaje smrću stranke, gubitkom njene procesne sposobnosti ili promjenom njenog zakonskog zastup-nika, ali pravni sljedbenik stranke, odnosno njen novi zakonski zastupnik moze opozvati raniju punomoc.
- (3) Na pitanja u vezi s punomoci koja nisu uređena odred-bama ovog zakona shodno ce se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnicni postupak.

Clan 61.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stranke vaze shodno i za njihove zakonske zastupnike, punomocnike, privremene zastupnike i zajednicke predstavnike.

Clan 62.

- (1) Stranci ce se dozvoliti da u stvarima za koje se trazi strucno poznavanje pitanja u vezi s predmetom postupka dovede strucnu osobu koja ce joj davati obavjestenja i savjete (strucni pomagac). Ova osoba ne zastupa stranku.
- (2) Stranka ne moze dovesti kao strucnog pomagaca osobu koja nije poslovno sposobna ili koja se bavi nadripisarstvom.

IV - KOMUNICIRANJE ORGANA I STRANAKA

1. Podnesci

Clan 63.

- (1) Pod podnescima se podrazumijevaju zahtjevi, obrasci koji se koriste za automatsku obradu podataka, prijedlozi, prijave, molbe, žalbe, prigovori i druga priopćenja kojima se pojedinci ili pravna lica obraćaju organima.
- (2) Podnesci se, po pravilu, predaju neposredno ili salju postom pismeno, ili se usmeno priopćavaju na zapisnik kod organa, a mogu se, ako nije drugacije propisano, izjavljivati i faksom ili telegrafski. Kratka i hitna priopćenja mogu se davati i telefonski, ako je to po prirodi stvari moguće.

Clan 64.

Podnesak se predaje organu nadležnom za prijem podneska, a može se predati svakog radnog dana u toku radnog vremena. Za usmene podneske koji nisu vezani s rokom ili inače nisu neodložni može se odrediti da se predaju samo u određene sate u toku radnog vremena. Vrijeme za predaju ovakvih podnesaka objavljuje svaki organ u svojim prostorijama na vidnom mjestu.

Clan 65.

- (1) Organ koji je nadležan za prijem podneska, odnosno usmenog priopćenja, dužan je primiti podnesak koji mu se pre-daje, odnosno uzeti na zapisnik usmeno priopćenje.
- (2) Službena osoba koja primi podnesak dužna je, po službenoj dužnosti ili na usmeno traženje podnosioca, dati potvrdu o prijemu podneska. Za ovu potvrdu ne plaća se taksa.
- (3) Ako organ nije nadležan za prijem pismenog podneska, odnosno priopćenja na zapisnik, službena osoba ovog organa će upozoriti na to podnosioca i uputiti ga organu nadležnom za prijem. Ako podnosilac i pored toga zahtijeva da se njegov podnesak odnosno priopćenje na zapisnik primi, službena osoba je dužna primiti takav podnesak, odnosno usmeno priopćenje. Ako organ utvrdi da nije nadležan za rad po takvom podnesku, donijet će zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.
- (4) Kad organ postom dobije podnesak za čiji prijem nije nadležan, a poznato mu je koji je organ nadležan za prijem, poslat će podnesak bez odgadjanja nadležnom organu, odnosno sudu i o tome će obavijestiti stranku. Ako organ koji je dobio podnesak ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku, donijet će bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.
- (5) Protiv zaključka donesenog po st. 3. i 4. ovog člana dopuštena je posebna žalba.
- (6) Ako organ postom dobije tuzbu za pokretanje upravnog spora, tuzbu će bez odgadjanja dostaviti nadležnom sudu, o čemu će pismeno obavijestiti podnosioca tuzbe.

Clan 66.

- (1) Podnesak mora biti razumljiv i sadržavati sve što je potrebno da bi se u vezi s njim moglo postupiti. Podnesak narocito treba da sadrži: oznacjenje organa kome se upućuje, predmet na koji se odnosi zahtjev, odnosno prijedlog, ko je zastupnik ili punomoćnik ako ga ima i ime i prezime i boraviste (adresu) podnosioca, odnosno zastupnika ili punomoćnika.
- (2) Podnosilac je dužan svojeručno potpisati podnesak. Izuzetno, podnesak može umjesto podnosioca potpisati njegov bračni drug, jedan od njegovih roditelja, sin ili kći, ili advokat koji je po ovlaštenju stranke sastavio podnesak. Osoba koja je potpisala podnesak za podnosioca dužna je da na podnesku potpiše svoje ime i stavi svoju adresu.
- (3) Ako je podnosilac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, potpisat će ga druga pismena osoba, koja će potpisati i svoje ime i adresu.

Clan 67.

- (1) Ako podnesak sadrži neki formalni nedostatak koji sprečava postupanje po podnesku, ili je podnesak nerazumljiv ili nepotpun, ne može se samo zbog toga odbaciti. Organ koji je primio takav podnesak dužan je učiniti one radnje koje će osigurati da se nedostaci otklone i odredit će podnosiocu rok u kome je dužan da to učini. Ovo se može saopćiti podnosiocu pismeno, faksom ili telefonski, a i usmeno, ako se podnosilac zatekne kod organa koji ovo saopćava. O učinjenom saopćenju organ će sastaviti službenu zabilješku u spisu.

(2) Ako podnosilac otkloni nedostatke u određenom roku, smatrat će se da je podnesak bio od početka uredan. Ako pod-nosilac ne otkloni nedostatke u određenom roku, pa se usljed toga ne može u vezi sa podneskom postupati, smatrat će se da podne-sak nije ni podnesen. O tome će organ donijeti zaključak protiv koga se može izjaviti posebna žalba. Na ovu posljedicu podnosi-lac će se naročito upozoriti u pozivu za ispravku podneska.

(3) Kad je podnesak poslan faksom, telegrafski ili je prim-ljeno telefonsko priopćenje, pa se posumnja da podnesak nije podnijela osoba čije je ime označeno na telegrafskom ili faks podnesku, odnosno da ne potiče od osobe koja je pri telefonskom priopćenju kazala svoje ime, nadležni organ će povesti postupak za utvrđivanje ovih činjenica, pa ako se nedostaci ne otklone, postupit će na način propisan u stavu 2. ovog člana.

Član 68

. Ako podnesak sadrži više zahtjeva koji se moraju rješavati odvojeno, organ koji primi podnesak uzet će u rješavanje zahtjeve za čije je rješavanje nadležan, a sa ostalim zahtjevima postupit će u smislu člana 65. stava 4. ovog zakona. 2. Pozivanje

Član 69.

(1) Organ koji vodi postupak ovlašten je da poziva osobu čije je prisustvo u postupku potrebno a koje boravi na njegovom području. Po pravilu, pozivanje se ne može vršiti radi dostavljanja pismenih otpravki, rješenja i zaključaka, ili radi saopćenja koja se mogu izvršiti postom i na drugi način pogodniji za osobu kojoj se saopćenje ima učiniti.

(2) Izuzetno, na usmenu raspravu može biti pozvana osoba koja boravi van područja organa koji vodi postupak, ako se time postupak ubrzava ili olakšava, a dolazak ne prouzrokuje veće troškove ili veće gubljenje vremena za pozvanog.

(3) Pozivanje se vrši pismenim putem, ako posebnim pro-pisima nije predviđen drugi način pozivanja.

Član 70.

(1) U pismenom pozivu naznačit će se: naziv organa koji poziva, ime i prezime i adresa osobe koja se poziva, mjesto, dan, a kad je to moguće i sat dolaska pozvanog, predmet zbog koga se poziva i u kom svojstvu (kao stranka, svjedok, vjestak itd.), a zatim i koja pomoćna i dokazna sredstva pozvani treba da ponese. U pozivu se mora navesti da li je pozvana osoba dužna da dodje lično ili može poslati punomoćnika koji će je zastupati, a zatim će se upozoriti da je u slučaju spriječenosti da se odazove pozivu dužna da izvijesti organ koji je izdao poziv. Pozvani će se isto tako upozoriti da može biti priveden ako se iz neopravdanih razloga ne odazove pozivu, ili ne izvijesti da je spriječen da dodje, odnosno da može biti novčano kaznjen.

(2) U pozivu na usmenu raspravu stranka se može pozvati da podnese pismene i druge dokaze, a može se upozoriti i da može povesti svjedoke na koje se namjerava pozvati.

(3) Kad to dopušta priroda stvari, može se ostaviti na volju pozvanoj osobi da umjesto ličnog dolaska preda, do određenog dana, potrebnu pismenu izjavu.

Član 71.

(1) Pri pozivanju organ će voditi računa da se osoba čije je prisustvo potrebno pozove da dodje u vrijeme koje će najmanje ometati pozvanog u obavljanju njegovog redovnog posla.

(2) Niko ne može biti pozvan da dodje u toku noći. Pozivanje za dolazak noću može se

izvršiti samo izuzetno, ako je to predviđeno posebnim propisima i ako se radi o izvršenju hitnih i neodgodivih mjera, koje u pozivu moraju biti navedene, kao i propis na osnovu kojeg se vrši to pozivanje.

Clan 72.

(1) Pozvana osoba dužna je da se odazove pozivu.

(2) Ako je pozvana osoba zbog bolesti ili kog drugog opravdanog razloga spriječena da dodje, dužna je odmah po prijemu poziva o tome izvjesiti organ koji je izdao poziv, a ako je razlog spriječenosti nastao kasnije, onda odmah poslije saznanja tog razloga.

(3) Ako se osoba kojoj je poziv licno dostavljen (clan 83.) ne odazove pozivu, a izostanak ne opravda, može biti privedena, ako je njeno prisustvo potrebno, a pored toga i kaznjena novčanom kaznom do 50 DM. Ove će se mjere primijeniti samo ako je u pozivu bilo naznaceno da će se te mjere primijeniti. Ako su zbog neopravdanog izostanka pozvane osobe nastali troškovi u pos-tupku, može se odrediti da te troškove snosi osoba koja je izostala. Zaključak o privodjenju, o izricanju kazne ili o placanju troškova donosi službeno lice koje vodi postupak u suglasnosti sa službenom osobom ovlaštenom za rješavanje stvari, a kod zamoljenog organa - u suglasnosti s rukovodiocem tog organa, odnosno sa službenom osobom ovlaštenom za rješavanje u sličnim stvarima. Protiv ovog zaključka dopustena je posebna žalba.

(4) Ako se pozivu nije odazvala vojna osoba ili službenik policije, organ će se obratiti nadležnoj vojnoj komandi odnosno organu policije te osobe sa zahtjevom da se ona dovede, a može ga i kazniti po stavu 3. ovog clana, odnosno odrediti da snosi troškove.

3. Zapisnik

Clan 73.

(1) O usmenoj raspravi ili drugoj važnijoj radnji u postupku, kao i o važnijim usmenim izjavama stranaka ili trećih osoba u postupku, sastavlja se zapisnik.

(2) O manje važnim radnjama i izjavama stranaka i trećih osoba koje bitno ne utiču na rješavanje stvari, o upravljanju toka postupka, o saopćenjima, službenim opazanjima, usmenim uputstvima i nalogima, kao i okolnostima koje se tiču samo unu-tras njegov rada organa kod koga se vodi postupak, neće se, po pravilu, sastavljati zapisnik već će se u samom spisu sastaviti službena zabiljeska, koju potpisuje službena osoba koja ju je sastavila, uz oznaku datuma. Ne mora se sastavljati zapisnik ni o onim usmenim zahtjevima stranke o kojima se odlučuje po skraćenom postupku, a kojima se udovoljava.

Clan 74.

(1) U zapisnik se unosi: naziv organa koji obavlja radnju, broj i datum, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad se obavlja radnja i predmet u kome se ona obavlja, imena službenih osoba, prisutnih stranaka i njihovih zastupnika ili punomoćnika i drugih osoba koje su prisutne izvođenju radnje.

(2) Zapisnik treba da sadrži tačno i kratko tok i sadržaj u postupku izvršene radnje i datih izjava i da se te radnje i izjave ograniče na ono što se tiče same stvari koja je predmet postupka. U zapisniku se navode sve isprave koje su u bilo koju svrhu upotrijebljene pri izvođenju radnje, a, prema potrebi, ove se isprave prilazu zapisniku.

(3) Izjave stranaka, svjedoka, vjestaka i drugih osoba koje učestvuju u postupku, a koje su značajne za donošenje rješavanja, upisuju se u zapisnik što tačnije, a prema potrebi i njihovim

riječima. U zapisnik se upisuju i svi zaključci koji se u toku radnje donesu.

(4) Ako se koje saslušanje obavlja preko tumača (prevoditelja), označit će se na kom je jeziku saslušani govorio i tko je bio tumač (prevoditelj).

(5) Zapisnik se vodi u toku obavljanja službene radnje. Ako se radnja ne može istog dana završiti, unijet će se svakog dana posebno u isti zapisnik ono što je tog dana urađeno i to će se potpisati.

(6) Ako se radnja o kojoj se vodi zapisnik nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti da je bilo prekida.

(7) Ako su u toku radnje izrađeni ili pribavljeni planovi, skice, crteži, fotografije i tome slično, te akte će svojim potpisom ovjeriti službena osoba i priključiti zapisniku, a u zapisniku konstatovati akte koji su uzeti.

(8) Propisima se može odrediti da se zapisnik u određenim stvarima može voditi u vidu knjige ili drugih sredstava evidencije.

Član 75.

(1) Zapisnik mora biti vođen uredno i u njemu se ne smije ništa brisati. Mjesta koja su precrtana do zaključenja zapisnika moraju ostati citljiva i njih svojim potpisom ovjerava službena osoba koja rukovodi radnjom postupka.

(2) U već potpisanom zapisniku ne smije se ništa dodavati ni mijenjati. Dopuna u već zaključenom zapisniku unosi se u do-datak zapisnika.

Član 76.

(1) Prije zaključenja zapisnik će se pročitati saslušanim osobama i ostalim osobama koje učestvuju u radnji postupka. Ove osobe imaju pravo da i same pregledaju zapisnik i da stavljaju svoje primjedbe, a službena osoba je obavezna to omogućiti. Na kraju zapisnika navest će se da je zapisnik pročitao i da nisu stavljene nikakve primjedbe, ili ako jesu, ukratko će se upisati sadržaj datih primjedaba. Te primjedbe će potpisati osoba koja ih je dala. Zatim će se pristupiti potpisivanju zapisnika na način što će se prvo potpisati osobe koje su saslušane, odnosno davale izjave u postupku, a na kraju zapisnik će ovjeriti svojim potpisom službena osoba koja je rukovodila radnjom, kao i zapisničar, ako ga je bilo.

(2) Stranka, svjedoci, vjestaci i druge osobe koje su saslušane u postupku u zapisniku će se potpisati ispod onog dijela zapisnika gdje je upisana njihova izjava.

(3) Ako su vršena suocjenja, dio zapisnika o tome potpisat će osobe koje su suocjene.

(4) Ako se zapisnik sastoji od više listova, oni će se označiti rednim brojevima, a svaki list će na kraju svojim potpisom ovjeriti službena osoba koja rukovodi radnjom postupka i osoba čija je izjava upisana na kraju lista.

(5) Dopune već zaključenog zapisnika ponovo će se potpisati i ovjeriti.

(6) Ako osoba koja treba da potpiše zapisnik nije pismena, ili ne može da piše, potpisat će je jedna pismena osoba, koja će staviti i svoj potpis. Ovo ne može biti službena osoba koja rukovodi radnjom postupka, niti zapisničar.

(7) Ako neka osoba neće da potpiše zapisnik, ili se udalji prije zaključenja zapisnika, to će se upisati u zapisnik i navesti razlog zbog kojeg je potpis uskracen.

Član 77.

(1) Zapisnik sastavljen sukladno s odredbama člana 76. ovog zakona jeste javna isprava. Zapisnik je dokaz o toku i sadržini radnje postupka i datih izjava, osim onih dijelova

zapisnika na koje je saslušana osoba stavila primjedbu da nisu pravilno sastavljeni.

(2) Dozvoljeno je dokazivati netacnost zapisnika.

Clan 78.

(1) Kad u upravnom postupku rješava kolegijalni organ, o vijecanju i glasanju sastavlja se poseban zapisnik. Kad je u postupku u vezi sa zalbom jednoglasno odluceno, ne mora se sastavljati zapisnik o vijecanju i glasanju, vec se o tome moze sastaviti samo sluzbena zabiljeska u spisu, koja se ovjerava potpisom sluzbene osobe koja predsjedava kolegijalnim organom.

(2) U zapisnik o vijecanju i glasanju upisuje se, pored podataka o licnom sastavu kolegijalnog organa, oznacenje predmeta o kome je rijec i kratak sadrzaj onoga sto je riješeno, kao i odvojena misljenja ako ih je bilo. Ovaj zapisnik potpisuju osoba koja predsjedava i zapisnicar.

(3) Kad u upravnom postupku rješava organ zakonodavne ili organ izvršne vlasti, neće se voditi poseban zapisnik o vijecanju i glasanju, vec ce se zakljucak donesen u upravnoj stvari unijeti u zapisnik, kao i ostali zakljucci tih organa.

4. Razgledanje spisa i obavjestavanje o toku postupka

Clan 79.

(1) Stranke imaju pravo da razgledaju spise predmeta i da o svom trošku prepisu potrebne spise, a organ je obavezan to omogućiti. Spisi se razgledaju i prepisuju pod nadzorom određene službene osobe.

(2) Pravo da razgleda spise i da o svom trošku prepise pojedine spise ima i svaka druga osoba koja učini vjerovatnim svoj pravni interes za to, kao i društvena organizacija i udruženje građana, ako za to postoji opravdan interes.

(3) Zahtjev za razgledanje i prepisivanje spisa može se staviti i usmeno. Organ može tražiti od osobe iz stava 2. ovog člana da pismeno ili usmeno na zapisnik obrazloži postojanje svog pravnog interesa.

(4) Ne mogu se razgledati ni prepisivati: zapisnik o vijecanju i glasanju, službeni referati i nacrti rjesenja, kao ni drugi spisi koji se vode kao povjerljivi, ako bi se time mogla osujetiti svrha postupka, ili ako se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu jedne stranke ili trećih osoba.

(5) Stranka i svaka druga osoba koja učini vjerovatnim svoj pravni interes u predmetu, kao i zainteresirani organi, imaju pravo da se obavjestavaju o toku postupka.

(6) Protiv odbijanja zahtjeva iz odredaba ovog člana dopustena je posebna žalba i kad zakljucak nije izdat pismeno. Žalba se može izjaviti odmah.

V - DOSTAVLJANJE PISMENA

1. Nacin dostavljanja pismena

Clan 80.

(1) Dostavljanje pismena (poziva, rjesenja, zakljucaka i drugih službenih spisa) vrši se, po pravilu, tako što se pismeno predaje osobi kojoj je namijenjeno.

(2) Dostavljanje se vrši preko poste ili ga vrši organ preko svoje službene osobe. Osoba kojoj ima da se pismeno dostavi može biti pozvana radi prijema pismena samo izuzetno, kad to

zahtijeva priroda ili znacaj pismena koje se ima uruciti, ako je takva dostava posebnim propisom predvidjena.

(3) Nacin dostavljanja odredjuje organ cije se pismeno dostavlja sukladno odredbama ovog zakona o dostavljanju pismena.

Clan 81.

(1) Dostavljanje se vrši samo radnim danom, i to danju.

(2) Organ cije se pismeno ima dostaviti može, izuzetno, iz osobito važnih razloga odrediti da se dostavljanje izvrši i u nedjelju ili drugi neradni dan ili na dan državnog praznika.

(3) Dostavljanje postom može se izvršiti i u dane iz stava 2. ovog člana.

Clan 82.

(1) Dostavljanje se vrši, po pravilu, u stanu ili na radnom mjestu gdje je zaposlena osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti, a advokatu u njegovom advokatskom uredu.

(2) Dostavljanje se može izvršiti i van prostorija navedenih u stavu 1. ovog člana, ako osoba kojoj se dostavljanje vrši pristane primiti pismeno koje se dostavlja, a ako tih prostorija nema, može se takvoj osobi izvršiti dostavljanje gdje god se ona zatekne.

2. Obavezno osobno dostavljanje pismena

Clan 83.

(1) Dostavljanje se mora izvršiti licno osobi kojoj je pismeno namijenjeno kad je takvo dostavljanje određeno ovim zakonom ili drugim propisom, kad od dana dostavljanja pocinje teći rok koji se po zakonu ne može produžavati, ili kad to odredi organ koji je naredio dostavljanje. Smatra se da je izvršeno osobno dostavljanje advokatu i predajom pismena osobi zaposlenoj u advokatskom uredu.

(2) Kad se osoba kojoj se dostavljanje ima osobno izvršiti ne zatekne u stanu, odnosno na radnom mjestu, ili se u advokatskom uredu ne zatekne ni osoba koja je u njemu zaposlena, dostavljalac će se obavijestiti kad i na kom mjestu ga može naći, pa će mu kod neke od osoba navedenih u članu 84. ovog zakona ostaviti pismeno obavještenje da određeni dan i sat bude u svom stanu, odnosno na radnom mjestu, radi primanja pismena. Ako i poslije toga dostavljalac ne zatekne osobu kojoj se dostavljanje ima izvršiti, dostavljalac će postupiti na način propisan u članu 86. ovog zakona, i tada se smatra da je dostavljanje izvršeno.

(3) ostavljanjem pismena zakonskom zastupniku, punomoćniku ili punomoćniku za primanje pismena (član 88), smatra se da je dostavljanje izvršeno samoj stranci.

3. Posredno dostavljanje pismena

Clan 84.

(1) Kad se osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekom od odraslih članova njegovog domaćinstva, a ako se ni oni ne zateknu u stanu, pismeno se može predati susjedu, ako on na to pristane.

(2) Ako se dostavljanje vrši na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta osoba se tu ne zatekne, dostavljanje se može izvršiti osobi koja je na istom mjestu zaposlena, ako ona pristane da primi pismeno. Dostavljanje advokatu može se izvršiti i predajom pismena osobi zaposlenoj u advokatskom uredu.

(3) Dostavljanje po st. 1. i 2. ovog clana ne moze se izvršiti osobi koja u istom postupku ucestvuje sa suprotnim interesom.

Clan 85.

(1) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti odsutna i da joj osoba navedena u clanu 84. ovog zakona ne moze pismeno na vrijeme predati, pismeno ce se vratiti organu koji ga je izdao, uz naznacenje gdje se odsutna osoba nalazi.

(2) Ako je boraviste osobe kojoj se dostavljanje ima izvršiti i pored istrazivanja ostalo nepoznato, organ koji je izdao pismeno postaviti ce toj osobi privremenog zastupnika u smislu clana 54. ovog zakona i njemu ce predati pismeno,

Clan 86.

(1) Ako se dostavljanje ne moze izvršiti ni na nacin propisan u clanu 84. ovog zakona, a nije utvrdjeno da je osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti odsutna, dostavljac ce predati pismeno nadleznom organu općine na cijem se podrucju nalazi boraviste osobe kojoj se dostavljanje vrsi, ili posti u mjestu njenog boravista, ako se dostavljanje vrsi preko poste. Na vratima stana osobe kojoj se dostavljanje ima izvršiti dostavljac ce pribiti pismeno saopćenje u kojem je naznaceno gdje se pismeno nalazi. Na saopćenju i na samom pismenu koje se imalo dostaviti, dostavljac ce naznaciti razlog ovakvog dostavljanja, kao i datum kad je saopćenje u kojem je naznaceno pribio na vrata, i staviti svoj potpis.

(2) Dostavljanje se smatra izvršenim kad je saopćenje pribijeno na vrata s tim da ostecenje ili unistenje ovog saopćenja izvršeno nakon pribijanja na vratima nema uticaja na valjanost dostavljanja.

(3) O dostavljanju izvršenom na nacin propisan u stavu 1. ovog clana, obavijestiti ce se organ koji je naredio dostavljanje.

4. Posebni slucajevi dostavljanja pismena

a) Dostavljanje pismena zakonskom zastupniku i punomocniku

Clan 87.

(1) Dostavljanje zakonskom zastupniku ili punomocniku, ako ih stranka ima, vrsi se na nacin propisan u cl. 80. do 86. ovog zakona.

(2) Ako vise stranaka imaju zajednickog zakonskog zastupnika ili punomocnika u istom predmetu, dostavljanje se za sve njih vrsi tom zakonskom zastupniku, odnosno punomocniku. Ako stranka ima vise punomocnika, dovoljno je da se dostavljanje izvrši samo jednom od njih.

b) Dostavljanje pismena punomocniku za primanje pismena

Clan 88.

(1) Stranka moze ovlastiti odredjenu osobu kojoj se imaju vrsiti sva dostavljanja za nju. Kad stranka pismeno obavijesti o tom ovlastenju organ koji vodi postupak, taj organ je obavezan sva dostavljanja vrsiti ovom punomocniku (punomocnik za primanje pismena).

(2) Punomocnik za primanje pismena duzan je svaki akt bez odgadjanja poslati stranci.

(3) Ako bi neposredno dostavljanje stranci, punomocniku ili zakonskom zastupniku znatno

odugovlacilo postupak, sluzbena osoba koja vodi postupak moze nalozi stranci da u vezi sa odredenim predmetom, a u odredenom roku postavi u sjedistu organa punomocnika za primanje pismena. Ako stranka ne pos-tupi po ovom nalogu, organ moze postupiti shodno clanu 54. ovog zakona.

(4) Kad se stranka ili njen zakonski zastupnik nalaze u inozemstvu, a nemaju punomocnika u Federaciji, pozvat ce se pri dostavljanju prvog pismena da u odredenom roku postave punomocnika ili punomocnika za primanje pismena i upozorit ce se da ce im se, ako u ostavljenom roku ne postave punomocnika, postaviti po sluzbenoj duznosti punomocnik za primanje pis-mena, odnosno privremeni zastupnik.

(5) Dostavljanjem pismena punomocniku za primanje pis-mena smatra se da je dostavljanje izvršeno stranci kojoj je pis-meno imalo biti dostavljeno.

Clan 89.

(1) Kad vise stranaka koje u postupku zajednicki ucestvuju s istovjetnim zahtjevima nemaju zajednickog punomocnika, duzne su pri prvoj radnji u postupku prijaviti organu zajednickog punomocnika za primanje pismena, po mogucnosti takvog koji stanuje u sjedistu organa. Dok ne prijave zajednickog punomocnika za primanje pismena, smatrat ce se za takvog punomocnika ona stranka izmedju njih koja je na prvom za-jednic kom podnesku prva potpisana ili oznacena. Ako se na takav nacin ne moze odrediti punomocnik, sluzbena osoba koja vodi postupak moze odrediti za punomocnika bilo koju od tih stranaka. Ako je broj stranaka velik ili su iz raznih mjesta, mogu stranke prijaviti, a i sama sluzbena osoba moze odrediti i vise takvih punomocnika i oznaciti koju ce od stranaka svaki od njih zastupati.

(2) Zajednicki punomocnik za primanje pismena duzan je bez odgadjanja obavijestiti sve stranke o pismenu koje je za njih primio i omoguciti im da pregledaju, prepisu i ovjere pismeno koje, po pravilu, on treba da cuva.

(3) U pismenu koje se dostavlja punomocniku za primanje pismena oznacit ce se sve osobe za koje se dostavljanje vrši.

c) Dostavljanje pismena organima vlasti, poduzecima (drustvima), ustanovama i drugim pravnim licima

Clan 90.

(1) Dostavljanje pismena organima vlasti, poduzecima (drustvima), ustanovama i drugim pravnim licima vrši se preda-jom pismena sluzbenoj osobi odnosno osobi odredjenoj za pri-manje pismena tih organa odnosno pravnih lica, ako za pojedine slucajeve nije drukcije propisano.

(2) Ako u postupku ucestvuju poslovne jedinice, naselja, grupe osoba i dr. (clan 49. stav 2.) dostavljanje se vrši predajom pismena osobi koju su oni odredili za primanje pismena (clan 52. stav 4.).

(3) Ako dostavljac u toku radnog vremena ne nadje osobu odredjenu za primanje pismena, predaju pismena moze izvršiti ma kojoj osobi zaposlenoj u tom organu, odnosno u pravnom licu, koja se zatekne u njihovim prostorijama.

d) Dostavljanje pismena ostalim osobama

Clan 91.

(1) Fizickim osobama i pravnim licima u inozemstvu, kao i stranim drzavama, medjunarodnim organizacijama i osobama u Federaciji koje uzivaju diplomatski imunitet, dostavljanje pis-mena se obavlja preko organa uprave nadleznog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine, ako medjunarodnim ugovorima nije drukcije odredjeno.

(2) Drzavljanima Federacije koji se nalaze u inozemstvu dostavljanje izvoda iz maticnih knjiga, svjedodzaba, diploma, uvjerenja, potvrda i drugih pismena izdatih na zahtjev stranke moze se obavljati neposredno. Dostavljanje ovih i drugih pis-mena moze se obavljati i preko diplomatskih i konzularnih pred-stavnis tava Bosne i Hercegovine u inozemstvu.

(3) Vojnim osobama, pripadnicima policije, osobama zaposlenim u suhozemnom, rijecnom, pomorskom i zracnom saobracaju dostavljanje pismena se moze vrsiti i preko njihove komande, odnosno organa ili pravnog lica u kojima su zaposleni.

(4) Osobama koje su lisene slobode dostavljanje pismena se vrsi preko uprave ustanove u kojoj se nalaze.

e) Dostavljanje pismena javnim priopcenjem

Clan 92.

Ako se radi o osobi ili vise osoba koje organu nisu poznate ili koje se ne mogu odrediti, dostavljanje pismena ce se izvršiti javnim priopcenjem na oglasnoj tabli organa koji je pismeno izdao. Smatra se da je dostavljanje pismena izvršeno poslije isteka 15 dana od dana isticanja priopcenja na oglasnoj tabli, ako organ koji je pismeno izdao ne odredi duzi rok. Pored objavlji-vanja na oglasnoj tabli, organ moze objaviti priopcenje u novi-nama, odnosno u drugim sredstvima javnog informiranja ili na neki drugi uobicajeni nacin.

f) Odbijanje prijema pismena

Clan 93.

(1) Ako osoba kojoj je pismeno upuceno, odnosno odrasli clan njegovog domacinstva bez zakonskog razloga odbije da primi pismeno, ili to ucini osoba zaposlena u organu, poduzecu (društvu), ustanovi ili u drugom pravnom licu ili u advokatskom uredu, odnosno ako to ucini osoba koju su za prijem pismena odredili naselje, grupa osoba i dr. (clan 49. stav 2.), dostavljac ce pismeno ostaviti u stanu ili na radnom mjestu gdje je ta osoba zaposlena ili ce pismeno pribiti na vrata stana ili prostorije gdje je zaposlena.

(2) Kad je dostavljanje pismena izvršeno na nacin predvidjen u stavu 1. ovog clana, dostavljac ce zabiljeziti na dostavnici datum, sat i razlog odbijanja prijema, kao i mjesto gdje je pismeno ostavio, i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

g) Promjena stana

Clan 94.

(1) Kad stranka ili njen zakonski zastupnik u toku postupka promijene svoje prebivaliste ili stan, dužni su da o tome odmah obavijeste organ koji vodi postupak.

(2) Ako oni to ne ucine, a dostavljac i pored istrazivanja ne moze saznati kuda su se odselili,

organ će odrediti da se sva daljnja dostavljanja pismena u postupku za tu stranku vrse pribijanjem pismena na oglasnoj tabli organa koji vodi postupak.

(3) Dostavljanje se smatra izvršenim poslije isteka 15 dana od dana pribijanja pismena na oglasnoj tabli organa koji vodi postupak.

(4) Kad punomoćnik, odnosno punomoćnik za primanje pismena u toku postupka promijeni svoje prebivalište ili stan, a ne obavijesti o tome organ koji vodi postupak, dostavljanje će se izvršiti kao da punomoćnik nije ni postavljen.

5. Dostavnica

Član 95.

(1) Dokaz za izvršeno dostavljanje pismena predstavlja potvrda o dostavljanju (dostavnica).

(2) Dostavnica sadrži: naziv organa koji dostavlja, broj i datum, naziv pismena koje se dostavlja, ime stranke odnosno osobe kojoj se pismeno dostavlja i njenu adresu.

(3) Na dostavnici se upisuje datum dostavljanja i potpisuju je primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici sam slovima naznačiti datum prijema.

(4) Ako je primalac nepismen ili ne može da se potpiše, dostavljač će na dostavnici naznačiti njegovo ime i datum predaje i staviti će napomenu zašto primalac nije stavio svoj potpis.

(5) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i ispisati slovima datum predaje, i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

6. Greške u dostavljanju pismena

Član 96.

(1) Ako pri dostavljanju pismena bude učinjena greška koja se odnosi na datum dostavljanja ili osobu kojoj je pismeno predato, organ o čijem se pismenu radi dužan je sprovesti postupak radi utvrđivanja tih činjenica. Smatrat će se da je dostavljanje izvršeno onog datuma za koji se u postupku utvrdi da je osoba kojoj je pismeno namijenjeno stvarno dobila to pismo.

(2) Ako je dostavnica nestala, izvršeno dostavljanje pismena može se dokazivati i drugim sredstvima što se utvrđuje u postupku, sukladno odredbi stava 1. ovog člana.

VI - ROKOVI

Član 97.

(1) Za poduzimanje pojedinih radnji u postupku mogu biti određeni rokovi.

(2) Ako rokovi nisu određeni zakonom ili drugim propisom, određuje ih, s obzirom na okolnosti slučaja, službena osoba koja vodi postupak.

(3) Rok koji je odredila službena osoba koja vodi postupak, kao i rok određen propisima za koji je predviđena mogućnost produženja, može se produžiti na molbu zainteresirane osobe koja se podnese prije isteka roka ili tri dana po isteku roka, ako postoje opravdani razlozi za produženje, o čemu se sačinjava službena zabiljeska u spisu.

Član 98.

(1) Rokovi se određuju na dane, mjeseci i godine.

(2) Kad je rok određen po danima, dan u koji je dostavljanje ili priopćenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od koga treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za

pocetak roka uzima prvi naredni dan. Rok koji je odredjen po mjesecima, odnosno po godinama zavrшава se istekom onog dana, mjeseca, odnosno godine, koji po svom broju odgovara danu kad je dostavljanje ili priopćenje izvršeno, odnosno danu u koji pada događaj od koga se racuna trajanje roka. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok istice posljednjeg dana tog mjeseca.

(3) Svrsetak roka može se oznaciti i izvjesnim kalendarskim datumom.

Clan 99.

(1) Pocetak i tok rokova ne sprecavaju nedjeljni dani odnosno dani kada se ne radi i dani drzavnih praznika.

(2) Ako posljednji dan roka pada u nedjelju ili na dan drzavnog praznika, ili u neki drugi dan kad organ kod koga se radnja postupka ima poduzeti ne radi, rok istice istekom prvog narednog radnog dana.

Clan 100.

(1) Podnesak je podnesen u roku ako je prije nego sto rok istekne stigao organu kome je imao biti predat.

(2) Kad je podnesak upucen postom preporuceno ili telegraf-ski, dan predaje posti smatra se danom predaje organu kome je upucen.

(3) Za osobe koje se nalaze u vojsci Federacije dan predaje podneska vojnoj jedinici, odnosno vojnoj ustanovi ili stabu, smatra se danom predaje organu kome je upucen.

(4) Za osobe lisene slobode dan predaje podneska upravi ustanove u kojoj se te osobe nalaze smatra se danom predaje organu kome je upucen.

(5) Ako je nadležni organ odredio dan kad će se raspravljati o podnesku koji je stranka dužna da podnese, pa pozvao stranku da podnesak dostavi do odredjenog dana, organ je dužan uzeti u razmatranje podnesak koji je primljen prije pocetka raspravljanja.

VII - POVRAT U PREDJASNJE STANJE

Clan 101.

(1) Stranci koja je iz opravdanih razloga propustila da u roku izvrši neku radnju postupka, pa je usljed tog propustanja isk-ljuc ena od vršenja ove radnje, dozvolit će se, po njenom prijedlogu, povrat u predjasnje stanje.

(2) Na prijedlog stranke koja je propustila da u roku preda podnesak, dozvolit će joj se povrat u predjasnje stanje i kad je ona iz neznanja ili ociglednom omaskom podnesak pravovremeno poslala postom ili neposredno predala nenadleznom organu.

(3) Povrat u predjasnje stanje dozvolit će se i u slucaju kad je stranka ociglednom omaskom prekoracila rok, ali je podnesak ipak primljen od nadleznog organa najkasnije za tri dana poslije isteka roka, ako bi stranka zbog zakasnjjenja izgubila neko pravo.

Clan 102.

(1) Stranka je dužna da u prijedlogu za povrat u predjasnje stanje iznese okolnosti zbog kojih je bila spriječena da u roku izvrši propustenu radnju i da te okolnosti učini bar vjerovatnim (clan 160.).

(2) Prijedlog za povrat u predjasnje stanje ne može se zasnivati na okolnosti koju je organ već ranije ocijenio nedovoljnom za produženje roka ili odgadjanje rasprave.

(3) Ako se povrat u predjasnje stanje traži zbog toga što je propušteno da se podnese kakav podnesak, prijedlogu treba priložiti i taj podnesak.

Član 103.

(1) Prijedlog za povrat u predjasnje stanje podnosi se u roku od osam dana računajući od dana kad je prestao razlog koji je prouzročio propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje, onda od dana kad je to saznala.

(2) Poslije isteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u predjasnje stanje.

(3) Ako se propusti rok iz st. 1. i 2. ovog člana za traženje povrata, ne može se tražiti povrat zbog propuštanja ovog roka.

Član 104.

(1) Prijedlog za povrat u predjasnje stanje podnosi se organu kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

(2) O prijedlogu odlučuje zaključkom organ kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

(3) Nepravovremeno podnesen prijedlog odbacit će se bez daljnjeg postupka.

(4) Ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva opće poznate, nadležni organ može odlučiti o prijedlogu bez izjasnjenja protivne stranke.

Član 105.

(1) Protiv zaključka kojim se dozvoljava povrat u predjasnje stanje nije dopuštena žalba, osim ako je povrat dozvoljen po prijedlogu koji je nepravovremeno podnesen ili je nedopušten (član 103. stav 3.).

(2) Protiv zaključka kojim je odbijen prijedlog za povrat u predjasnje stanje dopuštena je posebna žalba samo ako je zaključak donio prvostepeni organ.

(3) Žalba nije dopuštena protiv zaključka o prijedlogu za povrat u predjasnje stanje koji je donio organ nadležan za rješavanje u drugom stupnju o glavnoj stvari.

(4) Protiv zaključka kojim je kao nepravovremen odbaceni prijedlog za povrat u predjasnje stanje dopuštena je posebna žalba samo kad je zaključak donio prvostepeni organ.

Član 106.

(1) Prijedlog za povrat u predjasnje stanje ne zaustavlja tok postupka, ali organ nadležan za odlučivanje o prijedlogu može privremeno prekinuti postupak dok zaključak o prijedlogu kojim je riješeno o povratu ne postane konačan.

(2) Kad je povrat u predjasnje stanje dozvoljen, postupak se vraća u ono stanje u kome se nalazio prije propuštanja, a ponistavaju se sva rješenja i zaključci koje je organ donio u vezi s propuštanjem.

VIII - ODRZAVANJE REDA

Član 107.

(1) Službena osoba koja rukovodi radnjom postupka dužna je da se stara o održavanju reda pri radu.

(2) S tim ciljem službena osoba je ovlaštena da opominje osobe koje smetaju rad organa i da

određuje mjere potrebne da se red održi o čemu se u spisu sačinjava službena zabiljeska.
(3) Osoba koja prisustvuje nekoj radnji postupka ne smije nositi oružje ili opasno oruđje.

Član 108.

(1) Osoba koja i pored opomene ometa rad ili učini nepristojnost pri vršenju radnje postupka ili neće da odloži oružje odnosno oruđje, može biti udaljena. Osoba koja učestvuje u radnji postupka može biti udaljena tek posto je prethodno bila opomenuta da će biti udaljena i posto su joj bile predocene pravne posljedice takve mjere. Udaljenje zbog narušavanja reda ili zbog nepristojnosti, ili nošenja oružja ili opasnog oruđja, izriče službena osoba koja rukovodi radnjom postupka.

(2) Ako na osnovu odredbe stava 1. ovog člana, bude udaljena stranka koja nema punomoćnika, ili ako bude udaljen punomoćnik čiji vlastodavac nije prisutan, službena osoba koja rukovodi radnjom postupka pozvat će osobu koja se udaljava da postavi svog punomoćnika. Ako pozvana osoba to ne učini, službena osoba može odgoditi radnju na trosak osobe koja je odbila da postavi svog punomoćnika, a može mu i sama postaviti punomoćnika ako je to potrebno. Ovakav punomoćnik može zastupati samo u onoj radnji postupka s koje je stranka udaljena.

(3) O udaljenju iz st. 1. i 2. ovog člana donosi se zaključak. Protiv zaključka donesenog po stavu 2. ovog člana može se izjaviti posebna žalba.

Član 109.

(1) Ko u radnji postupka teže narusi red ili učini krupniju nepristojnost, može se, pored udaljenja, kazniti novčanom kaznom do 50 DM.

(2) Ova kazna ne isključuje krivičnu ili disciplinsku odgovornost.

(3) Kaznom iz stava 1. ovog člana može biti kažnjena i osoba koja svojim podneskom grubo povrijedi običaje ponašanja prema organu ili službenoj osobi koja vodi postupak.

Član 110.

(1) Novčane kazne zbog radnji predviđenih u članu 109. stav 1. ovog zakona izriče službena osoba koja rukovodi radnjom postupka, a zbog radnji predviđenih u članu 109. stav 3. - organ koji vodi postupak.

(2) Protiv zaključka o kazni može se izjaviti posebna žalba. Žalba protiv zaključka o novčanoj kazni zbog narušavanja reda ne odgađa izvršenje te kazne.

IX - TROSKOVI POSTUPKA

1. Troškovi organa i stranaka

Član 111.

(1) Izdaci u gotovom novcu organa koji vodi postupak, kao što su: putni troškovi službenih osoba, izdaci za svjedoke, vjestake, tumace, uvidjaj, oglase i sl., a koji su nastali provođenjem postupka po nekoj upravnoj stvari, padaju, po pravilu, na teret onoga koji je cio postupak vodio.

(2) Kad osoba koja učestvuje u postupku prouzrokuje svojom krivicom ili obijescu troškove pojedinih radnji u postupku, dužna je da snosi te troškove.

(3) Kad je postupak koji je pokrenut po službenoj dužnosti okončan povoljno po stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo.

Clan 112.

(1) Svaka stranka snosi, po pravilu, sama svoje troškove prouzrokovane postupkom, kao što su: troškovi dolazanja, izgubljenog vremena, izdaci na takse, za pravno zastupanje i stručno pomaganje.

(2) Kad u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je stetu postupak okončan, dužna je da protivnoj stranci naknadi opravdane troškove koji su toj stranci nastali učestvovanjem u postupku. Ako je u takvom slučaju neka od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna da naknadi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela. Stranka koja je objesku prouzrokovala protivnoj stranci troškove u postupku dužna je da toj stranci te troškove naknadi.

(3) Troškovi za pravno zastupanje naknadjuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

(4) Zahtjev za naknadu troškova po odredbama st. 2. i 3. ovog člana, mora biti stavljen prije donosenja rjesenja kojim se rješava upravna stvar, na vrijeme, tako da organ koji vodi postupak može o njemu odlučiti u rjesenju. U protivnom, stranka gubi pravo na naknadu troškova. Službena osoba koja vodi postupak dužna je da na ovo blagovremeno upozori stranku.

(5) Svaka stranka snosi svoje troškove postupka koji je završen poravnanjem, ako u poravnanju nije drukcije određeno.

(6) Troškove stranke i druge osobe u postupku prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti ili u javnom interesu, a koje stranka, odnosno druga osoba u postupku nije izazvala svojim ponasanjem, snosi organ koji je pokrenuo postupak.

Clan 113.

Troškove postupka u vezi s izvršenjem snosi izvršenik. Ako se ovi troškovi od njega ne mogu naplatiti, snosi ih stranka po cijem je prijedlogu izvršenje provedeno.

Clan 114.

Ako se postupak pokrene po zahtjevu stranke, a sa sigurnošću se može predvidjeti da će izazvati izdatke u gotovom novcu (u vezi s uvidjajem, vjestacenjem, dolaskom svjedoka i sl.), organ koji vodi postupak može zaključkom odrediti da stranka unaprijed položi potreban iznos za pokrice tih troškova. Ako stranka ne položi taj iznos u određenom roku, organ može odustati od izvođenja tih dokaza ili obustaviti postupak, osim ako se produženje postupka mora nastaviti zbog javnog interesa.

Clan 115.

(1) U rjesenju kojim se postupak završava, organ koji donosi rjesenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

(2) U rjesenju se mora posebno navesti da li će onaj koji snosi troškove imati da naknadi troškove drugoj stranci (član 112. st. 2. i 3.).

(3) Ako troškove postupka snosi više osoba, troškovi će se između njih razdijeliti na jednake dijelove, odnosno u odgovarajućoj srazmjeri.

(4) Ako organ u rjesenju ne odluci o troškovima, navest će se da će se o troškovima donijeti poseban zaključak.

Član 116.

(1) Svjedoci, vještaci, tumači (prevoditelji) i službene osobe imaju pravo na naknadu troškova putovanja i izdataka izazvanih boravljenjem u mjestu radi izvršenja tih radnji, s tim da tim osobama pripada i naknada izgubljene zarade, ako za to vrijeme ne ostvaruju zaradu na osnovu radnog odnosa u organu vlasti ili pravnom licu ili u drugom licu, odnosno instituciji u kojima su zaposlene. Pored naknade, vještaci i tumači imaju pravo i na posebnu nagradu.

(2) Zahtjev za naknadu odnosno nagradu dužni su svjedoci, vještaci i tumači postaviti pri saslušanju, tumačenju (prevodljenju), odnosno davanju vjestakovog mišljenja. U protivnom, gube to pravo. Službena osoba koja vodi postupak dužna je da na ovo upozori svjedoka, vjestaka ili tumača (prevoditelja).

(3) Iznos naknada utvrđuje posebnim zaključkom organ koji vodi postupak, određujući ko je dužan da ih plati i u kom roku. Protiv ovog zaključka dopustena je posebna žalba. Ovaj zaključak predstavlja osnov za izvršenje.

Član 117.

(1) Naknade troškova, izdataka i izgubljene zarade svjedocima, vještacima i tumačima, odnosno posebne nagrade vještacima i tumačima, način naplate i isplate tih naknada i nagrada, kao i oslobodjenje od plaćanja troškova - regulise se propisom Vlade Federacije za troškove pred federalnim organima na prijedlog federalnog ministra pravde, a propisom vlade kantona za troškove pred kantonalnim organima i općinskim i gradskim službama za upravu na prijedlog rukovodioca kantonalnog organa uprave nadležnog za opću upravu.

(2) U pogledu naknade službenim osobama vaze propisi o naknadama za službene osobe koje utvrde organi iz stava 1. ovog člana.

2 . Oslobađanje od plaćanja troškova

Član 118.

(1) Organ koji vodi postupak može osloboditi stranku snosenja troškova u cijelosti ili djelomično, ako utvrdi da ona ne može podnijeti troškove bez štete po nuzno izdržavanje svoje i svoje porodice. Organ donosi zaključak o tome po prijedlogu stranke, na osnovu uvjerenja o njenom imovnom stanju koje izdaje nadležni organ.

(2) Oslobađanje od snosenja troškova odnosi se na oslobađanje od taksa, izdataka organa koji vodi postupak, kao što su putni troškovi službenih osoba, izdaci za svjedoke, vještake, tumače, uvidjaj, oglase i sl., kao i na oslobađanje od polaganja osiguranja za troškove.

(3) Strani državljani oslobodit će se snosenja troškova samo pod uvjetom reciprociteta. U slučaju sumnje o postojanju reciprociteta, objašnjenje daje organ uprave nadležan za vanjske poslove Bosne i Hercegovine. Za traženje objašnjenja vazi odredba člana 41. stav 4. ovog zakona.

Član 119.

Organ koji vodi postupak može u toku postupka ukinuti zaključak o oslobađanju od snosenja troškova ako utvrdi da više ne postoje razlozi zbog kojih je stranka bila oslobodjena snosenja troškova.

Clan 120.

Protiv zakljucka kojim se odbija zahtjev stranke za oslobadj anje snosenja troskova, kao i protiv zakljucka iz clana 119. ovog zakona, stranka moze izjaviti posebnu zalbu.

DRUGI DIO

PRVOSTEPENI POSTUPAK

X - POKRETANJE POSTUPKA I ZAHTJEVI STRANAKA

1. Pokretanje postupka

Clan 121.

Upravni postupak pokrece nadlezni organ po sluzbenoj duznosti ili povodom zahtjeva stranke.

Clan 122.

(1) Nadlezni organ ce pokrenuti postupak po sluzbenoj duznosti kad to odredjuje zakon ili na zakonu zasnovan propis ili kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojece cinjenicno stanje, treba, radi zastite javnog interesa, pokrenuti upravni postupak.

(2) Pri pokretanju upravnog postupka po sluzbenoj duznosti nadlezni organ uzima u obzir i eventualne predstavke gradjana i pravnih lica i upozorenje organa.

Clan 123.

(1) Upravni postupak je pokrenut cim je nadlezni organ izvrsio ma koju radnju radi vodjenja postupka.

(2) Ako nadlezni organ povodom stavljenog zahtjeva stranke utvrdi da po vazecim propisima nema uvjeta za pokretanje pos-tupka, donijet ce o tome zakljucak, kojim ce se podneseni zahtjev odbaciti kao preuranjen. Protiv tog zakljucka dopustena je pose-bna zalba.

Clan 124.

U stvarima u kojima je po zakonu ili po prirodi stvari za pokretanje i vodjenje upravnog postupka potreban zahtjev stranke nadlezni organ moze pokrenuti i voditi postupak samo ako pos-toji takav zahtjev.

2. Spajanje stvari u jedan postupak

Clan 125.

(1) Ako se prava ili obaveze stranaka zasnivaju na istom ili slicnom cinjenicnom stanju i na istom pravnom osnovu i ako je organ koji vodi postupak u pogledu svih predmeta stvarno nadlezan, moze se pokrenuti i voditi jedan postupak i onda kad je rijec o pravima i obavezama vise stranaka.

(2) Pod istim uvjetima, jedna ili vise stranaka mogu u jednom postupku ostvarivati i vise razlicitih zahtjeva.

(3) O vođenju jednog postupka u ovakvim slučajevima nadležni organ će donijeti poseban zaključak, protiv koga se može izjaviti žalba, osim ako je zaključak donio drugostepeni organ.

Član 126.

Nadležni organ može javnim priopćenjem pokrenuti upravni postupak prema većem broju osoba koje organu nisu poznate ili se ne mogu odrediti, a koje u postupku mogu imati položaj stranke, ako je riječ o bitno istom zahtjevu prema svim tim osobama.

Član 127.

(1) Kad se u smislu člana 125. ovog zakona vodi jedan postupak ili kad je postupak pokrenut javnim priopćenjem u smislu člana 126. ovog zakona, svaka stranka istupa u postupku samostalno.

(2) U zaključcima kojima se u takvom postupku poduzimaju izvjesne mjere prema strankama, mora se odrediti koja se od tih mjera odnosi na koju od stranaka, osim ako je riječ o strankama koje u postupku zajednički učestvuju s istovjetnim zahtjevima, ili ako zakonom nije drukcije propisano.

3. Izmjena zahtjeva

Član 128.

(1) Posto je postupak pokrenut, stranka može do donosenja rješenja u prvom stupnju prosiriti stavljeni zahtjev, ili umjesto ranijeg zahtjeva staviti drugi, bez obzira na to da li se prošireni ili izmijenjeni zahtjev zasniva na istom pravnom osnovu, pod uvjetom da se takav zahtjev zasniva na bitno istom činjenicnom stanju.

(2) Ako organ koji vodi postupak ne dozvoli proširenje ili izmjenu zahtjeva, donijet će o tome zaključak. Protiv takvog zaključka dopustena je posebna žalba.

4. Odustanak od zahtjeva

Član 129.

(1) Stranka može odustati od svog zahtjeva u toku cijelog postupka.

(2) Kad je postupak pokrenut povodom zahtjeva stranke, a stranka odustane od svog zahtjeva, organ koji vodi postupak donijet će zaključak kojim se postupak obustavlja. O tome će biti obavijestena protivna stranka, ako je ima.

(3) Ako je dalje vođenje postupka potrebno u javnom inter-esu, ili ako to zahtjeva protivna stranka, nadležni organ će proizvesti vođenje postupka.

(4) Kad je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, organ može obustaviti postupak. Ako je postupak u istoj stvari mogao biti pokrenut i po zahtjevu stranke, postupak će se nastaviti, ako stranka to zahtjeva.

(5) Protiv zaključka kojim se obustavlja postupak dopustena je posebna žalba.

Član 130.

(1) Stranka odustaje od svog zahtjeva podnošenjem pismene izjave koju daje organu koji vodi postupak ili usmeno na zapis-nik. Dok organ koji vodi postupak ne donese zaključak o obustavljanju postupka i ne dostavi ga stranci, stranka može opozvati svoj odustanak od zahtjeva.

(2) Pojedina radnja ili propustanje stranke može se smatrati njenim odustankom od zahtjeva samo kad je to zakonom određeno.

(3) Ako je stranka odustala od svog zahtjeva poslije donosenja prvostepenog rješenja, a prije isteka roka za žalbu, zaključkom o obustavi postupka ponistava se prvostepeno rješenje, ako je njime zahtjev stranke bio pozitivno ili djelomično pozitivno riješen. Ako je stranka odustala od svog zahtjeva poslije izjavljene žalbe, a prije nego što joj je dostavljano rješenje doneseno povodom žalbe, zaključkom o obustavi postupka ponistava se prvostepeno rješenje kojim je zahtjev stranke bio usvojen, bilo u cijelosti bilo djelomično, ako je stranka u cijelosti odustala od svog zahtjeva.

Član 131.

Stranka koja je odustala od zahtjeva dužna je da snosi sve troškove koji su nastali do obustavljanja postupka, osim ako posebnim propisima nije drugačije propisano.

5. Poravnanje

Član 132.

(1) Ako u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim zahtjevima, službena osoba koja vodi postupak nastojat će u toku cijelog postupka da se stranke poravnaju, potpuno ili bar u pojedinim spornim tačkama.

(2) Poravnanje mora biti uvijek jasno i određeno, i ne smije biti na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih osoba. Službena osoba koja vodi postupak mora na to paziti po službenoj dužnosti. Ako se utvrdi da bi poravnanje bilo na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih osoba, organ koji vodi postupak neće prihvatiti da se zaključi poravnanje, i o tome će donijeti poseban zaključak.

(3) Poravnanje se upisuje u zapisnik. Poravnanje je zaključeno kad stranke poslije procitanog zapisnika o poravnanju potpisu zapisnik. Ovjeren prepis zapisnika predat će se strankama ako ga traže.

(4) Poravnanje ima snagu izvršnog rješenja donesenog u upravnom postupku.

(5) Organ pred kojim je zaključeno poravnanje donijet će zaključak kojim će prema potrebi postupak obustaviti u cijelosti ili djelomično.

(6) Ako zaključak o obustavljanju, odnosno o nastavljanju postupka nije u skladu sa zaključenim poravnanjem, protiv zaključka je dopuštena posebna žalba.

XI - POSTUPAK DO DONOSENJA RJESENJA

A. OPCA NACELA

1. Zajednicke odredbe

Član 133.

(1) Prije donosenja rješenja imaju se utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su značajne za rješenje i strankama omogućiti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese, o čemu se stara službena osoba koja vodi postupak.

(2) Ovo se može izvršiti u skraćenom postupku ili u posebnom ispitnom postupku.

Clan 134.

(1) Sluzbena osoba koja vodi postupak moze u toku cijelog postupka upotpunjavati cinjenicno stanje i izvoditi dokaze i o onim cinjenicama koje ranije u postupku nisu bile iznesene ili jos nisu utvrdjene.

(2) Sluzbena osoba koja vodi postupak naredit ce po sluzbenoj duznosti izvodjenje svakog dokaza ako utvrdi da je to potrebno radi razjasnjenja stvari. (3) Sluzbena osoba koja vodi postupak obavezna je pribaviti po sluzbenoj duznosti podatke o cinjenicama o kojima sluzbenu evidenciju vodi organ nadlezan za rjesavanje. Na isti nacin postupit ce sluzbena osoba u pogledu cinjenica o kojima sluzbenu evidenciju vodi drugi organ, odnosno poduzece (drustvo), us-tanova ili drugo pravno lice.

Clan 135.

(1) Cinjenicno stanje na kom zasniva svoj zahtjev stranka je duzna da iznese tacno, istinito i odredjeno.

(2) Ako nije rijec o cinjenicama koje su opecpoznate, stranka je duzna da za svoje navode ponudi dokaze i da ih po mogucnosti podnese. Ako sama stranka tako ne postupi, sluzbena osoba koja vodi postupak pozvat ce je da to ucini. Od stranke se nece traziti da pribavi i podnese dokaze koje brze i lakse moze pribaviti organ koji vodi postupak, niti da podnosi takva uvjerenja koja organi nisu duzni izdavati po clanu 170. ovog zakona.

(3) Ako stranka nije u naknadno odredjenom roku podnijela dokaze, organ ne moze zbog toga odbaciti zahtjev kao da nije podnesen (clan 65. stav 2.), nego je duzan da nastavi postupak i da, u skladu s pravilima postupka i prema materijalnom propisu, rijesi upravnu stvar.

Clan 136.

(1) Stranka u toku postupka daje svoju izjavu, po pravilu, usmeno, a moze je dati i pismeno.

(2) Kad je rijec o sloznoj stvari ili kad su potrebna opsirnija strucna objasnjenja, sluzbena osoba koja vodi postupak moze naloziti stranci da podnese pismenu izjavu, odredjujuci joj dovoljan rok za to. U takvom slucaju i stranka ima pravo da trazi da joj se dopusti davanje pismene izjave.

(3) Ako je stranci nalozeno ili dopusteno da podnese pismenu izjavu, ne moze joj se usljed toga oduzeti pravo da svoju izjavu da usmeno.

Clan 137.

Ako se u toku postupka pojavi osoba koja do tada nije ucestvovala u postupku kao stranka, pa zahtijeva da ucestvuje u postupku kao stranka, sluzbena osoba koja vodi postupak ispitat ce njeno pravo da bude stranka i o tome ce donijeti zakljucak. Protiv zakljucka kojim se ne priznaje to svojstvo dopustena je posebna zalba.

Clan 138.

Sluzbena osoba koja vodi postupak duzna je da, po potrebi, upozori stranku na njena prava u postupku i da joj ukazuje na pravne posljedice njenih radnji ili propustanja u postupku.

2. Skraceni postupak

Clan 139.

(1) Organ moze po skracenom postupku rijesiti stvar nepos-redno:

1) ako je stranka u svom zahtjevu navela cinjenice ili podni-jela dokaze na osnovu kojih se moze utvrditi stanje stvari, ili ako se to stanje moze utvrditi na osnovu opcepoznatih cinjenica ili cinjenica koje su organu poznate;

2) ako se stanje stvari moze utvrditi na osnovu sluzbenih podataka kojima organ raspolaze a nije potrebno posebno saslanje stranke radi zastite njenih prava, odnosno pravnih interesa;

3) u slucaju kad je propisom predvidjeno da se stvar moze rijesiti na osnovu cinjenica ili okolnosti koje nisu potpuno dokazane ili se dokazima samo posredno utvrdjuju, ali su cinjenice ili okolnosti ucinjene vjerovatnim, a iz svih okolnosti proizilazi da se zahtjevu stranke ima udovoljiti;

4) kad je rijec o poduzimanju u javnom interesu hitnih mjera koje se ne mogu odgadjeti, a cinjenice na kojima rjesenje treba da bude zasnovano su utvrdjene ili bar ucinjene vjerovatnim.

(2) Rjesenja iz tac. 1. i 2. stava 1. ovog clana, mogu se izradjivati elektronskim racunarima.

3. Poseban ispitni postupak

Clan 140.

(1) Poseban ispitni postupak se provodi kad je to potrebno radi utvrdjivanja cinjenica i okolnosti koje su znacajne za razjasnjenje stvari ili radi davanja strankama mogucnosti da ostvare i zastite svoja prava i pravne interese.

(2) Tok ispitnog postupka odredjuje, prema okolnostima po-jedinog slucaja, sluzbena osoba koja vodi postupak, pridrzavajući se odredaba ovog zakona i propisa koji se odnose na stvar o kojoj je rijec.

(3) U ovim granicama sluzbena osoba koja vodi postupak narocito: odredjuje koje se radnje u postupku imaju izvršiti i izdaje naredjenja za njihovo izvršenje; odredjuje red kojim ce se pojedine radnje vršiti i rokove u kojima ce se izvršiti, ako oni nisu propisani zakonom; odredjuje usmene rasprave i saslanja, kao i sve sto je potrebno za njihovo održavanje; odlucuje koji se dokazi imaju izvesti i kojim dokaznim sredstvima i odlucuje o svim prijedlozima i izjavama.

(4) Sluzbena osoba koja vodi postupak odlucuje da li ce se raspravljanje i dokazivanje vršiti odvojeno o pojedinim spornim pitanjima ili zajedno za cio predmet.

Clan 141.

(1) Stranka ima pravo da ucestvuje u ispitnom postupku i, radi ostvarenja cilja postupka, da daje potrebne podatke i brani svoja prava i zakonom zasticene interese, a sluzbena osoba je obavezna to omoguciti.

(2) Stranka moze iznositi cinjenice koje mogu uticati na rjesenje stvari i pobijati tacnost navoda koji se ne slazu s njenim navodima. Ona ima pravo da sve do donosenja rjesenja dopunjuje i objasjava svoja tvrdjenja, a ako to cini poslije odrzane usmene rasprave, duzna je da opravda zbog cega to nije ucinila na raspravi.

(3) Sluzbena osoba koja vodi postupak duzna je da pruži mogućnost stranci: da se izjasni o svim okolnostima i cinjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, o prijedlozima i ponudjenim dokazima, da ucestvuje u izvodjenju dokaza i da postavlja pitanja drugim

strankama, svjedocima i vjestacima preko sluzbene osobe koja vodi postupak, a s njenom dozvolom i neposredno, kao i da se upozna s rezultatom izvodenja dokaza i da se o tome izjasni. Nadležni organ ne moze donijeti rjesenje prije nego sto stranci pruzi mogucnost da se izjasni o cinjenicama i okolnostima na kojima treba da se zasniva rjesenje a o kojima stranci nije bila data mogucnost da se izjasni.

4. Prethodno pitanje

Clan 142.

(1) Ako organ koji vodi postupak naidje na pitanje bez cijeg se rjesenja ne moze rijesiti sama stvar, a to pitanje cini samostalnu pravnu cjelinu za cije je rjesenje nadlezan sud ili neki drugi organ (prethodno pitanje), on moze, pod uvjetima iz ovog zakona, sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne rijesi. O prekidu postupka donosi se zakljucak, protiv kog je dopustena posebna zalba, osim ako je zakljucak donio drugostepeni organ.

(2) Ako je organ raspravio prethodno pitanje, rjesenje takvog pitanja ima pravno djelovanje samo u stvari u kojoj je to pitanje rijeseno.

(3) U pitanju postojanja krivicnog djela i krivicne odgovornosti ucinioca, organ koji vodi postupak vezan je pravomocnom presudom krivicnog suda kojom je optuzeni oglasen krivim.

Clan 143.

(1) Organ koji vodi postupak mora prekinuti postupak kad se prethodno pitanje odnosi na postojanje krivicnog djela, na postojanje braka, utvrdivanje ocinstva, ili kad je to zakonom odredjeno.

(2) Kad se prethodno pitanje odnosi na krivicno djelo, a nema mogucnosti za krivicno gonjenje, organ koji vodi postupak raspravit ce i to pitanje.

Clan 144.

U slucaju kad se zbog prethodnog pitanja ne mora prekinuti postupak po clanu 143. stav 2. ovog zakona, organ koji vodi postupak moze sam uzeti u pretres prethodno pitanje i raspraviti ga kao sastavni dio stvari i na toj osnovi rijesiti samu stvar.

Clan 145.

(1) Ako organ koji vodi upravni postupak ne uzme prethodno pitanje u pretres u smislu clana 144. ovog zakona, a postupak za rjesenje prethodnog pitanja koji se moze voditi samo po sluzbenoj duznosti jos nije pokrenut kod nadleznog organa, on ce traziti da nadležni organ pokrene postupak o tom pitanju.

(2) U stvari u kojoj se postupak za rjesenje prethodnog pitanja pokrece povodom zahtjeva stranke organ koji vodi upravni postupak moze zakljuckom nalozi jednoj od stranaka da radi rjesenja prethodnog pitanja trazi od nadleznog organa pokretanje postupka, odredjujuci joj rok u kom je duzna da to ucini, i da mu o podnesenom trazenju podnese dokaz. Pritom ce organ koji vodi upravni postupak upozoriti stranku na posljedice propustanja. Rok za trazenje pokretanja postupka za rjesenje prethodnog pitanja pocinje teci od dana konacnosti zakljucka.

(3) Ako stranka ne podnese u odredjenom roku dokaz da je od nadleznog organa trazila pokretanje postupka o prethodnom pitanju, smatrat ce se da je stranka koja je postavila zahtjev odustala od njega, a organ koji vodi upravni postupak obustavit ce postupak. Ako to

nije ucinila protivna stranka, organ ce nastaviti postupak i sam ce raspraviti prethodno pitanje.
(4) Protiv zakljucka donesenog po stavu 2. ovog clana, dopustena je posebna zalba.

Clan 146.

(1) Postupak prekinut zbog rjesavanja prethodnog pitanja kod nadleznog organa nastaviti ce se posto rjesenje doneseno o tom pitanju postane konacno.

(2) Postupak se moze nastaviti po sluzbenoj duznosti i u slucaju kad se ocijeni da vise nema razloga da se ceka na konacno rjesenje prethodnog pitanja kod nadleznog organa, osim u slucaju iz stava 1. clana 143. ovog zakona.

5. Usmena rasprava

Clan 147.

Sluzbena osoba koja vodi postupak odredjuje, na svoju inicijativu ili na prijedlog stranke, usmenu raspravu u svakom slucaju kad je to korisno za razjasnjenje stvari, a mora je odrediti:

- 1) u stvarima u kojima ucestvuju dvije ili vise stranaka s protivnim interesima, ili
- 2) kad se ima izvršiti uvidjaj ili saslušanje svjedoka ili vjestaka.

Clanak 148.

(1) Usmena rasprava je javna.

(2) Sluzbena osoba koja vodi postupak moze iskljuciti javnost za cijelu usmenu raspravu ili samo za jedan njen dio:

- 1) ako to zahtijevaju razlozi morala ili javne sigurnosti,
- 2) ako postoji ozbiljna i neposredna opasnost ometanja usmene rasprave,
- 3) ako treba da se raspravlja o odnosima u nekoj obitelji,
- 4) ako treba da se raspravlja o okolnostima koje predstavljaju sluzbenu, poslovnu, profesionalnu, naucnu ili umjetnicku tajnu.

(3) Prijedlog za iskljucenje javnosti moze staviti i zainteresirana osoba.

(4) O iskljucenju javnosti donosi se zakljucak, koji mora biti obrazložen i javno objavljen.

(5) Pri pripocavanju rjesenja javnost se ne moze iskljuciti.

Clan 149.

(1) Iskljucenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove punomocnike i strucne pomagace.

(2) Sluzbena osoba koja vodi postupak moze dopustiti da usmenoj raspravi s koje je javnost iskljucena prisustvuju pojedine sluzbene osobe, naucni i javni radnici, ako je to od interesa za njihovu sluzbu, odnosno naucni rad. Sluzbena osoba koja vodi postupak upozorit ce ove osobe da su duzne da cuvaju kao tajnu ono sto budu na raspravi saznale.

Clan 150.

(1) Organ koji vodi postupak duzan je da poduzima sve sto je potrebno da se usmena rasprava obavi bez odugovlacenja i po mogucnosti bez prekidanja i odlaganja.

(2) Osobama koje se pozivaju na usmenu raspravu mora se ostaviti dovoljno vremena da se pripreme za raspravu i da na nju dodju na vrijeme i bez vanrednih troškova. Pozvanim osobama ostavit ce se, po pravilu, osam dana od dostavljanja poziva do dana rasprave.

Clan 151.

Kad je raspravljanje na usmenoj raspravi, potrebno je izvršiti uvid u određene planove, spise ili druge predmete, ove predmete treba staviti na uvid pozvanim osobama istovremeno s određivanjem rasprave, a u pozivu za raspravu naznaci vrijeme i mjesto, kad i gdje se oni mogu razgledati.

Clan 152.

(1) Organ koji vodi postupak dužan je da i javno objavi određivanje usmene rasprave: kad postoji opasnost da se pojed-inac ni pozivi neće moći na vrijeme dostaviti, kad postoji vjerovatnoća da ima zainteresiranih osoba koje se još nisu pojavile kao stranke, ili kad to nalazu drugi slični razlozi.

(2) Javna objava usmene rasprave treba da sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u pojedinačnom pozivu, kao i poziv da na raspravu dođe svako ko smatra da se stvar tiče njegovih pravno zaštićenih interesa. Ova se objava priopćava na način propisan u članu 92. ovog zakona.

Clan 153.

Usmena rasprava održat će se, po pravilu, u sjedistu organa koji vodi postupak. Ako je potreban uvidjaj u mjestu van sjedista tog organa, usmena rasprava se može održati na mjestu uvidjaja. Organ koji vodi postupak može odrediti za usmenu raspravu i drugo mjesto kad je to potrebno radi znatnog smanjenja troškova i radi temeljnijeg, brzeg ili jednostavnijeg raspravljanja stvari.

Clan 154.

(1) Službena osoba koja vodi postupak dužna je da na početku usmene rasprave utvrdi koje su od pozvanih osoba prisutne, a za odsutne da provjeri da li su im pozivi pravilno dostavljeni.

(2) Ako neka od stranaka koja još nije saslušana nije došla na raspravu, a nije utvrđeno da joj je poziv pravilno dostavljen, službena osoba koja vodi postupak odgodit će raspravu, osim u slučaju kad je usmena rasprava na vrijeme objavljena javnom objavom.

(3) Ako na usmenu raspravu ne dođe stranka po čijem je zahtjevu postupak pokrenut, mada je uredno pozvana, a iz cjelokupnog stanja stvari se može pretpostaviti da je stranka zahtjev povukla, službena osoba koja vodi postupak obustavit će postupak. Protiv zaključka o tome dopustena je posebna žalba. Ako se ne može pretpostaviti da je stranka sama povukla zahtjev, ili ako bi se postupak u javnom interesu morao nastaviti po službenoj dužnosti, službena osoba će, prema okolnostima slučaja, provesti raspravu bez te osobe ili će je odgoditi.

(4) Ako stranka protiv koje je pokrenut postupak neo-pravdano izostane mada je uredno pozvana, službena osoba koja vodi postupak može provesti raspravu i bez nje, a može na njen trosak i odgoditi usmenu raspravu, ako je to potrebno radi pravilnog rješavanja stvari.

Clan 155.

(1) Ako prisutna stranka, i pored upozorenja na posljedice, ne stavi u toku same rasprave primjedbu na rad koji se na raspravi obavlja, smatrat će se da nema primjedbi. Ako ta stranka kasnije stavi primjedbu na rad obavljen na raspravi, organ koji rješava o stvari cijenit će tu primjedbu, ako ona može imati uticaj na rješavanje stvari i ako nije data poslije rasprave da bi se odu-govlac io postupak.

(2) Ako stranka koja je pozvana javnim priopćenjem poziva nije dosla na raspravu, a primjedbe na rad obavljen na raspravi stavi poslije rasprave, ove će se primjedbe uzeti u obzir pod uvjetom iz stava 1. ovog člana.

Član 156.

(1) Na usmenoj raspravi treba da se pretrese i utvrdi ono što je predmet ispitnog postupka.

(2) Ako se predmet ne može pretresti na jednoj raspravi, službena osoba koja vodi postupak prekinut će raspravu i zakazati što prije njen nastavak. Za ovaj nastavak službena osoba će poduzeti sve mjere koje su propisane za određivanje usmene rasprave, a prisutnim osobama može usmeno priopćiti te mjere, kao i vrijeme i mjesto nastavka rasprave. Pri nastavku usmene rasprave službena osoba koja vodi postupak iznijet će u glavnim crtama tok dotadašnje rasprave.

(3) Za izvodjenje pismenih dokaza koji se naknadno podnesu ne mora se ponovo određivati usmena rasprava, ali će se stranci dati mogućnost da se o izvedenim dokazima izjasni.

B. DOKAZIVANJE

1. Opće odredbe

Član 157.

(1) Činjenice na osnovu kojih se donosi rješenje utvrđuju se dokazima.

(2) Kao dokazno sredstvo upotrijebit će se sve što je podesno za utvrđivanje stanja stvari i što odgovara pojedinom slučaju, kao što su: isprave, odnosno mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije, svjedoci, izjava stranke, vjestaci, uvidjaj.

Član 158.

(1) Da li neku činjenicu treba dokazivati ili ne, odlučuje službena osoba koja vodi postupak, ovisno od toga da li ta činjenica može imati uticaja na rješavanje stvari. Dokazi se, po pravilu, izvode posto se utvrdi sta je u činjenicom pogledu sporno ili sta treba dokazivati.

(2) Ne treba dokazivati činjenice koje su opće poznate.

(3) Isto tako, ne treba dokazivati činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja, ali je dopušteno dokazivati nepostojanje tih činjenica, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 159.

Ako je dokazivanje pred organom koji vodi postupak neizvodljivo ili skopčano s nesrazmjernim troškovima ili s velikim gubitkom vremena, dokazivanje ili pojedini dokazi mogu se izvoditi pred zamoljenim organom.

Član 160.

Kad je propisom predviđeno da se stvar može riješiti na osnovu činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno dokazane ili se dokazima samo posredno utvrđuju (činjenice i okolnosti koje su učinjene vjerovatnim), ne moraju se izvoditi posebni dokazi radi utvrđivanja tih činjenica predviđeni odredbama ovog zakona o izvodjenju dokaza.

Clan 161.

(1) Ako organu koji rjesava o stvari nije poznato pravo koje vazi u stranoj drzavi, moze se obavijestiti o tome kod federalnog organa uprave nadleznog za poslove pravosudja i uprave.

(2) Organ koji rjesava o stvari moze od stranke zatraziti da podnese javnu ispravu koju je izdao nadlezni inozemni organ kojom se potvrđuje koje pravo vazi u stranoj drzavi.

Dopusteno je dokazivanje stranog prava protivno ovakvoj javnoj ispravi, ako medjunarodnim ugovorom nije drukcije predvidjeno.

2. Isprave

Clan 162.

(1) Isprava koju je u propisanom obliku izdao organ u grani-cama svoje nadleznosti, a koja moze biti prilagodjena elektron-skoj obradi podataka, kao i isprava koju je u takvom obliku izdala institucija koja ima javne ovlasti, odnosno drugo pravno lice (javna isprava), dokazuje ono sto se u njoj potvrđuje ili odredjuje.

(2) U postupku dokazivanja, mikrofilmska kopija isprave, odnosno reprodukcija te kopije, izjednacava se s ispravom iz stava 1. ovog clana, ako je takvu mikrofilmsku kopiju, odnosno reprodukciju te kopije, izdao organ u granicama svoje nadleznosti, odnosno institucija koja ima javne ovlasti ili drugo pravno lice.

(3) Dopusteno je dokazivati da su u takvoj ispravi, odnosno mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukciji te kopije, cinjenice neistinito potvrđene ili da je sama isprava, odnosno mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije, neispravno sastavljena.

(4) Dopusteno je dokazivati da mikrofilmska kopija, odnosno reprodukcija te kopije nije vjerna originalu.

Clan 163.

Ako je na ispravi nesto precrtano, ostrugano, ili inace izbri-sano, umetnuto, ili ako na ispravi postoje kakvi drugi vanjski nedostaci, sluzbena osoba koja vodi postupak ocijenit ce prema svim okolnostima da li je time i u kojoj mjeri umanjena dokazna vrijednost isprave ili je isprava potpuno izgubila dokaznu vrijednost za rjesavanje stvari o kojoj se vodi postupak.

Clan 164.

(1) Isprave koje sluze kao dokaz podnose stranke ili ih pribavlja sluzbena osoba koja vodi postupak. Stranka podnosi ispravu u originalu, mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukciji te kopije, ili u ovjerenom prepisu ili ovjereojoj fotokopiji, a moze je podnijeti i u prostom prepisu. Kad stranka podnese ispravu u ovjerenom prepisu, sluzbena osoba koja vodi postupak moze traziti da stranka pokaze originalnu ispravu, a kad podnese ispravu u prostom prepisu, sluzbena osoba ce utvrditi da li je prost prepis vjeran originalu. Mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije koju je na propisan nacin izdao organ u grani-cama svoje nadleznosti ili institucija koja ima javne ovlasti, odnosno drugo pravno lice, ima u upravnom postupku dokaznu vrijednost originalne isprave, u smislu clana 162. stav 1. ovog zakona, za rjesavanje stvari o kojoj se vodi postupak.

(2) Ako je neke cinjenice ili okolnosti organ koji je za to bio nadlezan vec utvrdio ili su posvjedocene u javnoj ispravi (kao osobna karta, izvod iz maticne knjige i dr.), organ koji vodi postupak uzet ce ove cinjenice i okolnosti za dokazane. Kad je u pitanju sticanje ili gubljenje prava, a postoji vjerovatnoca da su se te cinjenice i okolnosti naknadno izmijenile,

ili ih na osnovu posebnih propisa treba posebno dokazati, sluzbena osoba ce traziti da stranka podnese posebne dokaze o tim cinjenicama i okolnostima, ili ce ih organ sam pribaviti.

Clan 165.

- (1) Sluzbena osoba koja vodi postupak moze pozvati stranku koja se poziva na neku ispravu da je podnese, ako njom raspolaze ili ako je moze pribaviti.
- (2) Ako se isprava nalazi kod protivne stranke, a ta stranka nece dobrovoljno da je podnese ili pokaze, sluzbena osoba koja vodi postupak pozvat ce tu stranku da podnese ili pokaze ispravu na raspravi, da bi se druge stranke mogle o njoj izjasniti.
- (3) Ako stranka koja je pozvana da podnese, odnosno pokaze ispravu ne postupi po pozivu, sluzbena osoba koja vodi postupak cijenit ce, s obzirom na sve okolnosti slucaja, od kakvog je to uticaja za rjesavanje stvari.

Clan 166.

Ako se isprava koja se ima upotrijebiti kao dokaz u postupku nalazi kod organa ili institucije koja ima javne ovlasti, odnosno kod drugog pravnog lica, a stranka koja se pozvala na tu ispravu nije uspjela da je pribavi, organ koji vodi postupak pribavit ce ovu ispravu po sluzbenoj duznosti. Ti organi, institucije i pravna lica duzni su postupiti po trazanju nadleznog organa.

Clan 167.

- (1) Ako se isprava nalazi kod trece osobe, a ta osoba nece dobrovoljno da je pokaze, organ koji vodi postupak pozvat ce zakljuckom tu osobu da pokaze ispravu na raspravi, da bi se stranke mogle o njoj izjasniti.
- (2) Treca osoba moze uskratiti pokazivanje isprave iz istih razloga, kao i svjedok svjedocenje.
- (3) Protiv trece osobe koja bez opravdanog razloga odbije da pokaze ispravu postupit ce se kao protiv onoga koji odbije da svjedoci.
- (4) Protiv zakljucka kojim mu se naredjuje pokazivanje isprave, kao i protiv zakljucka o kazni zbog nepokazivanja isprave, treca osoba ima pravo zalbe, koja odgadja izvršenje zakljucka.
- (5) Stranka koja se poziva na ispravu koja se nalazi kod trece osobe duzna je naknaditi troskove koje je ta osoba imala u vezi sa pokazivanjem isprave.

Clan 168.

- (1) Sukladno Ustavu Federacije, stranka ima pravo da pod-nosi isprave na jeziku iz clana 16. ovog zakona.
- (2) Isprave koje su izdate na stranom jeziku podnose se u ovjerenom prevodu, ako je to potrebno.
- (3) Isprave koje je izdao inozemni organ, koje u mjestu gdje su izdate vaze kao javne isprave, imaju, pod uvjetima recipro-citeta, istu dokaznu snagu kao i domace javne isprave, ako su propisno ovjerene.

3. Uvjerenja

Clan 169.

- (1) Organi su dužni izdavati uvjerenja, odnosno druge isprave (certifikate, potvrde i dr.) o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju.
- (2) Pod uvjetima iz stava 1. ovog člana, institucije koje imaju javne ovlasti, kao i druga pravna lica i institucije, izdaju uvjerenja, odnosno druge isprave o činjenicama u vezi sa poslovima koje sukladno zakonu obavljaju te institucije, odnosno pravna lica i institucije.
- (3) Uvjerenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju se izdavati sukladno podacima službene evidencije. Takva uvjerenja, odnosno druge isprave imaju značaj javne isprave.
- (4) Pod službenom evidencijom podrazumijevaju se evidencije koje su ustanovljene zakonom ili drugim propisom, ili općim aktom institucije koja ima javne ovlasti, odnosno drugog pravnog lica i institucije.
- (5) Uvjerenje i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija izdaju se stranci na usmeni zahtjev, po pravilu, istog dana kada je stranka zatražila izdavanje uvjerenja, odnosno druge isprave, a najkasnije u roku od pet dana, ako propisom iz stava 4. ovog člana, kojim je ustanovljena službena evidencija, nije drukcije određeno.
- (6) Ako organi, pravna lica i institucije iz st. 1. i 2. ovog člana odbiju zahtjev za izdavanje uvjerenja, odnosno druge isprave, dužni su da o tome donesu posebno rješenje. Ako u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva ne izdaju uvjerenje, odnosno drugu ispravu, niti donesu i dostave stranci rješenje o odbijanju zahtjeva, smatra se da je zahtjev odbijen.
- (7) Ako stranka, na osnovu dokaza kojima raspolaze, smatra da joj uvjerenje, odnosno druga isprava nije izdata u skladu s podacima iz službene evidencije, može zahtijevati izmjenu uvjerenja, odnosno druge isprave. Organ, odnosno pravno lice i institucija, dužan je da donese posebno rješenje ako odbije zahtjev stranke da joj izmijeni, odnosno izda novo uvjerenje ili drugu ispravu. I u tom slučaju važi rok od pet dana od dana podnošenja zahtjeva za izdavanje novog uvjerenja, odnosno druge isprave, a ako to ne bude učinjeno u tom roku, smatra se da je zahtjev odbijen.

Clan 170.

- (1) Organi, odnosno poduzeca (društva), ustanove i druga pravna lica dužni su izdavati uvjerenja, odnosno druge isprave i o činjenicama o kojima ne vode službenu evidenciju, ako je to zakonom određeno. U tom slučaju činjenice se utvrđuju vođenjem postupka propisanog odredbama ove glave o dokazivanju.
- (2) Uvjerenje, odnosno druga isprava izdata na način predviđen u stavu 1. ovog člana, ne vezuje organ kome je podnesena kao dokaz i koji treba da rješava o stvari. Ako organ ne prihvati to uvjerenje, odnosno drugu ispravu kao dokaz, u tom slučaju on će sam pristupiti utvrđivanju činjenica navedenih u uvjerenju.
- (3) Uvjerenje, odnosno druga isprava stranci se izdaje, odnosno rješenje o odbijanju zahtjeva donosi i stranci dostavlja u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, a ako se tako ne postupi, smatra se da je zahtjev stranke odbijen.

4. Svjedoci

Clan 171.

(1) Svjedok može biti svaka fizička osoba koja je bila sposobna da opazi činjenicu o kojoj ima da svjedoci i koja je u stanju da to svoje opazanje saopci.

(2) Osoba koja u postupku učestvuje u svojstvu službene osobe ne može biti svjedok.

Clan 172.

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je da se odazove pozivu, a i da svjedoci, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

Clan 173.

Ne može se ispitati kao svjedok osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja službene, državne ili vojne tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti.

Clan 174.

(1) Svjedok može uskratiti svjedocenje:

1) na pojedina pitanja na koja bi odgovor izložio teskoj sramoti, znatnoj imovinskoj šteti ili krivičnom gonjenju njega, njegovog srodnika po krvi u pravoj liniji, a u pobornoj liniji do trećeg stupnja zaključno, njegovog bračnog druga ili srodnika po tazbini, do drugog stupnja zaključno i onda kad je brak pretao, kao i njegovog staraoca ili starinika, usvojioca ili usvojenika;

2) na pojedina pitanja na koja ne bi mogao odgovoriti a da ne povrijedi obavezu da čuva poslovnu, profesionalnu, umjetničku ili znanstvenu tajnu;

3) o onome što je stranka povjerala svjedoku kao svom punomoćniku;

4) o onome o čemu se stranka ili druga osoba ispovijedala svjedoku kao vjerskom ispovjedniku.

(2) Svjedok se može osloboditi dužnosti svjedocenja i o pojedinim drugim činjenicama kad iznese važne razloge za to. Ako je potrebno, on treba te razloge da učini vjerovatnim.

(3) Svjedok ne može zbog opasnosti od kakve imovinske štete uskratiti svjedocenje o pravnim poslovima pri kojima je bio prisutan kao svjedok, pisar ili posrednik, o radnjama koje je u vezi sa spornim pitanjem poduzeo kao pravni prethodnik ili zastupnik jedne od stranaka, kao i o svakoj onoj radnji o kojoj je na osnovu posebnih propisa dužan podnijeti prijavu ili dati izjavu.

Clan 175.

(1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno, bez prisustva onih svjedoka koji će se kasnije saslušati.

(2) Saslušani svjedok ne smije se udaljiti bez dozvole službene osobe koja vodi postupak.

(3) Službena osoba koja vodi postupak može već saslušanog svjedoka ponovo saslušati, a svjedoke čiji se iskazi ne slazu može suociti.

(4) Osoba koja zbog bolesti ili tjelesne nesposobnosti ne može doći po pozivu ispitat će se u svom stanu.

Clan 176.

- (1) Svjedok ce se prethodno upozoriti da je duzan da govori istinu, da ne smije nista presutjeti i da moze na svoj iskaz biti zaklet, pa ce mu se predociti i posljedice davanja laznog iskaza.
- (2) Od svjedoka ce se zatim uzeti opci osobni podaci ovim redom: ime i prezime, zanimanje, boraviste, mjesto rođenja, godine zivota i bracno stanje. Ako je potrebno, svjedok ce biti ispitan i o okolnostima koje se ticu njegove vjerodostojnosti kao svjedoka u predmetu o kom je rijec, a osobito o njegovim srodnickim odnosima prema strankama.
- (3) Sluzbena osoba koja vodi postupak ukazat ce svjedoku na koja pitanja moze uskratiti svjedocenje.
- (4) Nakon toga svjedoku ce se postavljati pitanja o samom predmetu i pozivat ce se da iznese sta mu je o tome poznato.
- (5) Nije dopusteno postavljati takva pitanja koja ukazuju na to kako bi se imalo odgovoriti.
- (6) Svjedok ce se uvijek pitati otkuda mu je poznato ono sto svjedoci.

Clan 177.

- (1) Ako svjedok ne zna jezik na kom se vodi postupak, ispitat ce se preko tumaca (prevoditelja).
- (2) Ako je svjedok gluh, pitanja ce mu se postavljati pismeno, a ako je nijem, pozvat ce se da pismeno odgovora. Ako se ispitivanje ne moze izvršiti na ovaj nacin, pozvat ce se kao tamac osoba koja se sa svjedokom moze sporazumjeti.

Clan 178.

- (1) Posto saslušava svjedoka, sluzbena osoba koja vodi postupak moze odluciti da svjedok polozi zakletvu na svoj iskaz. Nece se zaklinjati svjedok koji je maloljetan ili koji ne moze dovoljno da shvati znacaj zakletve.
- (2) Zakletva se polaze usmeno izgovaranjem ovih rijeci: "Zaklinjem se da sam o svemu o cemu sam ovdje pitan govorio istinu i da nista sto o ovoj stvari znam nisam precutao".
- (3) Nijemi svjedoci koji znaju citati i pisati zaklinju se na taj nacin sto potpisuju tekst zakletve, a gluhi svjedoci ce pročitati tekst zakletve. Ako nijemi ili gluhi svjedoci ne znaju citati ni pisati, zaklet ce se preko tumaca.

Clan 179.

- (1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dodje, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba da bude saslušan, organ koji vodi postupak moze narediti da se prisilno dovede i da snosi troskove dovodjenja, a moze ga i kazniti novcano do 50 DM.
- (2) Ako svjedok dodje, pa bez opravdanog razloga odbije da svjedoci i ako je upozoren na posljedice odbijanja, moze se kazniti novcano do 50 DM, a ako i poslije toga odbije da svjedoci, moze se jos jedanput kazniti do 50 DM. Zakljucak o izricanju novcane kazne donosi sluzbena osoba koja vodi postupak u suglasnosti sa sluzbenom osobom ovlastenom za rjesavanje stvari, a kod zamoljenog organa - u suglasnosti s rukovodiocem tog organa, odnosno sa sluzbenom osobom ovlastenom za rjesavanje u slicnim stvarima.
- (3) Ako svjedok naknadno opravda svoj izostanak, sluzbena osoba koja vodi postupak ponistit ce zakljucak o kazni ili troskovima. Ako svjedok naknadno pristane da svjedoci, sluzbena osoba moze ponistiti zakljucak o kazni.
- (4) Sluzbena osoba koja vodi postupak moze odluciti da svjedok naknadi troskove koje je

prouzrokovao svojim izostankom ili odbijanjem da svjedoci.

(5) Protiv zaključka o troškovima ili novčanoj kazni done-senog na osnovu ovog člana, dopuštena je posebna žalba.

5. Izjava stranke

Član 180.

(1) Ako za utvrđivanje određene činjenice ne postoji neposredan dokaz, ili se takva činjenica ne može utvrditi na osnovu drugih dokaznih sredstava, za utvrđivanje te činjenice može se kao dokazno sredstvo uzeti i usmeno data izjava stranke. Izjava stranke može se uzeti kao dokazno sredstvo i u stvarima malog značaja ako bi se određena činjenica imala utvrđivati saslušanjem svjedoka koji živi u mjestu udaljenom od sjedišta organa, ili bi inače, usljed pribavljanja drugih dokaza, bilo otežano ostvarivanje prava stranke. Izjava se unosi u zapisnik.

(2) Zakonom se može propisati da se i u slučajevima osim onih iz stava 1. ovog člana određene činjenice mogu dokazivati izjavom stranke.

(3) Vjerodostojnost izjave stranke cijeni se po načelu propisanom u članu 8. ovog zakona.

(4) Prije uzimanja izjave stranke službena osoba koja vodi postupak dužna je upozoriti stranku na krivičnu i materijalnu odgovornost za davanje lažne izjave

6. Vjestaci

Član 181.

Kad je za utvrđivanje ili ocjenu neke činjenice važne za rješavanje stvari potrebno stručno znanje kojim ne raspolaže službena osoba koja vodi postupak, izvest će se dokaz vjestacenjem.

Član 182.

(1) Ako bi dokazivanje vjestacenjem bilo nesrazmjerno skupo prema značaju ili vrijednosti predmeta, stvar će se riješiti na osnovu drugih dokaznih sredstava.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana vjestacenje će se izvršiti ako stranka to zahtijeva i pristane da snosi troškove.

Član 183.

(1) Radi izvođenja dokaza vjestacenjem službena osoba koja vodi postupak određuje, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke, jednog vjestaka, a kad ocijeni da je vjestacenje složeno, može odrediti dva ili više vjestaka.

(2) Za vjestake će se odrediti osobe koje su stručne, i to prvenstveno one koje imaju posebno ovlaštenje za davanje stručnog mišljenja o pitanjima iz odgovarajuće struke, ako je takvo ovlaštenje predviđeno propisima.

(3) Stranka će se, po pravilu, prethodno saslušati o licnosti vjestaka.

(4) Za vjestaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti svjedok.

Clan 184.

(1) Svako ko ima potrebnu strucnu spremu mora se primiti duznosti vjestaka, osim ako ga sluzbena osoba koja vodi postu-pak od toga oslobodi iz opravdanih razloga, kao sto su: preop-terec enost vjestacenjima, drugim poslovima i slicno.

(2) Oslobadjanje od duznosti vjestacenja moze traziti i ruko-vodilac organa ili pravnog lica gdje je vjestak zaposlen, ako postoje opravdani razlozi.

Clan 185.

(1) Vjestak moze uskratiti vjestacenje iz istih razloga iz kojih svjedok svjedocenje.

(2) Osobe zaposlene u organu ce biti oslobodjene duznosti vjestacenja kad je posebnim propisom predvidjeno njihovo os-lobadj anje od te duznosti.

Clan 186.

(1) U pogledu izuzeca vjestaka na odgovarajuci nacin ce se primjenjivati odredbe ovog zakona o izuzecu sluzbenih osoba.

(2) Stranka moze traziti izuzece vjestaka i ako ucini vjerovat-nim okolnosti koje dovode u pitanje njegovo strucno znanje.

(3) O izuzecu vjestaka odlucuje zakljuckom sluzbena osoba koja vodi postupak.

Clan 187.

(1) Prije pocetka vjestacenja vjestaka treba upozoriti da je duzan da predmet vjestacenja brizljivo razmotri i u svojem pis-menom nalazu tacno navede sto zapazi i utvrdi, kao i da svoje obrazlozeno strucno misljenje iznese nepristrasno i sukladno pravilima znanosti i vjestine.

(2) Sluzbena osoba koja vodi postupak zatim pokazuje vjestaku predmet koji ovaj ima da razmotri.

(3) Kad vjestak izlozi svoj nalaz i misljenje, sluzbena osoba koja vodi postupak, kao i stranke mogu mu postavljati pitanja i traziti objasnjenja u pogledu datog nalaza i misljenja. Nalaz i misljenje daje se pismeno.

(4) U pogledu saslusavanja vjestaka na odgovarajuci nacin ce se primjenjivati odredbe clana 176. ovog zakona.

(5) Vjestak ne polaze zakletvu.

Clan 188.

(1) Vjestaku se moze naloziti da izvrsi vjestacenje i izvan usmene rasprave. U tom slucaju moze se traziti da vjestak na usmenoj raspravi obrazlozi svoj pismeni nalaz i misljenje.

(2) Ako je postavljeno vise vjestaka, oni mogu svoj nalaz i misljenje dati zajednicki. Ako se ne slazu, svaki ce od njih odvojeno izloziti svoj nalaz i misljenje.

Clan 189.

(1) Ako nalaz i misljenje vjestaka nisu jasni ili potpuni, ili ako se nalazi i misljenje vjestaka bitno razlikuju, ili ako misljenje nije dovoljno obrazlozeno, ili se pojavi osnovana sumnja u tacnost datog misljenja, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ni ponovnim saslusavanjem vjestaka, obnovit ce se vjestacenje s istim ili drugim vjestacima, a moze se zatraziti i misljenje

od neke znanstvene ili strucne ustanove.

(2) Misljenje od znanstvene ili strucne ustanove moze se traziti onda kad se zbog slozenosti slucaja ili zbog potrebe vršenja analize moze opravdano pretpostaviti da ce se na taj nacin doći do tacnijeg misljenja.

Clan 190.

(1) Ako vjestak koji je uredno pozvan ne dodje, a izostanak ne opravda, ili dodje ali odbije da vjestaci, ili kad u ostavljenom roku ne podnese svoj pismeni nalaz i misljenje, moze se kazniti novcano do 50 DM. Ako su usljed neopravdanog izostanka vjestaka, usljed njegovog odbijanja da vjestaci, ili usljed propustanja da podnose pismeni nalaz i misljenje nastali troškovi u postupku, moze se odrediti da te troškove snosi vjestak.

(2) Zaključak o novcanoj kazni ili o placanju troškova donosi sluzbena osoba koja vodi postupak u suglasnosti sa sluzbenom osobom ovlastenom za rjesavanje stvari, a kod zamoljenog or-gana - u suglasnosti s rukovodiocem tog organa, odnosno sa sluzbenom osobom ovlastenom za rjesavanje u slicnim stvarima.

(3) Ako vjestak naknadno opravda svoj izostanak, ili naknadno opravda sto svoj pismeni nalaz i misljenje nije podnio na vrijeme, sluzbena osoba koja vodi postupak ponistit ce zaključak o novcanoj kazni ili o troškovima, a ako vjestak naknadno pristane da vjestaci, sluzbena osoba moze ponistiti zaključak o novcanoj kazni.

(4) Protiv zaključka o troškovima ili o novcanoj kazni donosenog na osnovu st. 1. ili 2. ovog clana, dopustena je posebna zalba.

7. Tumaci (prevoditelji)

Clan 191.

(1) Tumac je osoba koja se odredjuje radi sporazumijevanja sa ucesnikom u postupku koji je gluh ili nijem, a cije se saslanje ne moze izvršiti pismenim putem.

(2) Ako u postupku ucestvuje osoba koja ne poznaje jezik na kojem se vodi postupak, toj osobi se odredjuje prevoditelj koji poznaje jezik te osobe.

(3) Glede obaveze odredjivanja tumaca, odnosno prevoditelja, oslobadjanja od te duznosti, prava uskracivanja tumacenja odnosno prevodjenja, izuzeca i drugih pitanja, na odgovarajuci nacin se primijenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na vjestaka. 8. Uvidjaj

Clan 192.

Uvidjaj se vrši kad je za utvrdjivanje neke cinjenice ili za razjasnjenje bitnih okolnosti potrebno neposredno opazanje sluzbene osobe koja vodi postupak.

Clan 193.

(1) Stranke imaju pravo da prisustvuju uvidjaju. Koje ce osobe osim stranaka prisustvovati uvidjaju, odredjuje sluzbena osoba koja vodi postupak.

(2) Uvidjaj se moze izvršiti i uz sudjelovanje vjestaka.

Clan 194.

Uvidjaj stvari koja se bez teskoce moze donijeti na mjesto gdje se postupak vodi izvršit ce se na tom mjestu, a inace uvidjaj se vrši na mjestu gdje se stvar nalazi.

Clan 195.

(1) Vlasnik ili drzalc stvari, prostorija ili zemljista koja se imaju razgledati, ili u kojima, odnosno na kojima se nalaze stvari uvidjaja, ili preko kojih je potrebno prec, duzan je dopustiti da se uvidjaj izvrsi.

(2) Ako vlasnik ili drzalc ne dopusti da se izvrsi uvidjaj, na odgovarajuci nacin ce se primijeniti odredbe ovog zakona o uskracivanju svjedocenja.

(3) Prema vlasniku ili drzaocu koji bez opravdanog razloga ne dopusti da se uvidjaj izvrsi mogu se primijeniti iste mjere koje se primjenuju prema svjedoku koji odbije da svjedoci (clan 179. st. 2., 3. i 4.).

(4) Steta koja je nanesena prilikom obavljanja uvidjaja spada u troskove postupka (clan 111. stav 1.) i naknadit ce se vlasniku ili drzaocu. O tome donosi zakljucak sluzbena osoba koja vodi postupak. Protiv tog zakljucka dopustena je posebna zalba.

Clan 196.

Sluzbena osoba koja rukovodi uvidjajem pazit ce da uvidjaj ne bude zloupotrijebljen i da ne bude povrijeđena nicija poslovna, profesionalna, znanstvena ili umjetnicka tajna.

9. Osiguranje dokaza

Clan 197.

(1) Ako postoji opravdana bojazan da se neki dokaz nece moci kasnije izvesti ili da ce njegovo izvodjenje biti otezano, moze se, radi osiguranja dokaza u svakom stanju postupka, pa i prije nego sto je postupak pokrenut, taj dokaz izvesti.

(2) Osiguranje dokaza vrsi se po sluzbenoj duznosti ili po prijedlogu stranke, odnosno osobe koja ima pravni interes.

Clan 198.

(1) Za osiguranje dokaza u toku postupka nadlezan je organ koji vodi postupak.

(2) Za osiguranje dokaza prije pokretanja postupka nadlezan je organ na cijem se podrucju nalaze stvari koje treba razgledati, odnosno na cijem podrucju borave osobe koje treba saslusati.

Clan 199.

(1) O osiguranju dokaza donosi se poseban zakljucak.

(2) Protiv zakljucka kojim se odbija prijedlog za osiguranje dokaza dopustena je posebna zalba, koja ne prekida tok postupka.

XII - RJESENJE

1. Organ koji donosi rjesenje

Clan 200.

(1) Na osnovu cinjenica utvrdjenih postupku organ nadlezan za rjesavanje donosi rjesenje o stvari koja je predmet postupka.

(2) Kad o stvari rješava kolegijalni organ, on može rješavati kad je prisutno više od polovine njegovih članova, a rješenje donosi većinom glasova prisutnih članova, ako zakonom ili drugim propisima nije određena naročita većina.

(3) Glede rješavanja upravne stvari koje vrši organ izvršne vlasti, primjenjuju se odredbe ovog zakona, ako posebnim propisima koji uređuju ta pitanja o kojima rješenje donosi organ izvršne vlasti nije drukčije određeno.

Član 201.

Kad je zakonom ili drugim propisom utemeljenim na zakonu određeno da o jednoj stvari rješavaju dva ili više organa, svaki je od njih dužan da riješi o toj stvari. Ovi će se organi sporazumjeti koji će od njih izdati rješenje, i u tom rješenju mora biti naveden akt drugog organa.

Član 202.

(1) Kad je u zakonu ili na zakonu utemeljenom propisu određeno da rješenje donosi jedan organ u suglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rješenje sastavlja rješenje i šalje ga sa spisima predmeta na suglasnost drugom organu, koji može dati suglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao suglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, organ koji donosi rješenje sastavlja i šalje ga sa spisima predmeta na suglasnost drugom organu, koji može dati suglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao suglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(3) Odredba stava 2. ovog člana važi i za slučaj kad je u zakonu propisano da rješenje donosi jedan organ uz potvrdu ili odobrenje drugog organa.

(4) Kad je zakonom ili drugim propisom određeno da je nadležni organ dužan da prije donošenja rješenja pribavi mišljenje drugog organa, rješenje se može donijeti samo poslije pribavljenog mišljenja.

(5) Organ čija je suglasnost ili mišljenje, odnosno potvrda ili odobrenje potrebno za donošenje rješenja dužan je suglasnost ili mišljenje, odnosno potvrdu ili odobrenje dati u roku od 15 dana od dana kada mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok. Ako taj organ u tom roku ne izda svoj akt i ne dostavi ga organu koji donosi rješenje, kojim daje ili odbija suglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, smatra se da je dao suglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, a ako ne da nikakvo izjasnjenje, nadležni organ može donijeti rješenje i bez pribavljene suglasnosti ili mišljenja, odnosno potvrde ili odobrenja, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Član 203.

Ako službena osoba koja je vodila postupak nije ovlastena da donosi rješenje, dužna je da podnese nacrt rješenja organu koji donosi rješenje. Ova službena osoba potpisuje nacrt rješenja (član 36. st. 2. i 3).

2. Oblik i sastavni dijelovi rjesenja

Clan 204.

- (1) Svako rjesenje mora se kao takvo oznaciti. Iznimno, ako je to nuzno, posebnim propisima moze se predvidjeti da se rjesenju moze dati i drugi naziv.
- (2) Rjesenje se donosi pismeno. Iznimno, u slucajevima predvidjenim ovim zakonom, rjesenje se moze donijeti i usmeno.
- (3) Pismeno rjesenje sadrzi: naziv organa, broj i datum, uvod, dispozitiv (izreku), obrazlozenje, uputstvo o pravnom lijeku, potpis ovlastene sluzbene osobe i pecat organa. U slucajevima predvidjenim zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona rjesenje ne mora sadrzavati pojedine od ovih dijelova. Ako se rjesenje obradjuje mehanografski, umjesto potpisa moze da sadrzi faksimil ovlastene sluzbene osobe.
- (4) I kad se rjesenje objavi usmeno, mora se izdati napismeno, sukladno ovom zakonu.
- (5) Rjesenje se mora dostaviti stranci u originalu ili u ovjer-enom prepisu.

Clan 205.

- (1) Uvod rjesenja sadrzi: naziv organa koji donosi rjesenje, propis o nadleznosti tog organa, ime stranke i njenog zakonskog zastupnika ili punomocnika ako ga ima i kratko oznacenje pred-meta postupka.
- (2) Ako su rjesenje donijela dva ili vise organa, ili je doneseno uz suglasnost, potvrdu, odobrenje ili po pribavljenom misljenju drugog organa, to se ima navesti u uvodu, a ako je stvar rijesio kolegijalni organ, u uvodu se oznacava dan sjednice kolegijalnog organa na kojoj je stvar rijesena. Ako se rjesenje donosi po sluzbenoj duznosti, to se navodi u uvodu rjesenja.

Clan 206.

- (1) Dispozitivom se rjesava o predmetu postupka u cijelosti i o svim zahtjevima stranaka o kojima u toku postupka nije posebno rijeseno.
- (2) Dispozitiv mora biti kratak i odredjen, a, kad je potrebno, moze se podijeliti i na vise tacaka.
- (3) Dispozitivom se moze rijesiti i o troskovima postupka, ako ih je bilo, odredjujui njihov iznos, ko ih je duzan platiti, kome i u kom roku. Ako se u dispozitivu ne rjesava o troskovima, navest ce se da ce se o njima donijeti poseban zakljucak.
- (4) Ako se rjesenjem nalaze izvršenje kakve radnje, u dispozitivu ce se odrediti i rok u kome se ta radnja ima izvršiti.
- (5) Kad je propisano da zalba ne odgadja izvršenje rjesenja, to mora biti navedeno u dispozitivu.

Clan 207.

- (1) U jednostavnim stvarima u kojima ucestvuje samo jedna stranka, kao i u jednostavnim stvarima u kojima u postupku sudjeluju dvije ili vise stranaka, ali ni jedna ne prigovara postavljenom zahtjevu, a zahtjev se uvazava, obrazlozenje rjesenja moze sadrzavati samo kratko izlaganje zahtjeva stranke i pozivanje na pravne propise na osnovu kojih je stvar rijesena. U ovakvim stvarima rjesenje se moze izdati i na propisanom obrascu.
- (2) U ostalim stvarima obrazlozenje rjesenja sadrzi: kratko izlaganje zahtjeva stranaka, izvedene dokaze i utvrdjeno cin-jenic no stanje, razloge koji su bili odlucujuci pri ocjeni dokaza, razloge zbog kojih nije uvazen neki od zahtjeva stranaka, razloge koji s obzirom na

utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kako je dato u dispozitivu i pravne propise na osnovu kojih je riješena upravna stvar. Ako žalba ne odgadja izvršenje rješenja, obrazloženje sadrži i pozivanje na propis koji to predviđa. U obrazloženju rješenja moraju biti obrazloženi i oni zaključci protiv kojih nije dopustena posebna žalba.

(3) Kad je nadležni organ zakonom ili drugim propisom utemeljenim na zakonu ovlasten da riješi stvar po slobodnoj ocjeni, dužan je da u obrazloženju, pored podataka iz stava 2. ovog člana, navede propis u kojem je predviđeno rješavanje po slobodnoj ocjeni i da izloži razloge kojima se pri donošenju rješenja rukovodio. Ovi se razlozi ne moraju navesti kad je to u javnom interesu zakonom ili drugim propisom izricito predviđeno.

(4) Ako je zakonom ili drugim propisom posebno predviđeno da se u rješenju donesenom po slobodnoj ocjeni ne moraju navesti razlozi kojima se organ pri donošenju rješenja rukovodio, u obrazloženju rješenja navode se podaci iz stava 2. ovog člana, propis kojim je organ ovlasten da riješi stvar po slobodnoj ocjeni i propis kojim je ovlasten da ne mora navesti razloge kojima se pri donošenju rješenja rukovodio.

Član 208.

(1) Uputstvom o pravnom lijeku stranka se obavještava da li protiv rješenja može izjaviti žalbu ili pokrenuti upravni spor ili drugi postupak pred sudom.

(2) Kad se protiv rješenja može izjaviti žalba, u uputstvu se navodi naziv organa kome se žalba izjavljuje, naziv organa kome se, u kom roku i s kolikom taksom žalba predaje, s tim da se navede i da se žalba može izjaviti i na zapisnik kod organa koji je donio rješenje.

(3) Kad se protiv rješenja može pokrenuti upravni spor, u uputstvu se navodi naziv i sjedište suda kom se tuzba podnosi, u kom roku i s kolikom taksom, a kad se može pokrenuti drugi postupak pred sudom, navodi se sud kome se može obratiti i u kom roku.

(4) Kad je u rješenju dato pogresno uputstvo, stranka može postupiti po vazecim propisima ili po uputstvu. Stranka koja postupi po pogresnom uputstvu ne može zbog toga imati štetnih posljedica.

(5) Kad u rješenju nije dato nikakvo uputstvo ili je uputstvo nepotpuno, stranka može postupiti po vazecim propisima, a može u roku od osam dana tražiti od organa koji je rješenje donio da dopuni rješenje. U takvom slučaju rok za žalbu, odnosno sudsku tuzbu teče od dana dostavljanja dopunjenog rješenja.

(6) Kad je protiv rješenja moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogresno upućena da protiv toga rješenja nema mjesta žalbi ili da se protiv njega može pokrenuti upravni spor, rok za žalbu teče od dana dostavljanja rješenja suda kojim je tuzba odbačena kao nedopustena, ako stranka nije već prije toga podnijela žalbu nadležnom organu.

(7) Kad protiv rješenja nije moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogresno upućena da se protiv tog rješenja može žaliti, pa je izjavila žalbu i zbog toga propustila rok za pokretanje upravnog spora, ovaj rok joj teče od dana dostavljanja rješenja kojim joj je žalba odbačena, ako stranka nije već prije toga pokrenula upravni spor.

(8) Uputstvo o pravnom lijeku, kao poseban sastavni dio rješenja, stavlja se poslije obrazloženja.

Član 209.

(1) Rješenje potpisuje službena osoba koja je ovlastena da donosi rješenje (član 36).

(2) Rješenje koje je donio kolegijalni organ potpisuje predsjedavajući, ako ovim zakonom ili posebnim propisom nije drugačije određeno.

(3) Kad je kolegijalni organ donio potpuno rješenje, strankama se izdaje ovjeren prepis

rjesenja, a kad je stvar rijesio zakljuckom, rjesenje se izradjuje u skladu sa tim zakljuckom, i ovjeren prepis takvog rjesenja izdaje se strankama.

Clan 210.

(1) Kad je rijec o stvari koja se tice veceg broja odredjenih osoba, moze se za sve te osobe donijeti jedno rjesenje, ali one moraju biti imenovane u dispozitivu, a u obrazlozenju rjesenja moraju biti izloženi razlozi koji se na svaku od njih odnose. Ovakvo rjesenje mora se dostaviti svakoj od tih osoba, osim u slucaju predvidjenom u clanu 87. ovog zakona.

(2) Ako je rijec o stvari koja se tice veceg broja osoba koje organu nisu poznate, moze se za sve njih donijeti jedno rjesenje, ali ono mora sadrzavati takve podatke da se iz njih moze lahko utvrditi na koje se osobe rjesenje odnosi (npr. stanovnici ili vlasnici imanja u odredjenoj ulici ili stanari iz jedne zgrade i sl.).

Clan 211.

(1) U stvarima manjeg znacaja u kojima se udovoljava zahtjevu stranke, a ne dira se u javni interes niti interes druge osobe, rjesenje se moze sastojati samo od dispozitiva u obliku sluzbene zabiljeske u spisu, ako su razlozi za takvo rjesenje ocigledni i ako nije drugacije propisano.

(2) Takvo se rjesenje, po pravilu, priopcava stranci usmeno, a napismeno joj se mora izdati ako ona to trazi.

(3) Takvo rjesenje, po pravilu, ne sadrzi obrazlozenje, osim ako je ono po prirodi stvari potrebno. Ovakvo rjesenje moze se izdati na propisanom obrascu.

Clan 212.

Kad je rijec o poduzimanju iznimno hitnih mjera u cilju osiguranja javnog mira i sigurnosti ili radi otklanjanja nepos-redne opasnosti po zivot i zdravlje ljudi ili imovine, nadlezni organ, odnosno ovlastena sluzbena osoba nadleznog organa (clan 36.), moze donijeti rjesenje i usmeno i narediti njegovo izvršenje bez odgadjanja, s tim sto je duzan donijeti pismeno rjesenje najkasnije u roku od osam dana od dana donosenja usmenog rjesenja. Sadrzaj pismenog rjesenja mora odgovarati sadrzaju usmenog rjesenja.

3. Djelimicno, dopunsko i privremeno rjesenje

Clan 213.

(1) Kad se o jednoj stvari rjesava u vise tacaka, a samo su neke od njih dozrele za rjesavanje, i kad se pokaze svrsishodnim da se o tim tackama rijesi posebnim rjesenjem, nadlezni organ moze donijeti rjesenje samo o tim tackama (djelimicno rjesenje).

(2) Djelimicno rjesenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja kao samostalno rjesenje.

Clan 214.

(1) Ako nadlezni organ nije rjesenjem odlucio o svim pitan-jima koja su bila predmet postupka, on moze, po prijedlogu stranke ili po sluzbenoj duznosti, donijeti posebno rjesenje o pitanjima koja vec donesenim rjesenjem nisu obuhvacena (dopunsko rjesenje). Ako prijedlog stranke za donosenje dopun-skog rjesenja bude odbijen, protiv zakljucka o tome

dopustena je posebna žalba.

(2) Ako je predmet već dovoljno raspravljen, dopunsko rješenje može se donijeti bez ponovnog provođenja ispitnog postupka.

(3) Dopunsko rješenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja samostalnim rješenjem.

Član 215.

(1) Ako je prema okolnostima slučaja neophodno prije okončanja postupka donijeti rješenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, takvo se rješenje donosi na osnovi podataka koji postoje u času njegovog donošenja. U takvom rješenju mora biti izrično naznačeno da je privremeno.

(2) Donošenje privremenog rješenja po prijedlogu stranke nadležni organ može uvjetovati davanjem osiguranja za štetu koja bi mogla usljed izvršenja tog rješenja nastati za protivnu stranku u slučaju da osnovni zahtjev predlagaca ne bude uvažen.

(3) Rješenjem o glavnoj stvari koje se donosi nakon okončanja postupka ukida se privremeno rješenje donijeto u toku postupka.

(4) Privremeno rješenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja kao samostalno rješenje.

4. Rok za izdavanje rješenja

Član 216.

(1) Kad se postupak pokrene povodom zahtjeva stranke, odnosno po službenoj dužnosti ako je to u interesu stranke, a prije donošenja rješenja nije potrebno provoditi poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može donijeti rješenje bez odgode (rješavanje prethodnog pitanja i dr.), nadležni organ je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci sto prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje urednog zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

(2) U ostalim slučajevima kad se postupak pokrene povodom zahtjeva stranke, odnosno po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, nadležni organ je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od 60 dana, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

(3) Ako nadležni organ protiv cijeg je rješenja dopustena žalba ne donese rješenje i ne dostavi ga stranci u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, stranka ima pravo izjaviti žalbu nadležnom organu, kao da je njen zahtjev odbijen.

(4) Kad se u postupku radi o slučajevima iz člana 139. ovog zakona, nadležni organ je dužan rješenje po zahtjevu stranke donijeti najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

5. Ispravljanje gresaka u rješenju

Član 217.

(1) Organ koji je donio rješenje, odnosno službena osoba koja je potpisala ili izdala rješenje, može u svako vrijeme da ispravi greške u imenima ili brojevima, pisanju ili računanju, kao i druge očigledne netočnosti u rješenju ili njegovim ovjerenim prepisima. Ispravka greške proizvodi pravni učinak od dana od koga proizvodi pravni učinak rješenje koje se ispravlja.

(2) O ispravci se donosi poseban zaključak, koji se prilaze izvorniku rješenja i čini njegov

sastavi dio. Ovjeren prepis zaključka dostavlja se i strankama kojima je dostavljeno rješenje. Zaključak potpisuje službena osoba koja je potpisala rješenje. Zaključak obavezno sadrži broj i datum rješenja koje se ispravlja.

(3) Protiv zaključka kojim se već doneseno rješenje ispravlja ili kojim se odbija prijedlog za ispravljanje dopustena je posebna žalba.

XIII - Z A K L J U C A K

Clan 218.

(1) Zaključkom se odlučuje o pitanjima koja se ticu postupka.

(2) Zaključkom se odlučuje o onim pitanjima u kojima je ovim zakonom predviđeno da se donosi zaključak, kao i o drugim pitanjima u vezi s provođenjem postupka a koja se ne rješavaju rješenjem.

Clan 219.

(1) Zaključak donosi službena osoba koja obavlja onu radnju postupka pri kojoj se pojavilo pitanje koje je predmet zaključka, ako ovim zakonom ili drugim propisima nije drugacije određeno.

(2) Ako se zaključkom nalaze izvršenje neke radnje, odredit će se i rok u kome se ta radnja ima izvršiti.

(3) Zaključak se sacinjava u vidu službene zabiljeske u spisu i priopćava zainteresiranim osobama usmeno, a napismeno se izdaje kada se protiv zaključka može izjaviti posebna žalba, ili kad se može odmah tražiti izvršenje zaključka.

(4) Zaključak koji se izdaje pismeno sadrži: uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.

Clan 220.

(1) Protiv zaključka može se izjaviti posebna žalba samo kad je to ovim ili drugim zakonom izricito predviđeno.

(2) Žalba se izjavljuje u istom roku, na isti način i istom organu kao i žalba protiv rješenja.

(3) Zaključke protiv kojih nije dopustena posebna žalba mogu zainteresirane osobe pobijati žalbom protiv rješenja, osim ako je žalba protiv zaključka ovim zakonom isključena.

(4) Žalba ne odgadja izvršenje zaključka, osim ako je ovim ili drugim zakonom ili samim zaključkom drugacije određeno.

T R E C I D I O

P R A V N I L I J E K O V I

A) REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI

XIV - Z A L B A

1. Pravo žalbe

Clan 221.

- (1) Protiv rjesenja donesenog u prvom stupnju stranka ima pravo žalbe.
- (2) Tuzitelj, pravobranitelj i drugi organi, kad su zakonom ovlasteni, mogu izjaviti žalbu protiv rjesenja kojim je povrijedjen zakon u korist pojedinaca ili pravnog lica a na stetu javnog interesa.

Clan 222.

- (1) Pravo žalbe protiv prvostepenih rjesenja federalnih organa uprave i federalnih ustanova uređuje se federalnim zakonom iz odgovarajuće upravne oblasti.
- (2) Pravo žalbe protiv prvostepenog rjesenja kantonalnih organa uprave i ustanova koja se donose na osnovu zakona kantona uređuje se zakonom kantona iz odgovarajuće upravne oblasti.
- (3) Pri odlucivanju o pravu na žalbu protiv rjesenja iz st. 1. i 2. ovog clana, treba voditi racuna da se, po pravilu, protiv svih prvostepenih rjesenja predvidi žalba i da se time osigura princip dvostepenog rjesavanja u upravnom postupku, a da se žalba može iskljuciti samo iz narocito opravdanih razloga.
- (4) Zakonima iz st. 1. i 2. ovog clana određuje se i organ koji će rjesavati o žalbi.
- (5) Protiv rjesenja domova Parlamenta Federacije i zakono-davnog tijela kantona odnosno gradskog i opcinskog vijeca, kao i rjesenja Vlade Federacije i vlade kantona donesenog u prvom stupnju ne može se izjaviti žalba.
- (6) Ako protiv prvostepenih rjesenja iz ovog clana žalba nije dopustena, neposredno se može pokrenuti upravni spor kod nadleznog suda.
- (7) Žalba mora biti dozvoljena protiv svih prvostepenih rjesenja u kojima je zakonom iskljucen upravni spor.

2. Nadležnost organa za rjesavanje o žalbi

Clan 223.

- (1) Ako je u prvostepenom upravnom postupku rjesavano na osnovu statuta ili propisa opcinskog vijeca, u okviru iskljucivih prava i duznosti opcine, o žalbi protiv tih rjesenja u drugom stupnju rjesava opcinski organ odredjen statutom opcine, odnosno organ odredjen propisom opcinskog vijeca.
- (2) Ako je u prvostepenom upravnom postupku rjesavano na osnovu statuta ili propisa gradskog vijeca, u okviru iskljucivih prava i obaveza grada, u drugom stupnju protiv tih rjesenja rjesava gradski organ iz odgovarajuće upravne oblasti odredjen statutom grada, odnosno organ odredjen propisom gradskog vijeca.
- (3) Protiv prvostepenih rjesenja opcinskog nacelnika i gra-donac elnika, odnosno opcinskih i

gradskih sluzbi za upravu koja su u upravnom postupku donesena na osnovu kantonalnog zakona ili drugog kantonalnog propisa, u drugom stupnju rjesava nadlezni kantonalni organ iz odgovarajuće upravne oblasti, ako kantonalnim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa.

(4) Protiv prvostepenih rjesenja općinskog načelnika i gradonačelnika, odnosno općinskih i gradskih sluzbi za upravu koja su u upravnom postupku donesena na osnovu federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, u drugom stupnju rjesava nadlezni federalni organ uprave iz odgovarajuće upravne oblasti, ako federalnim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa.

Clan 224.

(1) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja kantonalnih organa uprave i ustanova donesenih na osnovu zakona i drugih propisa kantona rjesava nadlezni organ kantona odredjen zakonom kantona.

(2) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja kantonalne uprave, odnosno kantonalne ustanove koje se nalaze u sustavu kantonalnog organa uprave rjesava kantonalni organ uprave u cijem se sustavu nalazi ta uprava, odnosno ustanova.

(3) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja organizacionih jedinica kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova, koje su osnovane van sjedista kantonalnog organa uprave i kantonalne ustanove sa zadatkom da obavljaju odredjene upravne poslove iz nadležnosti kantonalnog organa uprave i kantonalne ustanove, rjesavaju kantonalni organ uprave i kantonalna ustanova kojoj pripada ta organizaciona jedinica.

(4) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova donesenih na osnovu federalnih zakona i drugih federalnih propisa rjesavaju nadlezni federalni organ uprave odnosno federalna ustanova iz odgovarajuće upravne oblasti.

(5) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja federalne uprave, odnosno federalne ustanove koje se nalaze u sastavu federalnog organa uprave rjesava federalni organ uprave u cijem se sastavu nalazi ta uprava odnosno ustanova.

(6) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja organizacionih jedinica federalnih organa uprave i federalnih ustanova koje su osnovane van sjedista federalnog organa uprave i federalne ustanove sa zadatkom da obavljaju odredjene upravne poslove iz nadležnosti federalnog organa uprave i federalne ustanove rjesava federalni organ uprave, odnosno federalna ustanova, kojoj pripada ta organizaciona jedinica.

(7) O žalbi protiv prvostepenih rjesenja federalnih organa uprave i federalne ustanove rjesava federalni organ odredjen federalnim zakonom.

Clan 225.

(1) O žalbi protiv rjesenja donesenog na osnovu clana 201. ili 202. ovog zakona rjesava organ koji je nadlezan za rjesavanje o žalbi protiv rjesenja organa koji je izdao (clan 201), odnosno donio (clan 202.) pobijano rjesenje, ako posebnim propisom nije odredjeno da o žalbi rjesava drugi organ. U ovim slucajevima drugostepeni organ moze samo ponistiti pobijano rjesenje, a ne moze ga izmijeniti.

(2) Ako je organ koji je prema stavu 1. ovog clana imao da rjesava o žalbi dao suglasnost, odobrenje ili potvrdu na prvostepeno rjesenje, o žalbi rjesava organ odredjen zakonom, a ako takav organ nije odredjen, protiv ovakvog rjesenja moze se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadleznog suda.

Clan 226.

- (1) O zalbi protiv prvostepenog rjesenja koje donosi poduzece (društvo), ustanova ili drugo pravno lice rjesava organ odredjen statutom odnosno drugim opcim aktom tih pravnih lica, ako zakonom nije propisano da o zalbi rjesava drugi organ.
- (2) O zalbi protiv prvostepenog rjesenja institucije koja ima javne ovlasti rjesava organ odredjen statutom te institucije, ako zakonom kojim je data javna ovlast nije propisano da o zalbi rjesava organ uprave odnosno drugi organ.
- (3) Ako za rjesavanje o zalbi nije odredjen organ u smislu odredaba st. 1. i 2. ovog clana, o zalbi rjesava organ uprave nadležan za odgovarajuću upravnu oblast.

3. Rok za zalbu

Clan 227.

- (1) Zalba protiv rjesenja se podnosi u roku od 15 dana, ako zakonom nije drugacije odredjeno.
- (2) Rok za zalbu za svaku osobu i za svaki organ kojima se rjesenje dostavlja racuna se od dana dostavljanja rjesenja.

Clan 228.

- (1) U toku roka za zalbu rjesenje se ne moze izvršiti. Kad je zalba propisno izjavljena, rjesenje se ne moze izvršiti sve dok se rjesenje koje je doneseno o zalbi ne dostavi stranci.
- (2) Iznimno, rjesenje se moze izvršiti u zalbenom roku, kao i posto je zalba izjavljena, ako je to zakonom predvidjeno ili ako je rijec o poduzimanju hitnih mjera (clan 139. stav 1. tacka 4), ili ako bi usljed odgadjanja izvršenja bila nanesena nekoj stranci šteta koja se ne bi mogla popraviti. U posljednjem slucaju moze se traziti odgovarajuće osiguranje od stranke u cijem se interesu provodi izvršenje i ovim osiguranjem uvjetovati izvršenje.

4. Sadržaj žalbe

Clan 229.

- (1) U zalbi se mora navesti rjesenje koje se pobija, oznacujuci naziv organa koji ga je donio, i broj i datum rjesenja. Dovoljno je da zalilac izlozi u zalbi u kom je pogledu nezadovoljan rjesen-jem, ali zalbu ne mora posebno obrazloziti.
- (2) U zalbi se mogu iznositi nove cinjenice i novi dokazi, ali je zalilac duzan da obrazlozi zbog cega ih nije iznio u prvostepenom postupku.
- (3) Ako su u zalbi iznesene nove cinjenice i novi dokazi, a u postupku sudjeluju dvije ili vise stranaka sa suprotnim inter-esima, zalbi se prilaze jos i onoliko prepisa zalbi koliko ima takvih stranaka. U takvom slucaju organ dostavlja svakoj takvoj stranci prepis zalbe i ostavlja joj rok da se o novim cinjenicama i dokazima izjasni. Ovaj rok ne moze biti kraci od osam, ni duzi od 15 dana.

5. Predavanje žalbe

Clan 230.

- (1) Zalba se neposredno predaje ili salje postom organu koji je donio prvostepeno rjesenje.
- (2) Ako je zalba predata ili poslata neposredno dru-gostepenom organu, on je odmah salje

organu prvog stupnja.

(3) Zalba predana ili poslata neposredno drugostepenom organu u pogledu roka, smatra se kao da je predana prvostepenom organu.

6. Rad prvostepenog organa po žalbi

Clan 231.

(1) Organ prvog stupnja ispituje da li je žalba dopustena, pravovremena i izjavljena od ovlastene osobe.

(2) Nedopustenu, nepravovremenu ili od neovlastene osobe izjavljenu žalbu organ prvog stupnja odbacit će svojim rjesenjem.

(3) Pravovremenost žalbe koja je predana ili poslata neposredno drugostepenom organu, organ prvog stupnja cijeni prema danu kad je predana, odnosno poslata drugostepenom organu.

(4) Protiv rjesenja kojim je žalba odbacena na osnovu stava 2. ovog clana, stranka ima pravo žalbe. Ako organ koji rjesava o žalbi utvrdi da je žalba opravdana rjesit će ujedno i o žalbi koja je bila odbacena.

Clan 232.

(1) Ako organ prvog stupnja koji je donio rjesenje utvrdi da je žalba opravdana, a nije potrebno provoditi novi ispitni postupak, može stvar rjesiti drugacije i novim rjesenjem zamijeniti rjesenje koje se žalbom pobija.

(2) Protiv novog rjesenja stranka ima pravo žalbe.

Clan 233.

(1) Ako organ koji je donio rjesenje utvrdi povodom žalbe da je provedeni postupak bio nepotpun, a da je to moglo uticati na rjesavanje stvari, on je duzan postupak upotpuniti u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Organ koji je donio rjesenje upotpunit će postupak i onda kad zalilac iznese u žalbi takve cinjenice i dokaze koji bi mogli uticati na drugacije rjesenje stvari, ako je zalocu morala biti data mogucnost da sudjeluje u postupku koji je prethodio donosenju rjesenja a ta mu mogucnost nije bila data, ili mu je bila data a on je propustio da je koristi, ali je u žalbi opravdao to propustanje.

(3) Prema rezultatu dopunjenog postupka, organ koji je donio rjesenje može, u granicama zahtjeva stranke, stvar rjesiti drugacije i novim rjesenjem zamijeniti rjesenje koje se žalbom pobija.

(4) Protiv novog rjesenja stranka ima pravo žalbe.

Clan 234.

Kad je rjesenje doneseno bez prethodno provedenog posebnog ispitnog postupka koji je bio obavezan, ili kad je doneseno po clanu 139. stav 1. tac. 1., 2. i 3. ovog zakona, ali stranci nije bila data mogucnost da se izjasni o cinjenicama i okolnostima koje su od vaznosti za donosenje rjesenja, a stranka u žalbi trazi da se ispitni postupak provede, odnosno da joj se pruži mogucnost da se izjasni o takvim cinjenicama i okolnostima, prvostepeni organ je duzan da provede taj postupak. Nakon provodjenja postupka prvostepeni organ može uvaziti zahtjev iz žalbe i donijeti novo rjesenje.

Clan 235.

(1) Kad organ koji je donio rjesenje utvrdi da je podnesena zalba dopustena, pravovremena i izjavljena od ovlastene osobe, a nije sukladno odredbama cl. 232. do 234. ovog zakona novim rjesenjem zamijenio rjesenje koje se zalbom pobija, duzan je, bez odgadjanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zalbe, poslati zalbu organu nadležnom za rjesavanje o zalbi.

(2) Uz zalbu je duzan priložiti sve spise koji se odnose na predmet.

7. Rjesavanje drugostepenog organa o zalbi

Clan 236.

(1) Ako je zalba nedopustena, nepravovremena ili izjavljena od neovlastene osobe, a prvostepeni organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbacit ce je rjesenjem organ koji je nadležan za rjesavanje o zalbi.

(2) Ako zalbu ne odbaci, drugostepeni organ uzima predmet u rjesavanje.

(3) Drugostepeni organ moze odbiti zalbu, ponistiti rjesenje u cijelosti ili djelimicno, ili ga izmijeniti.

Clan 237.

(1) Drugostepeni organ ce odbiti zalbu kad utvrdi da je postupak koji je rjesenju prethodio pravilno proveden i da je rjesenje pravilno i na zakonu zasnovano, a zalba neosnovana.

(2) Drugostepeni organ ce odbiti zalbu i kad utvrdi da je u prvostepenom postupku bilo nedostataka, ali da su oni takvi da nisu mogli uticati na rjesenje stvari.

(3) Kad drugostepeni organ utvrdi da je prvostepeno rjesenje na zakonu zasnovano, ali zbog drugih razloga, a ne zbog onih koji su u rjesenju navedeni, on ce u svom rjesenju izloziti te razloge, a zalbu odbiti.

Clan 238.

(1) Ako drugostepeni organ utvrdi da je u prvostepenom postupku ucinjena nepravilnost koja cini rjesenje nistavim (clan 264.), proglasit ce takvo rjesenje nistavim, kao i onaj dio postupka koji je obavljen poslije te nepravilnosti.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da je prvostepeno rjesenje donio nenadlezan organ, ponistit ce to rjesenje po sluzbenoj duznosti i dostaviti predmet nadležnom organu na rjesavanje.

Clan 239.

(1) Ako drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom postupku cinjenice nepotpuno ili pogresno utvrdjene, da se u postupku nije vodilo racuna o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rjesenje stvari, ili da je dispozitiv pobijanog rjesenja nejasan ili je u protivrjecnosti s obrazloženjem, on ce upotpuniti postupak i otkloniti izlozene nedostatke, bilo sam bilo preko prvostepenog organa ili kog drugog zamoljenog organa, a ti organi su duzni postupiti po traženju drugostepenog organa. Ako drugostepeni organ utvrdi da se na osnovu cinjenica utvrdjenih u upotpunjenom postupku stvar mora rijesiti drugacije nego sto je rijesena prvostepenim rjesenjem, on ce svojim rjesenjem ponistiti prvostepeno rjesenje i sam rijesiti stvar.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da ce nedostatke prvostepenog postupka brze i

ekonomičnije otkloniti prvostepeni organ, on će svojim rješenjem ponistiti prvostepeno rješenje i vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak. U tom slučaju drugostepeni organ je dužan svojim rješenjem da ukaze prvostepenom organu u kom pogledu treba upotpuniti postupak, a prvostepeni organ je dužan u svemu da postupi po drugostepenom rješenju i bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema predmeta, da donese novo rješenje. Protiv novog rješenja stranka ima pravo žalbe.

Član 240.

(1) Ako drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom rješenju pogrešno ocijenjeni dokazi, da je iz utvrdjenih činjenica izveden pogrešan zaključak glede činjeničnog stanja, da je pogrešno primijenjen pravni propis na osnovu koga se rješava stvar, da je u istoj upravnoj stvari već jednom ponisteno prvostepeno rješenje, a posebno ako prvostepeni organ nije u svemu postupio po drugostepenom rješenju ili ako utvrdi da je na osnovu slobodne ocjene trebalo donijeti drugacije rješenje, on će svojim rješenjem ponistiti prvostepeno rješenje i sam riješiti stvar.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da je rješenje pravilno glede utvrdjenih činjenica i u pogledu primjene zakona, ali da se cilj zbog koga je rješenje doneseno može postići i drugim sredstvima povoljnijim za stranku, izmijenit će prvostepeno rješenje u tom smislu.

Član 241.

(1) Radi pravilnog rješenja stvari drugostepeni organ može povodom žalbe izmijeniti prvostepeno rješenje u korist zalioca i mimo zahtjeva postavljenog u žalbi, a u okviru zahtjeva postavljenog u prvostepenom postupku, ako se tim ne vrijedja pravo druge osobe.

(2) S istim ciljem drugostepeni organ može povodom žalbe izmijeniti prvostepeno rješenje na štetu zalioca, ali samo iz nekog od razloga predviđenih u čl. 260., 263. i 264. ovog zakona.

Član 242.

(1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na rješenje sukladno se primjenjuju i na rješenja koja se donose po žalbi.

(2) U obrazloženju drugostepenog rješenja moraju se ocijeniti i svi navodi žalbe. Ako je već prvostepeni organ u obrazloženju svog rješenja pravilno ocijenio navode koji se u žalbi iznose, drugostepeni organ se može u svom rješenju samo pozvati na razloge iznesene u prvostepenom rješenju.

8. Žalba kad prvostepeno rješenje nije doneseno u zakonskom roku

Član 243.

(1) Ako je žalbu izjavila stranka po čijem zahtjevu prvostepeni organ nije donio rješenje u zakonskom roku (član 216. st. 1. i 2), drugostepeni organ je dužan odmah, a najkasnije u roku od tri dana od prijema žalbe tražiti da mu prvostepeni organ odmah dostavi sve spise predmeta i da pismeno iznese razloge zbog kojih rješenje nije doneseno u roku. Prvostepeni organ je obavezan postupiti po tom traženju u roku koji odredi drugostepeni organ s tim da taj rok ne može biti duži od pet dana. Ako drugostepeni organ utvrdi da rješenje nije doneseno u roku zbog opravdanih razloga, ili zbog krivice stranke, odredit će prvostepenom organu rok za donošenje rješenja, koji ne može biti duži od 15 dana i vratiti mu sve spise predmeta na rješavanje.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da razlozi zbog kojih rjesenje nije doneseno u roku nisu opravdani, on ce rijesiti stvar prema spisima predmeta i donijet ce svoje rjesenje, ako je to moguće, a ako se stvar ne može rijesiti prema spisima predmeta, sam ce provesti postupak i svojim rjesenjem rijesiti stvar. Izuzetno, ako drugostepeni organ utvrdi da ce postupak brze i ekonomičnije provesti prvostepeni organ, naložit ce tom organu da to ucini i da mu prikupljene podatke dostavi u odredjenom roku koji ne može biti duži od osam dana, a prvostepeni organ je obavezan postupiti po tom trazenju. Nakon sto prvostepeni organ dostavi trazene podatke i dokaze, drugostepeni organ ce odmah rijesiti stvar. Rjesenje drugostepenog organa doneseno po ovoj odredbi je konacno.

9. Rok za donosenje rjesenja o zalbi

Clan 244.

(1) Rjesenje o zalbi mora se donijeti i dostaviti stranci sto prije, a najkasnije u roku od 30 dana racunajuci od dana predaje zalbe, ako posebnim propisom nije odredjen kraci rok.

(2) Ako stranka odustane od zalbe, postupak u vezi sa zalbom obustavlja se zakljuckom.

10. Dostavljanje drugostepenog rjesenja

Clan 245.

Organ koji je rijesio stvar u drugom stupnju salje, po pravilu, svoje rjesenje sa spisima predmeta prvostepenom organu, koji je duzan da rjesenje dostavi strankama u roku od pet dana od dana prijema spisa.

B) VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

XV - OBNOVA POSTUPKA

1. Pokretanje obnove postupka

Clan 246.

Postupak okončan rjesenjem ili zakljuckom protiv koga nema redovnog pravnog lijeka u upravnom postupku (konacno u upravnom postupku) obnovit ce se:

- 1) ako se sazna za nove cinjenice, ili se utvrdi ili stekne mogucnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi, sami ili u vezi s vec izvedenim i upotrijebljenim dokazima, mogli dovesti do drugacijeg rjesenja da su te cinjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem postupku;
- 2) ako je rjesenje doneseno na osnovu lazne isprave ili laznog iskaza svjedoka ili vjestaka, ili ako je doslo kao posljedica nekog djela kaznjivog po kaznenom zakonu;
- 3) ako se rjesenje temelji na presudi donesenoj u kaznenom postupku ili u postupku o privrednom prestupu, a ta presuda je pravomocno ukinuta;
- 4) ako je rjesenje povoljno za stranku doneseno na osnovu neistinitih navoda stranke kojima je organ koji je vodio postupak bio doveden u zabludu;
- 5) ako se rjesenje organa koji je vodio postupak temelji na nekom prethodnom pitanju a nadležni organ je to pitanje kasnije rijesio u bitnim tackama drugacije;
- 6) ako je u donosenju rjesenja ucestvovala sluzbena osoba koja je po zakonu morala biti izuzeta;

- 7) ako je rjesenje donijela sluzbena osoba nadleznog organa koja nije bila ovlastena za njegovo donosenje;
- 8) ako kolegijalni organ koji je donio rjesenje nije rjesavao u sastavu predvidjenom vazecim propisima ili ako za rjesenje nije glasala propisana vecina;
- 9) ako osobi koja je trebala da sudjeluje u svojstvu stranke nije bila data mogucnost da sudjeluje u postupku;
- 10) ako stranku nije zastupao zakonski zastupnik a po zak-onu je trebalo da je zastupa;
- 11) ako osobi koja je sudjelovala u postupku nije bila data mogucnost da se pod uvjetima iz clana 16. ovog zakona služi svojim jezikom.

Clan 247.

- (1) Obnovu upravnog postupka moze traziti stranka, a organ koji je donio rjesenje kojim je postupak okoncan moze pokrenuti obnovu postupka po sluzbenoj duznosti.
- (2) Zbog okolnosti navedenih u clanu 246. tac. 1., 6., 7., 8. i 11. ovog zakona, stranka moze traziti obnovu postupka samo ako bez svoje krivice nije bila u stanju da u ranijem postupku iznese okolnosti zbog kojih trazi obnovu.
- (3) Iz razloga navedenih u clanu 246. tac. 6. do 11. ovog zakona, stranka ne moze traziti obnovu postupka ako je taj razlog bio bez uspjeha iznesen u ranijem postupku.
- (4) Tuzilac moze traziti obnovu postupka pod istim uvjetima kao i stranka.

Clan 248.

Ako je rjesenje po kome se trazi obnova upravnog postupka bilo predmet upravnog spora, obnova se moze dozvoliti samo zbog onih cinjenica koje je organ utvrdio u ranijem upravnom postupku, a ne i zbog cinjenica koje je utvrdio sud u svom postupku.

Clan 249.

- (1) Stranka moze traziti obnovu postupka u roku od 30 dana, i to:
  - 1) u slucaju iz clana 246. tacka 1. - od dana kad je stranka mogla iznijeti nove cinjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaze;
  - 2) u slucaju iz clana 246. tac. 2. i 3. - od dana kad je stranka saznala za pravomocnu presudu u kaznenom postupku, ili u postupku o privrednom prestupu, a ako se postupak ne moze provesti, od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne moze pokrenuti, odnosno za okolnosti zbog kojih nema mogucnosti za kazneno gonjenje, odnosno za gonjenje za privredni prestup;
  - 3) u slucaju iz clana 246. tacka 5. - od dana kad je stranka mogla upotrijebiti novi akt (presudu, rjesenje);
  - 4) u slucaju iz clana 246. tac. 4., 6., 7., i 8. - od dana kad je stranka saznala za razlog obnove;
  - 5) u slucaju iz clana 246. tac. 9., 10. i 11. - od dana kad je rjesenje dostavljeno stranci.
- (2) Ako bi rok odredjen u stavu 1. ovog clana poceo teci prije nego sto je rjesenje postalo konacno u upravnom postupku, taj ce se rok racunati od dana kad rjesenje postane konacno, odnosno od dostavljanja konacnog rjesenja nadleznog organa.
- (3) Nakon proteka roka od pet godina od dostavljanja konacnog rjesenja stranci obnova se ne moze traziti niti se moze pokrenuti po sluzbenoj duznosti.
- (4) Iznimno, i poslije roka od pet godina obnova se moze traziti odnosno pokrenuti samo iz razloga navedenih u clanu 246. tac. 2., 3. i 5. ovog zakona.

Clan 250.

(1) Upravni postupak može se obnoviti iz razloga navedenih u članu 246. tačka 2. ovog zakona i ako se kazneni postupak ne može provesti, ili ako postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti.

(2) Prije donosenja zaključka o obnovi upravnog postupka iz razloga navedenih u članu 246. tačka 2. ovog zakona službena osoba će od organa nadležnog za kazneno gonjenje zatražiti obavještenje o tome da li je kazneni postupak obustavljen, odnosno da li postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti. Službena osoba ne mora zatražiti takvo obavještenje ako je nastupila zastarjelost kaznenog gonjenja ili ako je nastupila smrt lica na čiju se kaznenu odgovornost ukazuje u zahtjevu za obnovu upravnog postupka, odnosno ako okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti sama službena osoba može sa sigurnošću utvrditi.

Clan 251.

Stranka je dužna u prijedlogu za obnovu postupka učiniti vjerojatnim okolnosti na kojim temelji prijedlog, kao i okolnost da je prijedlog stavljen u zakonskom roku.

2. Rješavanje o obnovi postupka

Clan 252.

(1) Prijedlog za obnovu postupka stranka predaje ili šalje organu koji je o predmetu rješavao u prvom stupnju ili organu koji je donio rješenje kojim je postupak okončan.

(2) O prijedlogu za obnovu postupka rješava onaj organ koji je donio rješenje kojim je postupak okončan.

(3) Kad se obnova traži po rješenju koje je doneseno u drugom stupnju, prvostepeni organ koji primi prijedlog za obnovu priključit će spise predmeta prijedlogu i poslat će organu koji je rješavao u drugom stupnju odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema prijedloga.

Clan 253.

(1) Kad organ koji je nadležan za rješavanje o prijedlogu za obnovu primi prijedlog, dužan je da ispita da li je prijedlog pravovremen i izjavljen od ovlaštene osobe i da li je okolnost na kojoj se prijedlog temelji učinjena vjerovatnom.

(2) Ako uvjeti iz stava 1. ovog člana nisu ispunjeni, nadležni organ će svojim zaključkom odbaciti prijedlog.

(3) Ako su uvjeti iz stava 1. ovog člana ispunjeni, nadležni organ će ispitati da li su okolnosti, odnosno dokazi koji se iznose kao razlog za obnovu takvi da bi mogli dovesti do drugacijeg rješavanja, pa ako utvrdi da nisu, odbit će prijedlog svojim rješenjem.

Clan 254.

(1) Ako nadležni organ ne odbaci niti odbije prijedlog za obnovu na osnovu člana 253. ovog zakona, donijet će zaključak da se obnova postupka dozvoljava i odredit će u kome će se opsegu postupak obnoviti. Ako se obnova postupka pokrene po službenoj dužnosti, nadležni organ donijet će zaključak kojim se obnova dozvoljava, ako prethodno utvrdi da su za obnovu ispunjeni zakonski uvjeti. Ranije radnje u postupku na koje ne utječu razlozi obnove neće se

ponavljati.

(2) Kad je to prema okolnostima slucaja moguće, a u interesu je ubrzanja postupka, nadležni organ može, čim utvrdi postojanje uvjeta za obnovu, precizirati na one radnje postupka koje se imaju obnoviti ne donoseći poseban zaključak kojim se obnova dozvoljava.

(3) Kad o prijedlogu za obnovu odlučuje drugostepeni organ, on će sam izvršiti potrebne radnje u obnovljenom postupku, a iznimno, ako utvrdi da će te radnje brže i ekonomičnije izvršiti prvostepeni organ, naložit će mu da to učini i da mu materijal o tome dostavi u određenom roku, koji ne može biti duži od osam dana. Prvostepeni organ je obavezan postupiti po nalogu drugostepenog organa.

Član 255.

Na osnovu podataka pribavljenih u prijasnjem i u obnovljenom upravnom postupku, nadležni organ donosi rješenje o stvari koja je bila predmet obnove postupka i njime može prijasnije rješenje koje je bilo predmet obnove ostaviti na snazi ili ga zamijeniti novim rješenjem. U ovom drugom slučaju, a s obzirom na sve okolnosti pojedinog slucaja, organ može prijasnije rješenje ponistiti ili ukinuti.

Član 256.

(1) Protiv zaključka donesenog o prijedlogu za obnovu postupka, kao i protiv rješenja donesenog u obnovljenom postupku, može se izjaviti žalba samo kad je taj zaključak, odnosno rješenje donio prvostepeni organ.

(2) Ako je zaključak ili rješenje u obnovi postupka donio drugostepeni organ, protiv tog zaključka, odnosno rješenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 257.

(1) Prijedlog za obnovu postupka, po pravilu, ne odgađa izvršenje rješenja po kome se obnova traži, ali organ koji je nadležan za odlučivanje o prijedlogu za obnovu postupka, ako smatra da će prijedlog za obnovu biti uvažan, može po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke riješiti da se odgodi izvršenje dok se ne odluci o pitanju obnove postupka.

(2) Zaključak kojim se dopušta obnova postupka odgađa izvršenje rješenja protiv koga je obnova dozvoljena.

XVI - OSOBITI SLUCAJEVI PONISTAVANJA, UKIDANJA I MIJENJANJA RJESENJA

1. Mijenjanje i ponistavanje rjesenja u vezi s upravnim sporom

Član 258.

(1) Organ protiv kojeg je rješenje pravovremeno pokrenut upravni spor može do okončanja spora, ako uvažava sve zahtjeve tuzbe, ponistiti ili izmijeniti svoje rješenje iz onih razloga iz kojih bi sud mogao ponistiti takvo rješenje, ako se time ne vrijeđa pravo stranke u upravnom postupku ili treće osobe.

(2) Rješenje o ponistavanju ili izmjeni rješenja sukladno odredbi stava 1. ovog člana, organ donosi po službenoj dužnosti u momentu kad iz tuzbe koju mu je sud dostavio na odgovor i uvidom u cijeli spis utvrdi da je tuzba osnovana.

(3) Rješenje doneseno po odredbi stava 2. ovog člana dostavlja se stranci i sudu kod kojeg je

pokrenut upravni spor. Rjesenje se donosi u roku koji je sud odredio za davanje odgovora na tuzbu, odnosno prije nego se okonca upravni spor.

2. Zahtjev za zastitu zakonitosti

Clan 259.

(1) Protiv pravomocnog rjesenja donesenog u stvari u kojoj se ne moze voditi upravni spor, a sudska zastita nije osigurana ni izvan upravnog spora, tuzilac ima pravo da podigne zahtjev za zastitu zakonitosti, ako smatra da je rjesenjem povrijedjen zakon.

(2) Zahtjev za zastitu zakonitosti po odredbi stava 1. ovog clana moze se podici u roku od 30 dana od dana kad je rjesenje dostavljeno tuzitelju, a ako mu nije dostavljeno - u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja stranci.

(3) Zahtjev za zastitu zakonitosti podize federalni tuzitelj kad o zahtjevu rjesava federalni organ, a kantonalni tuzitelj - kad o zahtjevu rjesava kantonalni organ odnosno gradska ili opcinska sluzba za upravu.

(4) O zahtjevu za zastitu zakonitosti protiv rjesenja koje je u upravnom postupku donio federalni organ uprave ili federalna ustanova rjesava federalni organ uprave koji je nadležan za rjesavanje o zalbi protiv pobijanog rjesenja, a ako takvog organa uprave nema - Vlada Federacije.

(5) O zahtjevu za zastitu zakonitosti protiv rjesenja koje je u upravnom postupku donio kantonalni organ uprave ili ustanova, odnosno gradska ili opcinska sluzba za upravu, o zahtjevu za zastitu zakonitosti rjesava kantonalni organ uprave koji je nadležan za rjesavanje po zalbi protiv pobijanog rjesenja, a ako takvog organa uprave nema - vlada kantona.

(6) Povodom zahtjeva za zastitu zakonitosti nadležni organ moze ukinuti pobijano rjesenje ili odbiti zahtjev. Protiv rjesenja donesenog po zahtjevu za zastitu zakonitosti zalba nije dopustena.

(7) Inicijativu nadležnom tuziocu za podnosenje zahtjeva za zastitu zakonitosti mogu podnijeti i stranka i druga zainteresirana osoba.

3. Ponistavanje i ukidanje rjesenja po pravu nadzora

Clan 260.

(1) Rjesenje koje je konacno u upravnom postupku nadležni ce organ ponistiti po pravu nadzora:

1) ako je rjesenje donio stvarno nenadlezni organ a nije rijec o slucaju predvidjenom u clanu 264. tacka 1. ovog zakona;

2) ako je u istoj stvari ranije doneseno pravomocno rjesenje kojim je ta upravna stvar drugacije rijesena;

3) ako je rjesenje donio jedan organ bez suglasnosti, potvrde, odobrenja ili misljenja drugog organa a ovo je potrebno po zakonu ili drugom propisu utemeljenom na zakonu;

4) ako je rjesenje donio mjesno nenadlezan organ;

5) ako je rjesenje doneseno kao posljedica prisile, iznude, ucjene, pritiska ili druge nedopustene radnje.

(2) Rjesenje koje je konacno u upravnom postupku moze se ukinuti po pravu nadzora ako je njime ocigledno povrijedjen materijalni zakon. U stvarima u kojima sudjeluju dvije ili vise stranaka sa suprotnim interesima rjesenje se moze ukinuti samo po pristanku zainteresiranih stranaka.

(3) Ako je za donosenje rjesenja nadležan organ uprave odnosno gradska ili opcinska sluzba

za upravu, a rjesenje je donijelo zakonodavno tijelo ili organ izvrzne vlasti Federacije ili kantona ili općine odnosno grada, takvo se rjesenje ne može ponistiti na osnovu odredbe tacke 1. stava 1. ovog clana, zbog toga što ga nije donio nadležni organ.

Clan 261.

(1) Rjesenje može ponistiti ili ukinuti po pravu nadzora drugostepeni organ. Ako nema drugostepenog organa, rjesenje može ponistiti ili ukinuti Vlada Federacije, ako se radi o rjesenju federalnog organa uprave ili federalne ustanove, odnosno vlada kantona ako se radi o rjesenju kantonalnog organa uprave ili kantonalne ustanove, kao i o rjesenju općinskog nacelnika ili gradonacelnika, odnosno općinske ili gradske službe za upravu.

(2) Nadležni organ donosi rjesenje o ponistenju rjesenja po službenoj dužnosti, na zahtjev stranke, tužioca ili ombudsmena, a rjesenje o ukidanju po službenoj dužnosti ili na zahtjev tužioca ili ombudsmena.

(3) Rjesenje o ponistenju na osnovu tac. 1., 2. i 3. stava 1. clana 260. ovog zakona može se donijeti u roku od pet godina, a na osnovu tacke 4. stava 1. tog clana - u roku od jedne godine od dana kad je rjesenje postalo konacno u upravnom postupku.

(4) Rjesenje o ponistenju rjesenja na osnovu clana 260. stav 1. tacka 5. ovog zakona može se donijeti bez obzira na rokove utvrdjene u stavu 3. ovog clana.

(5) Rjesenje o ukidanju na osnovu stava 2. clana 260. ovog zakona može se donijeti u roku od jedne godine od dana kad je rjesenje postalo konacno u upravnom postupku.

(6) Protiv rjesenja donesenog na osnovu clana 260. ovog zakona nije dopustena žalba, već se protiv njega može neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

4. Ukidanje i mijenjanje pravomocnog rjesenja uz pristanak ili na zahtjev stranke

Clan 262.

(1) Ako je pravomocnim rjesenjem stranka stekla neko pravo, a organ koji je donio to rjesenje smatra da je u tom rjesenju nepravilno primijenjen materijalni zakon, može rjesenje ukinuti ili izmijeniti radi njegovog uskladjivanja sa zakonom samo ako stranka koja je na osnovu tog rjesenja stekla pravo na to pristane i ako se time ne vrijeđa pravo treće osobe. Pristanak stranke je obavezan i za izmjenu na štetu stranke pravomocnog rjesenja kojim je stranci određena obaveza.

(2) Pod uvjetima iz stava 1. ovog clana, a na zahtjev stranke, može se ukinuti ili izmijeniti i pravomocno rjesenje koje je nepovoljno po stranku. Ako organ utvrdi da nema potrebe da se rjesenje ukine ili izmijeni, dužan je da o tome obavijesti stranku.

(3) Izmjena rjesenja na osnovu ovog clana djeluje samo ubuduće.

(4) Rjesenje na osnovu st. 1. i 2. ovog clana, donosi prvostepeni organ koji je donio rjesenje, a drugostepeni organ samo kad je svojim rjesenjem odlucio o stvari. Ako je taj organ ukinut ili je prestao biti nadležan u stvari o kakvoj je riječ, rjesenje donosi organ koji je za tu stvar nadležan u vrijeme donosenja rjesenja.

(5) Žalba protiv novog rjesenja donesenog na osnovu ovog clana dopustena je samo ako je to rjesenje donio prvostepeni organ. Ako je rjesenje donio drugostepeni organ, odnosno ako je rjesenje prvostepenog organa konacno, protiv tog rjesenja može se pokrenuti upravni spor.

5. Vanredno ukidanje rjesenja

Clan 263.

(1) Izvršno rjesenje može se ukinuti ako je to potrebno radi otklanjanja teske i neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, javnu sigurnost, javni mir i poredak ili javni moral, ili radi otklanjanja poremećaja u privredi, ako se to ne bi moglo uspješno otkloniti drugim sredstvima, kojima bi se manje diralo u stećena prava. Rjesenje se može ukinuti i samo djelimično, u opsegu koliko je neophodno da se opasnost otkloni ili zaštite navedeni javni interesi.

(2) Ako je rjesenje donio prvostepeni organ, to rjesenje može, u smislu stava 1. ovog člana, ukinuti drugostepeni organ, a ako drugostepenog organa nema - odgovarajući organ iz stava 1. člana 261. ovog zakona.

(3) Protiv rjesenja kojim se izvršno rjesenje ukida dopuštena je žalba samo kad je to rjesenje donio prvostepeni organ. U suprotnom, protiv takvog rjesenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

(4) Stranka koja usljed ukidanja rjesenja trpi štetu ima pravo na naknadu samo stvarne štete. Za rješavanje o zahtjevu za naknadu štete nadležan je u prvom stepenu sud koji bi po Zakonu o upravnim sporovima bio nadležan za rješavanje upravnog spora protiv rjesenja donesenog na osnovu ovog člana. O visini naknade štete ovaj sud rješava po općim pravilima o naknadi štete uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.

6. Oglasavanje rjesenja nistavim

Clan 264.

Nistavim se oglašava rjesenje:

- 1) koje je u upravnom postupku doneseno u stvari iz sudske nadležnosti ili u stvari o kojoj se uopće ne može rješavati u upravnom postupku;
- 2) koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko djelo kaznjivo po kaznenom zakonu;
- 3) čije izvršenje uopće nije moguće;
- 4) koje je donio organ bez prethodnog zahtjeva stranke (član 124.), a na koje rjesenje stranka nije naknadno izricito ili prećutno pristala;
- 5) koje sadrži nepravilnost koja je po nekoj izricitoj zakon-skoj odredbi predviđena kao razlog nistavosti.

Clan 265.

(1) Rjesenje se može u svako doba oglasiti nistavim po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranke ili tužioca ili ombudsmena.

(2) Rjesenje se može oglasiti nistavim u cijelosti ili djelimično.

(3) Rjesenje oglašava nistavim organ koji ga je donio ili drugostepeni organ, a ako drugostepenog organa nema -odgovarajući i organ iz stava 1. člana 261. ovog zakona.

(4) Protiv rjesenja kojim se neko rjesenje oglašava nistavim ili se odbija prijedlog stranke ili tužioca, ili ombudsmena za oglašavanje rjesenja nistavim dopuštena je žalba. Ako nema organa koji rješava o žalbi, protiv takvog rjesenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

7. Pravne posljedice ponistavanja i ukidanja

Clan 266.

- (1) Ponistavanjem rjesenja i oglasavanjem rjesenja nistavim, ponistavaju se i pravne posljedice koje je takvo rjesenje proiz-velo.
- (2) Ukidanjem rjesenja ne ponistavaju se pravne posljedice koje je rjesenje vec proizvelo do dana ukidanja, ali se onemogucava daljnje proizvodjenje pravnih posljedica ukinutog rjesenja.
- (3) Organ koji sazna za rjesenje kojim je povrijedjen zakon, a povreda moze biti razlog za obnovu postupka, odnosno za ponistavanje, ukidanje ili mijenjanje rjesenja, duzan je bez odgadjanja da o tome obavijesti organ nadležan za pokretanje postupka i donosenje rjesenja.

C E T V R T I D I O

XVII - IZVRSENJE RJESENJA I ZAKLJUCAKA

1. Opce odredbe

Clan 267.

- (1) Rjesenje doneseno u upravnom postupku izvrsava se posto postane izvrsno.
- (2) Prvostepeno rjesenje postaje izvrsno:
  - 1) istekom roka za zalbu, ako zalba nije izjavljena;
  - 2) dostavom stranci, ako zalba nije dopustena;
  - 3) dostavom stranci, ako zalba ne odgadja izvrsenje;
  - 4) dostavom stranci rjesenja kojim se zalba odbacuje ili odbija.
- (3) Drugostepeno rjesenje kojim je izmijenjeno prvostepeno rjesenje postaje izvrsno kad se dostavi stranci.
- (4) Ako je u rjesenju odredjeno da se radnja koja je predmet izvrsenja moze izvršiti u ostavljenom roku, rjesenje postaje izvrsno istekom tog roka. Ako rjesenjem nije odredjen rok za izvrsenje radnje, rjesenje postaje izvrsno u roku od 15 dana od dana donosenja rjesenja. Rjesenjem ostavljeni rok za izvrsenje rjesenja, odnosno propisani rok od 15 dana za izvrsenje pocinje da tece od dana kad rjesenje, u smislu st. 2. i 3. ovog clana, postane izvrsno.
- (5) Izvrsenje se moze provesti i na temelju zakljucenog poravnanja, ali samo protiv osobe koja je ucestvovala u zak-ljuc ivanju poravnanja.
- (6) Ako se rjesenje odnosi na dvije ili vise stranaka koje u postupku ucestvuju sa istovjetnim zahtjevima, zalba koju pod-nese bilo koja od tih stranaka sprecava izvrsnost rjesenja.
- (7) Nakon isteka roka od pet godina od dana kad je rjesenje postalo izvrsno ne moze se traziti njegovo izvrsenje.

Clan 268.

- (1) Zakljucak donesen u upravnom postupku izvrsava se posto postane izvrsan.
- (2) Zakljucak protiv koga se ne moze izjaviti posebna zalba, kao i onaj zakljucak protiv koga se moze izjaviti posebna zalba koja ne odgadja izvrsenje zakljucka, postaje izvrsan priopcenjem, odnosno dostavom stranci.
- (3) Kad je zakonom ili samim zakljuckom odredjeno da zalba odgadja izvrsenje zakljucka, zakljucak postaje izvrsan istekom roka za zalbu, ako zalba nije izjavljena, a ako je izjavljena - dostavljanjem stranci rjesenja kojim se zalba odbacuje ili odbija.
- (4) U ostalim slucajevima zakljucak postaje izvrsan pod uvjetima propisanim za izvrsnost

rjesenja u clanu 267. st. 3., 4. i 6. ovog zakona.

(5) Odredbe ovog zakona o izvršenju rjesenja vaze i za izvršenje zaključka.

Clan 269.

Izvršenje rjesenja donesenog u upravnom postupku provodi se radi ostvarivanja novcanih potrazivanja ili nenovcanih obaveza.

Clan 270.

(1) Kad postoji mogućnost da se izvršenje provede na više načina i primjenom raznih sredstava, izvršenje će se provesti na onaj način i primjenom onog sredstva koje dovodi do cilja a koje je po izvršenika najblže.

(2) Nedjeljom i u dane praznika kada se ne radi, kao i nocu, radnje izvršenja mogu se provoditi samo iznimno i to ako postoji opasnost od nastanka znatne štete i ako je organ koji provodi izvršenje izdao za to pismeni nalog.

Clan 271.

(1) Izvršenje se provodi protiv osobe koja je obavezna da ispuni obavezu (izvršenik), odnosno njegovih nasljednika ili pravnih slijednika.

(2) Izvršenje se provodi po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke.

(3) Po službenoj dužnosti izvršenje se provodi kad to nalaze javni interes. Izvršenje koje je u interesu stranke provodi se na prijedlog stranke (trazilac izvršenja).

Clan 272.

(1) Izvršenje rjesenja provodi se administrativnim putem (administrativno izvršenje), a u slučajevima predviđenim ovim zakonom - sudskim putem (sudsko izvršenje).

(2) Administrativno izvršenje provode organi uprave po odredbama ovog, odnosno posebnog zakona, a sudsko izvršenje - nadležni sud po propisima koji vaze za sudsko izvršenje.

Clan 273.

(1) Izvršenje radi ispunjenja nenovcanih obaveza izvršenika provodi se administrativnim putem.

(2) Izvršenje radi ispunjenja novcanih potrazivanja provodi se sudskim putem. Izuzetno, izvršenje radi ispunjenja novcanih potrazivanja iz primanja na osnovu radnog odnosa može se provesti administrativnim putem po pristanku izvršenika.

Clan 274.

(1) Administrativno izvršenje provodi organ uprave koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, ako posebnim propisom nije za to određen drugi organ.

(2) Ako je propisano da administrativno izvršenje ne može provoditi organ uprave koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, a posebnim propisima nije određen organ koji je za to ovlašten, izvršenje provodi općinska odnosno gradska služba za upravu nadležna za poslove opće uprave na čijem se području nalazi prebivaliste, odnosno boraviste izvršenika, ako federalnim odnosno kantonalnim zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

(3) Administrativno izvršenje rjesenja koja donose institucije koje imaju javne ovlasti, koje

nisu zakonom ovlastene da same izvrsavaju svoja rjesenja, dozvoljava i provodi općinska odnosno gradska služba za upravu nadležna za poslove opće uprave na cijem području se nalazi prebivaliste, odnosno boraviste izvršenika, ako federalnim odnosno kantonalnim zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

(4) Organi unutarnjih poslova dužni su da organu nadležnom za provođenje izvršenja, na njegov zahtjev, pruže pomoć u provođenju izvršenja.

Član 275.

(1) Da bi se moglo pristupiti izvršenju rjesenja, potrebno je da organ nadležan za provođenje administrativnog izvršenja donese po službenoj dužnosti ili na zahtjev tražioca izvršenja zaključak o dozvoli izvršenja. Zaključkom se utvrđuje da je rjesenje koje se ima izvršiti postalo izvršno i određuje način izvršenja. Protiv ovog zaključka dopuštena je žalba nadležnom drugostepenom organu.

(2) Zaključak o dozvoli izvršenja rjesenja koje je doneseno u upravnoj stvari po službenoj dužnosti, organ nadležan za provođenje administrativnog izvršenja dužan je da donese bez odgađanja kad je takvo rjesenje postalo izvršno, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kad je rjesenje postalo izvršno, ako posebnim propisima nije drugačije određeno, s tim da se taj rok može produžiti još do 30 dana.

(3) Kad administrativno izvršenje ne provodi organ koji je rješavao u prvom stupnju, već drugi organ određen posebnim propisom, tražilac izvršenja podnosi prijedlog za izvršenje tom organu ili instituciji koja ima javne ovlasti, ako je ta institucija donijela rjesenje koje se ima izvršiti. Ako je rjesenje postalo izvršno, ovaj organ odnosno institucija stavlja na rjesenje potvrdu da je postalo izvršno (potvrda izvršnosti) i dostavlja ga radi izvršenja organu nadležnom za izvršenje, s tim što obavezno istovremeno mora predložiti i način izvršenja.

(4) Kad se po službenoj dužnosti ima provesti izvršenje rjesenja organa, odnosno institucije koji imaju javne ovlasti, a nisu ovlasteni za provođenje izvršenja, oni se radi izvršenja obraćaju organu nadležnom za izvršenje na način propisan u stavu 3. ovog člana.

Član 276.

(1) Administrativno izvršenje koje provodi organ, koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, provodi se na osnovu rjesenja koje je postalo izvršno i zaključka o dozvoli izvršenja.

(2) Administrativno izvršenje koje provodi neki drugi organ provodi se na osnovu rjesenja na kom je stavljena potvrda izvršnosti i donesen zaključak o dozvoli izvršenja.

Član 277.

(1) U postupku administrativnog izvršenja može se izjaviti žalba, koja se odnosi samo na izvršenje, a njome se ne može pobijati pravilnost rjesenja koje se izvršava.

(2) Žalba se izjavljuje nadležnom drugostepenom organu. Žalba ne odgađja započeto izvršenje. U pogledu roka za žalbu i organa nadležnog za rješavanje o žalbi primjenjuju se odredbe čl. 223. do 228. ovog zakona.

Član 278.

(1) Organ nadležan za administrativno izvršenje obavezan je po službenoj dužnosti obustaviti započeto izvršenje i provedene radnje poništiti, ako se utvrdi da je obaveza izvršena, da izvršenje nije bilo uopće dopušteno, da je bilo provedeno prema osobi koja nije u obavezi, ili ako tražilac izvršenja odustane od svog zahtjeva, odnosno ako je izvršno rjesenje poništeno ili

ukinuto.

(2) Administrativno izvršenje će se odgoditi ako se utvrdi da je u pogledu izvršenja obaveze dozvoljen pocek, ili je umjesto privremenog rješenja koje se izvršava doneseno rješenje o glavnoj stvari koje se razlikuje od privremenog rješenja. Odgodjanje izvršenja odobrava organ koji je donio zaključak o dozvoli izvršenja.

Clan 279.

(1) Novcane kazne izrecene po ovom zakonu izvršavaju organi nadležni za izvršenje novcanih kazni izrecenih za prekršaje.

(2) Novcana kazna naplacuje se u korist Federacije ili kan-tona ili općine odnosno grada, zavisno od toga ciji je organ izrekao kaznu.

Clan 280.

(1) Kad se ima provesti sudsko izvršenje rješenja donesenog u upravnom postupku, organ cije se rješenje ima izvršiti stavlja na rješenje potvrdu izvršnosti (clan 275. stav 3.) i dostavlja ga radi izvršenja sudu nadležnom za izvršenje.

(2) Rješenje doneseno u upravnom postupku koje sadrži potvrdu izvršnosti jeste osnov za sudsko izvršenje. To izvršenje provodi se po propisima koji vaze za sudsko izvršenje.

(3) Neosnovanu potvrdu izvršnosti ukinut će rješenjem organ koji je potvrdu stavio i to rješenje odmah dostaviti sudu nadležnom za izvršenje.

2. Izvršenje nenovcanih obaveza

Clan 281.

Izvršenje radi ostvarenja nenovcanih obaveza izvršenika provodi se preko drugih osoba ili prinudom.

a) Izvršenje preko drugih osoba

Clan 282.

(1) Ako se izvršenikova obaveza sastoji u izvršenju radnje koju može izvršiti i druga osoba, a izvršenik je ne izvrši uopće ili je ne izvrši u cijelosti, ova radnja će se izvršiti preko druge osobe, na trosak izvršenika. Izvršenik mora biti na to prethodno pismeno opomenut.

(2) U takvom slučaju organ koji provodi izvršenje može zaključkom naložiti izvršeniku da unaprijed položi iznos koji je potreban za podmirenje troškova izvršenja a da se obracun naknadno izvrši. Zaključak o polaganju ovog iznosa je izvršan.

b) Izvršenje prisilom

Clan 283.

(1) Ako je izvršenik dužan da nešto dopusti ili da trpi, pa postupa protivno toj obavezi, ili ako je predmet izvršenja izvršenikova radnja koju ne može umjesto njega da izvrši druga osoba, organ koji provodi izvršenje prisilit će izvršenika na ispunjavanje obaveze izricanjem novcanih kazni.

(2) Organ koji provodi izvršenje najprije će zaprijetiti izvršeniku primjenom prisilnog

sredstva ako svoju obavezu ne izvrši u ostavljenom roku. Ako izvršenik u toku tog roka poduzme neku radnju protivno svojoj obavezi, ili ako ostavljeni rok bezuspješno proteče, zapriječeno prisilno sredstvo će se odmah izvršiti, a ujedno će se odrediti novi rok za izvršenje radnje i zaprijetiti novom, strožijom prisilnom mjerom.

(3) Prisilna novčana kazna koja se na osnovu stava 2. ovog člana izriče prvi put ne može biti veća od 50 DM. Svaka kasnija prisilna novčana kazna može biti ponovo izrečena u istom iznosu.

(4) Naplaćena novčana kazna se ne vraća.

Član 284.

Ako se izvršenje nenovčane obaveze ne može uopće ili ne može pravovremeno provesti primjenom sredstava predviđenih u čl. 282. i 283. ovog zakona, izvršenje se, prema prirodi obaveze, može provesti i neposrednom prisilom, ukoliko propisima nije drugačije određeno.

Član 285.

(1) Kad je na osnovu rješenja provedeno izvršenje, a to rješenje se kasnije poništi ili izmijeni, izvršenik ima pravo da traži da mu se vrati ono što mu je oduzeto, odnosno da se vrati u stanje koje proizilazi iz novog rješenja.

(2) O traženju izvršenika iz stava 1. ovog člana rješava organ koji je donio zaključak o dozvoli izvršenja.

3. Izvršenje radi osiguranja i privremeni zaključak

a) Izvršenje radi osiguranja

Član 286.

(1) Radi osiguranja izvršenja može se zaključkom dopustiti izvršenje rješenja i prije nego što je ono postalo izvršno, ako bi bez toga moglo biti osujeceno ili znatno otežano izvršenje nakon što rješenje postane izvršno.

(2) Ako je riječ o obavezama koje se prisilno izvršavaju samo na prijedlog stranke, predlagac mora opasnost od sprecavanja ili otežavanja ispunjenja učiniti vjerojatnim, a organ može izvršenje iz stavka 1. ovog člana uvjetovati davanjem osiguranja prema članu 215. stavu 2. ovog zakona.

(3) Protiv zaključka donesenog na prijedlog stranke za izvršenje radi osiguranja, kao i protiv zaključka donesenog po službenoj dužnosti, dopustena je posebna žalba. Žalba protiv zaključka kojim je određeno izvršenje radi osiguranja ne odgadja provodjenje izvršenja.

Član 287.

(1) Izvršenje radi osiguranja može se provoditi administrativnim ili sudskim putem.

(2) Kad se izvršenje radi osiguranja provodi sudskim putem, sud postupa po propisima koji vaze za sudsko izvršenje.

Član 288.

Izvršenje privremenog rješenja (član 215.) može se provoditi samo u onom opsegu i u onim slučajevima ukoliko je dopušteno izvršenje radi osiguranja (čl. 286. i 287.).

b) Privremeni zaključak o osiguranju

Clan 289.

(1) Ako postoji ili je ucinjena bar vjerojatnom obaveza stranke, a postoji opasnost da ce obavezana stranka raspolagan-jem imovine, dogovorom s trecim osobama ili na drugi nacin, osujetiti ili znatno otezati izvršenje te obaveze, organ nadležan za donosenje rjesenja o obavezi stranke moze prije donosenja rjesenja o toj obvezi donijeti privremeni zaključak radi osigu-ranja izvršenja obaveze. Pri donosenju privremenog zaključka nadležni organ duzan je voditi racuna o odredbi clana 270. ovog zakona i obrazloziti zaključak.

(2) Donosenje privremenog zaključka moze se uvjetovati davanjem osiguranja predvidjenog u clanu 215. stavu 2. ovog zakona.

(3) Glede privremenog zaključka donesenog na temelju stava 1. ovog clana, primjenjivat ce se odredbe clan 286. stav 3. i clana 287. ovog zakona.

Clan 290.

(1) Ako je pravomocnim rjesenjem utvrdjeno da pravno ne postoji obaveza stranke za ciju je osiguranje bio donesen privre-meni zaključak, ili je na drugi nacin utvrdjeno da je zahtjev za donosenje privremenog zaključka bio neopravdan, predlagac u ciju je korist privremeni zaključak donesen naknadit ce protivnoj stranci stetu koja joj je uzrokovana donesenim zaključkom.

(2) O naknadi stete iz stava 1. ovog clana rjesava organ koji je donio privremeni zaključak.

(3) Ako je u slucaju iz stava 1. ovog clana ocito da je privremeni zaključak bio isposlovan iz obijesti, predlagac ce se kazniti novcanom kaznom do 50 DM. Protiv zaključka o kazni dopustena je posebna zalba, koja odgadja izvršenje zaključka.

PETI DIO

PROVODJENJE ZAKONA I PRELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

XVIII - MJERE ZA PROVODJENJE ZAKONA

Clan 291.

(1) Institucije koje imaju javne ovlasti ne mogu u upravnom postupku koji one vode same primjenjivati prisilne mjere privodjenja ili dovodjenja predvidjene u clanu 72. st. 3. i 4., clanu 167. stav 3. i clanu 179. st. 1. i 2. ovog zakona.

(2) Ako se u toku postupka koji vodi institucija koja ima javne ovlasti utvrdi da se postupak ne moze provesti uopce ili se ne moze pravilno provesti bez primjene prisilnih mjera predvidjenih u odredbama stava 1. ovog clana, ta institucija ce se obratiti kantonalnom organu uprave nadležnom za poslove opce uprave, radi primjene te prinudne mjere, ako federalnim, odnosno kantonalnim zakonom nije odredjen drugi organ. Na trazenje institucije koja ima javne ovlasti, taj kantonalni organ je ovlasten da primijeni predvidjenu prisilnu mjeru privodjenja, odnosno dovodjenja, ako se utvrdi da je to neophodno radi provodjenja postupka.

(3) Ako kantonalni organ uprave kome se institucija koja ima javne ovlasti obratila u smislu stava 2. ovog clana, ne donese u roku od pet dana zaključak o primjeni prinudne mjere, duzan je odmah obavijestiti tu instituciju zbog cega smatra da ne treba primijeniti trazenu prinudnu mjeru privodjenja odnosno dovodjenja.

(4) U slucaju, da organ iz stava 3. ovog clana ne donese u roku zaključak o primjeni prinudne

mjere ili ne obavijesti insti-tuciju u propisanom roku o razlozima neprimjenjivanja prinudne mjere, institucija koja ima javne ovlasti moze u roku od osam dana od isteka roka iz stava 3. ovog clana uloziti prigovor Federalnom ministarstvu pravde. Ovaj organ duzan je odluciti o prigovoru u roku od tri dana od prijema prigovora.

Clan 292.

(1) U organima uprave, kao i u institucijama koje imaju javne ovlasti, ako zakonom nije drugacije odredjeno, ovlastenje za poduzimanje radnji u upravnom postupku i ovlastenje za rjesavanje u upravnim stvarima (clan 36.) moze se dati samo osobi koja ima zakonom propisanu odgovarajucu strucnu spremu, radno iskustvo i polozen strucni ispit.

(2) Osobe iz stava 1. ovog clana polazu strucni ispit prema federalnim propisima koji se odnose na polaganje strucnog ispita sluzbenika federalnih organa uprave.

Clan 293.

(1) Rukovodioci federalnih i kantonalnih organa uprave, a u gradu - gradonacelnik i u opcini - opcinski nacelnik, odnosno rukovodioci institucija koje imaju javne ovlasti odgovorni su za pravilnu i dosljednu primjenu ovog zakona, a narocito su odgo-vorni da se upravne stvari rjesavaju u zakonom propisanim rokovima. U cilju pravilnog i efikasnog rjesavanja stvari u upravnom postupku, te odgovorne osobe su obavezne poduzi-mati mjere da se kontinuirano osigurava i provodi strucno usavršavanje sluzbenika i drugih osoba koje rade na rjesavanju upravnih stvari.

(2) Sluzbena osoba koja je ovlastena za poduzimanje radnji u upravnom postupku, odnosno koja je ovlastena za rjesavanje u upravnim stvarima, duzna je da u roku od tri dana od isteka roka za rjesavanje iz cl. 216. i 244. ovog zakona obavijesti pismeno stranku o razlozima zbog kojih rjesenje, odnosno zak-ljuc ak nije donesen i o tome koje ce radnje poduzeti radi donosenja rjesenja, odnosno zakljucka i pouciti stranku koja pravna sredstva moze koristiti. To obavjesteenje se istovremeno mora da dostavi i odgovornim osobama iz stava 1. ovog clana radi poduzimanja mjera da se rjesenje odnosno zakljucak donese bez odlaganja.

(3) Sluzbena osoba iz stava 2. ovog clana koja je ovlastena da vodi upravni postupak, odnosno da rjesava upravne stvari, cini tezu povredu radne duznosti, ako je njenom krivicom doslo do neizvršenja odredjenih procesnih radnji u upravnom postupku, zbog kojih se rjesenje, odnosno zakljucak nije mogao donijeti u zakonskom roku.

(4) Nadležna upravna inspekcija ima pravo da zahtijeva pokretanje postupka odgovornosti kod nadležnog organa protiv rukovodioca organa uprave odnosno rukovodioca institucije koja ima javne ovlasti, koji propusti vršenje duznosti iz stava 1. ovog clana, kao i protiv onog koji, protivno clanu 292. ovog zakona, ovlasti sluzbenu osobu za poduzimanje radnji u postupku ili za rjesavanje u upravnim stvarima koja ne ispunjava propisane uvjete, kao i disciplinski postupak protiv osoba iz stava 3. ovog clana.

Clan 294.

(1) U gradu - gradonacelnik, a u opcini - opcinski nacelnik, obavezni su jedanput godisnje podnijeti pismeni izvjestaj grad-skom odnosno opcinskom vijecu o rjesavanju upravnih stvari u upravnom postupku svih gradskih, odnosno opcinskih sluzbi za upravu.

(2) Primjerak izvjestaja iz stava 1. ovog clana, istovremeno se dostavlja i kantonalnom organu uprave nadležnom za opcu upravu.

(3) Kantonalni organi uprave i upravne ustanove obavezni su da godisnji izvjestaj o rjesavanju upravnih stvari u upravnom postupku iz svoje nadležnosti podnesu kantonalnoj vladi, a fed-

eralni organ uprave i federalne ustanove izvjestaj podnose Vladi Federacije.

(4) Kantonalni i federalni organi uprave obavezni su primjerak izvjestaja iz stava 3. ovog clana, dostaviti i Federalnom ministarstvu pravde, a kantonalni organi uprave svoj izvjestaj dostavljaju i kantonalnom organu uprave nadležnom za opcu upravu.

(5) Kantonalni organ uprave nadležan za poslove opce uprave, odnosno Federalno ministarstvo pravde, izvjestaj iz stava 2., odnosno stava 4. ovog clana, koriste za poduzimanje odgovarajucih mjera putem upravne inspekcije i drugih mjera za koje su zakonom ovlasteni radi pravilne i dosljedne primjene odredaba ovog zakona.

(6) Izvjestaj iz stava 1. odnosno stava 3. ovog clana sadrzi narocito slijedece podatke: broj podnesenih zahtjeva od stranaka, broj pokrenutih upravnih postupaka po sluzbenoj duznosti, nacin i rokove rjesavanja upravnih stvari u prvostepenom i dru-gostepenom upravnom postupku, broj ponistenih odnosno ukinutih upravnih akata, broj odbacenih zahtjeva, odnosno obus-tavljenih upravnih postupaka, broj i vrste primijenjenih prisilnih mjera, odnosno izrecenih novcanih kazni i broj nerijesenih upravnih predmeta.

Clan 295.

(1) Nacin iskazivanja podataka u izvjestajima iz stava 1. odnosno izvjestajima iz stava 3. clana 294. ovog zakona, za gradske, općinske i kantonalne organe uprave i upravne ustanove propisuje rukovodilac kantonalnog organa uprave nadležnog za opcu upravu, a za izvjestaj federalnih organa uprave i federalnih ustanova - federalni ministar pravde.

(2) Federalni ministar pravde propisuje, po potrebi, obrasce za pozive, dostavnice, naredjenja za privodjenje, odnosno dovodjenje, zapisnike, zapisnike u vidu knjiga, rjesenja iz clana 207. stav 1. i clana 211. i uvjerenja iz clana 118. stav 1. ovog zakona, kao i za druge akte u upravnom postupku za potrebe federalnih organa uprave i federalnih ustanova i federalnih insti-tucija koje imaju javne ovlasti.

(3) Rukovodilac kantonalnog organa uprave nadležnog za opcu upravu propisuje, po potrebi, obrasce iz stava 2. ovog clana, za potrebe kantonalnih organa uprave i upravnih ustanova, kan-tonalnih institucija koje imaju javne ovlasti i za gradske i općin-ske sluzbe za upravu.

Clan 296.

(1) Na trazenje gradjana, organa uprave, institucija koje imaju javne ovlasti, kao i drugih organa i institucija, Federalno minis-tarstvo pravde dužno je davati objasnjenja o primjeni odredaba ovog zakona.

(2) Objasnjenja o primjeni odredaba ovog zakona Federalno ministarstvo pravde moze davati i po sluzbenoj duznosti radi osiguranja jedinstvene primjene ovog zakona.

XIX - NADZOR NAD PROVODJENJEM OVOG ZAKONA

Clan 297.

(1) Nadzor nad provodjenjem ovog zakona u federalnim organima uprave i u federalnim ustanovama i drugim federalnim organima, u federalnim institucijama koje imaju javne ovlasti i u kantonalnim organima uprave i gradskim i općinskim sluzbama za upravu, u pitanjima u kojima ti organi, sluzbe i institucije u upravnom postupku rjesavaju o upravnim stvarima na osnovu federalnog zakona ili drugog federalnog propisa - vrsi Federalno ministarstvo pravde.

(2) Nadzor nad provodjenjem ovog zakona u kantonalnim organima uprave i u kantonalnim ustanovama, i u drugim kan-tonalnim organima, u gradskim i općinskim sluzbama za upravu,

kao i u institucijama koje vrse javne ovlasti na osnovu kantonal-nog zakona, u pitanjima u kojima organi, sluzbe i institucije u upravnom postupku rjesavaju o upravnim stvarima na temelju kantonalnog zakona i drugog kantonalnog propisa, kao i propisa općinskog i gradskog vijeca - vrsi kantonalni organ uprave nadležan za poslove pravosudja.

(3) Federalno ministarstvo pravde i kantonalni organ uprave nadležan za poslove pravosudja, nadzor iz st. 1. i 2. ovog člana, nad provodjenjem ovog zakona ostvaruju prvenstveno putem upravne inspekcije, kao i na drugi zakonom dozvoljen način.

(4) Organi, sluzbe i institucije iz st. 1. i 2. ovog člana, dužni su omogućiti ostvarivanje uvida u upravno rješavanje i postupati po nalogima upravne inspekcije koja vrsi nadzor i na traženje te inspekcije dostavljati potrebne podatke, spise i obavještenja o pitanjima koja se odnose na upravne stvari koje se rješavaju u upravnom postupku.

XX - KAZNENE ODREDBE

Član 298.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 do 8.000 KM kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako za rješavanje u upravnim stvarima, odnosno za poduzimanje radnji u postupku odredi osobu koja ne ispunjava propisane uvjete (član 36. stav 2, u vezi s članom 292. stav 1),
- 2) ako odbije da primi pismeni podnesak stranke ili usmeno priopćenje u zapisnik, odnosno ne izda potvrdu o prijemu podneska (član 65. st. 1,2. i 3),
- 3) ako izvrši pozivanje noću suprotno odredbi člana 71. stav 2. ovog zakona,
- 4) ako se pozvana osoba prinudno privede, a u pozivu nije bila naznačena primjena te mjere (član 72. stav 3),
- 5) ako se po službenoj dužnosti ne pribavljaju podaci o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija ili ako se od stranke traži da pribavi i podnese dokaze koje brže i lakše može pribaviti organ koji vodi postupak ili ako traži da stranka podnese uvjerenja koja organi nisu dužni izdavati (član 134. stav 3. i član 135. stav 2),
- 6) ako nije data mogućnost stranci da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima se zasniva rješenje, odnosno da učestvuje u izvodjenju dokaza ili je doneseno rješenje prije nego što se stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima (član 141. stav 3),
- 7) ako na zahtjev stranke neće da izda uvjerenje ili drugu ispravu o činjenicama o kojima vodi službenu evidenciju ili ako uvjerenje ili drugu ispravu ne izda u propisanom roku ili ne donese rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje uvjerenja (član 169. st. 1,2,5. i 6),
- 8) ako ne postupi po zahtjevu nadležnog organa u vezi s davanjem isprave (član 166),
- 9) ako po zahtjevu stranke ne donese rješenje i ne dostavi ga stranci u propisanom roku (član 216),
- 10) ako žalbu sa spisima ne dostavi drugostepenom organu u propisanom roku (član 235),
- 11) ako ne postupi po traženju drugostepenog organa ili ako u svemu ne postupi po drugostepenom rješavanju ili ako rješenje ne donese u propisanom roku (član 239),
- 12) ako na zahtjev drugostepenog organa ne dostavi u roku traženo obavještenje ili ako po nalogu drugostepenog organa ne donese rješenje u propisanom roku, ili ako na zahtjev drugostepenog organa ne prikupi tražene podatke i ne dostavi ih u propisanom roku (član 243),
- 13) ako ne donese rješenje po žalbi u propisanom roku (član 244),
- 14) ako ne postupi po nalogu drugostepenog organa ili traženi materijal ne dostavi u roku (član 254. stav 3),
- 15) ako onemogućava uvid u upravno rješavanje ili ako ne postupi po nalogima nadležnog organa, odnosno upravne inspekcije koja vrsi nadzor ili neće da dostavi potrebne podatke,

spise i obavjestenja na zahtjev organa odnosno upravne inspekcije (clan 297. stav 4).

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog clana, kaznit ce se novcanom kaznom od 300 do 1.200 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u sluzbi za upravu.

Clan 299.

(1) Novcanom kaznom od 1.500 do 6.000 KM kaznit ce se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako ne pruži zatraženu pravnu pomoć ili ako ne postupa u vezi s molbom za pomoć u određenom roku (clan 41. st. 1. i 2),
- 2) ako saslušanim osobama ne pročita zapisnik ili ako onemogućuje da saslušane osobe pregledaju zapisnik (clan 76. stav 1),
- 3) ako stranci ili drugoj osobi onemogućuje razgledanje spisa ili da prepisu potrebne spise (clan 79. st. 1. i 2),
- 4) ako se ne sprovodi obavezno lično dostavljanje u slučajevima predviđenim u odredbi clana 83. stav 1. ovog zakona,
- 5) ako na zahtjev stranke neće da izda uvjerenje, odnosno ne donese rješenje o odbijanju zahtjeva u propisanom roku (clan 170. st. 1. i 3),
- 6) ako ispita kao svjedoka osobu koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja službene, državne ili vojne tajne (clan 173),
- 7) ako ne izda pismeno rješenje u propisanom roku (clan 212),
- 8) ako izvrši prisilno privođenje ili dovođenje suprotno clanu 291. stav 1. ovog zakona, odnosno ako u roku ne donese zaključak o primjeni prinudne mjere ili u roku ne odluci o prigovoru (clan 291. st. 3. i 4),
- 9) ako ne poduzima mjere za kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje službenih osoba koje su ovlastene za rješavanje u upravnim stvarima odnosno za poduzimanje radnji u postupku ili ako ne osigurava rješavanje upravnih stvari u propisanim rokovima ili ako u propisanom roku ne obavijesti stranku o razlozima zbog kojih rješenje, odnosno zaključak nije donesen (clan 293. st. 1. i 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se novcanom kaznom u iznosu od 200 do 800 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u sluzbi za upravu.

Clan 300.

(1) Novcanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit ce se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako ne izuzme službenu osobu kada su ispunjeni uvjeti za izuzeće (cl. 42. i 43),
- 2) ako ne dozvoli stranci da se koristi stručnim pomagalom (clan 62. stav 1),
- 3) ako se pozivanje osobe radi prijema pismena vrši suprotno odredbi clana 80. stav 2. ovog zakona,
- 4) ako se pismeno ne dostavlja punomoćniku za primanje pismena (clan 88. stav 1),
- 5) ako ne pouči svjedoka na koja pitanja može uskratiti svjedočenje, odnosno o kojim pitanjima vjestak može uskratiti vjestacenje (clan 176. stav 3 i clan 185. stav 1) .

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se novcanom kaznom u iznosu od 150 do 600 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u sluzbi za upravu.

Clan 301.

Do pustanja u opticaj KM, novcane kazne predvidjene u odredbama cl. 298. do 300. ovog zakona mogu se placati u DEM ili u protuvrijednosti valuta koje se koriste u platnom prometu Federacije BiH po srednjem tecaju koji objavljuje nadlezna fi-nancijska institucija na dan placanja.

Clan 302.

(1) Odgovornom osobom u organu uprave, odnosno u sluzbi za upravu, u smislu odredbe clana 298. stav 2, clana 299. stav 2. i clana 300. stav 2. ovog zakona, smatra se rukovodilac organa uprave, za gradske sluzbe za upravu - gradonacelnik, a u opcin-skim sluzbama za upravu - opcin-ski nacelnik, kao i sluzbenik u tim organima i sluzbama koji je ovlasten za rjesavanje u upravnim stvarima ili ovlasten za poduzimanje radnji u upravnom postupku, odnosno drugi sluzbenik koji je zaduzen da neposredno izvr-si odredjeni posao, a nije izvr-sio taj posao ili je izvr-sio radnju protivno datoj obavezi.

(2) Odgovornom osobom u instituciji koja ima javne ovlasti u smislu odredaba clana 298. stav 2, clana 299. stav 2. i clana 300. stav 2. ovog zakona smatra se rukovodilac institucije i druge osobe odredjene statutom te institucije.

XXI. PRELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Clan 303.

Upravni predmeti koji ne budu rijeseni do dana stupanja na snagu ovog zakona rijesit ce se po odredbama ovog zakona.

Clan 304.

(1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena Zakona o opcem upravnom postupku i drugih propisa o upravnom postupku koji se primjenjuju na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Ovaj zakon uskladit ce se sa odredbama odgovarajuceg zakona koji donese Parlamentarna skupstina Bosne i Herce-govine, u roku koji bude odredjen tim zakonom.

Clan 305.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sluzbenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajuci
Doma naroda Parlamenta
Federacije BiH
Mariofil Ljubic, s. r.

Predsjedavajuci
Predstavnickog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s. r.